Správa Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Banskej Bystrici

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

o chránený areál Brvnište (územie európskeho významu SKUEV0298 Brvnište)

Banská Bystrica, jún 2025

Správa Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Banskej Bystrici

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

o chránený areál Brvnište (územie európskeho významu SKUEV0298 Brvnište)

na roky 2026-2036

Banská Bystrica 2020

Aktualizácia 2025

Spracovali:

Ing. Pavel Bornemisa
Ing. Daniel Danko
Mgr. Silvia Longauerová
Ing. Adalbert Mezei
Ing. Ondruš Stanislav
Ing. Škorňová Valéria
Ing. Škorňa Ján PhD.
RNDr. Turis Peter PhD.

Obsah:

Historický kontext ...4

Všeobecný opis územia ...6

1.Základné údaje
1.1. Názov a kategória chráneného územia ...8
1.2. Prekryv s inými chránenými územiami a územiami medzinárodného významu* ...8
1.3. Kategória chráneného územia podľa medzinárodných štandardov ...8
1.4 Vymedzenie chráneného územia a jeho ochranného pásma (dotknuté územnosprávne jednotky – kraj, okres, obec, katastrálne územie, dotknuté lesné celky) ...8
1.5. Výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma ..11

2. Predmet ochrany
2.1. Vymedzenie predmetu ochrany ..11
2.2. Zhodnotenie stavu predmetu ochrany ..12
2.3. Faktory ovplyvňujúce stav predmetu ochrany ..15

3. Ciele ochrany a opatrenia na ich dosiahnutie
3.1. Stanovenie cieľov ochrany ..16
3.2. Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia ..21
3.3. Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie ..35

4. Financovanie a vyhodnocovanie opatrení
4.1. Odhad finančných prostriedkov potrebných na vykonanie opatrení a zdroje financovania ..42
4.2. Spôsob vyhodnocovania programu starostlivosti ..44

5. Použité podklady a zdroje informácií ..46

6. Prílohy
6.1. Mapa chráneného územia a jeho ochranného pásma
6.2. Mapa prekryvu chráneného územia s inými chránenými územiami
6.3. Mapa predmetov ochrany
6.4. Mapa JPRL
6.5. Mapa vlastnícko-užívateľských vzťahov
6.6. Mapa ekologicko-funkčných priestorov
6.7. Mapa navrhovaných opatrení starostlivosti
6.8. Mapa turistickej infraštruktúry a miest vyhradených pre využívanie verejnosťou
6.9. Mapa zón
6.10. Posúdenie súladu programu starostlivosti o lesy s cieľmi a opatreniami ochrany
6.11. Posúdenie súladu územno-plánovacej dokumentácie s cieľmi a opatreniami ochrany
6.12. Posúdenie súladu so strategickým plánom spoločnej poľnohospodárskej politiky s cieľmi a opatreniami ochrany

HISTORICKÝ KONTEXT

Na historickom zobrazení predmetného územia z obdobia devätnásteho storočia (obr. 1) vidno podobné členenie krajiny ako je tomu i v súčasnosti. Oblasť bola osídlená už dávno pred tým, čo dokazujú archeologické nálezy už z roku 1956 pri stavbe ovčína na lokalite Domcovo v podobe rímskych črepov a dvojdielnych žarnov odpublikovaných BALAŠOM v roku 1960. Ďalším dôvodom pre realizáciu archeologického výskumu v časti Igovo bol objav koncentrácie keramiky odkrytej na lesnej ceste v roku 2012 pri spracovaní kalamitného dreva. Na východnom svahu, kde obslužná komunikácia pretínala terasovú úpravu svahu, bola narušená kultúrna vrstva s obsahom keramiky, ktorú identifikoval Jozef Stankoviansky. Následnou obhliadkou lokality na jar 2013 identifikoval Kvietok a kolektív bádateľov črepy z masívnych laténskych zásobníc. Na základe i týchto nálezov sa priamo v predmetnom území vykonal obhliadky územia a archeologický prieskum Kvietka, Hrončiaka, Novotnej medzi rokmi 2000 až 2014 na dvoch lokalitách.

Prvou lokalitou je kóta Kopec na ľavej strane predmetného územia, kde boli sporadické nálezy atypickej pravekej keramiky KVIETOK, HRONČIAK 2001. Následne HANULIAK, ZÁHOREC, BALÁŽOVÁ (2008) datovali tieto artefakty do obdobia lužickej a púchovskej kultúry.

Druhou lokalitou je Igovo (zvané i Kamenná resp. Na Kamennej), kde bol nájdený bronzový kotlík, v ktorom bolo ukryté pätnásť sekier s tuľajkou, kosák a štyri hroty oštepov. Na základe týchto nálezov bolo možné len rámcové časové zaradenie NOVOTNÁ, KVIETOK 2018.

A preto sa archeologický prieskum realizoval počas apríla až septembra 2014 na lokalite Igovo v podobe dvoch zemných sond, kde bola nájdená ďalšia keramika a mazanice, či kovové predmety ako šperky, mince, nástroje, zbrane, stavebné konania a ďalšie KVIETOK 2015.

Okolie CHA Brvnište predstavuje zalesnené časti krajiny najmä v južnej oblasti, či užšie pruhy nadväzujúce na predmetné CHÚ v severozápadnom a juhovýchodnom cípe územia. Ostatné zárasty majú charakter nelesnej drevinovej vegetácie roztrúsenej v krajine. V území CHA boli pozorované zásahy do terénu v podobe archeologického výskumu, ktoré minimálne narušili jeho prirodzený charakter. Negatívny vizuálny vnem zhoršuje telekomunikačný vysielač vybudovaný na kóte Kopec, ktorý je našťastie málo viditeľný, nakoľko je kóta obsadená vzrastlými drevinami.

Obr. 1: Historické zobrazenie predmetného územia z obdobia rokov 1810 až 1869, Zdroj: SAZP [2]

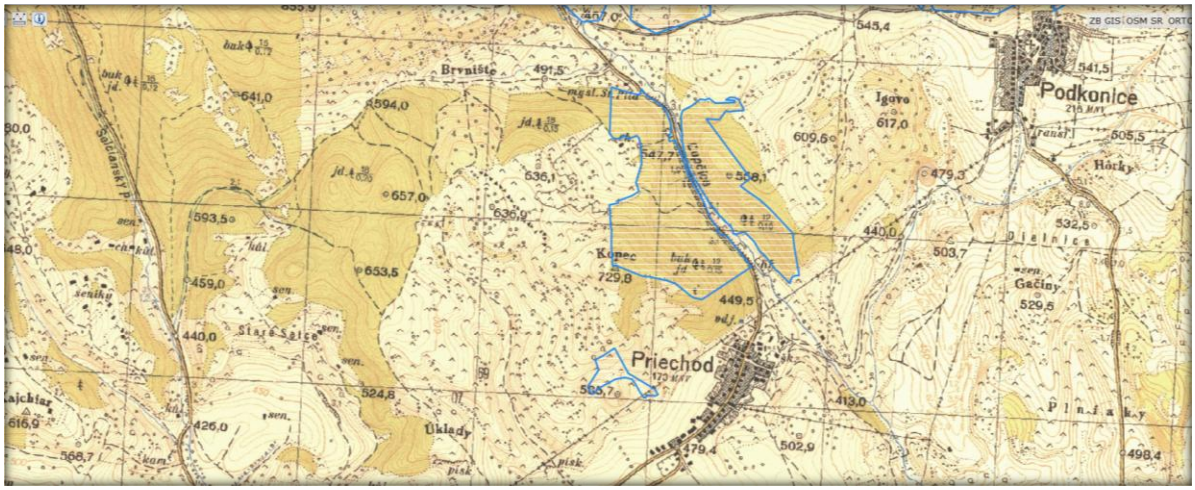

Obr. 2: Historické zobrazenie predmetného územia z obdobia 1952-1975, Zdroj: SAŽP [2]

Chránené územie bolo vyhlásené vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2006 z 27. novembra 2006 a zahŕňalo lesné porasty č. 4508, 4509, 4510, 4511, 4512, 4280, 4281a, 4281b, 4281d a nelesnú plochu číslo 4161 podľa stavu k 1. januáru 2000, na celkovej výmere 74,77 ha.

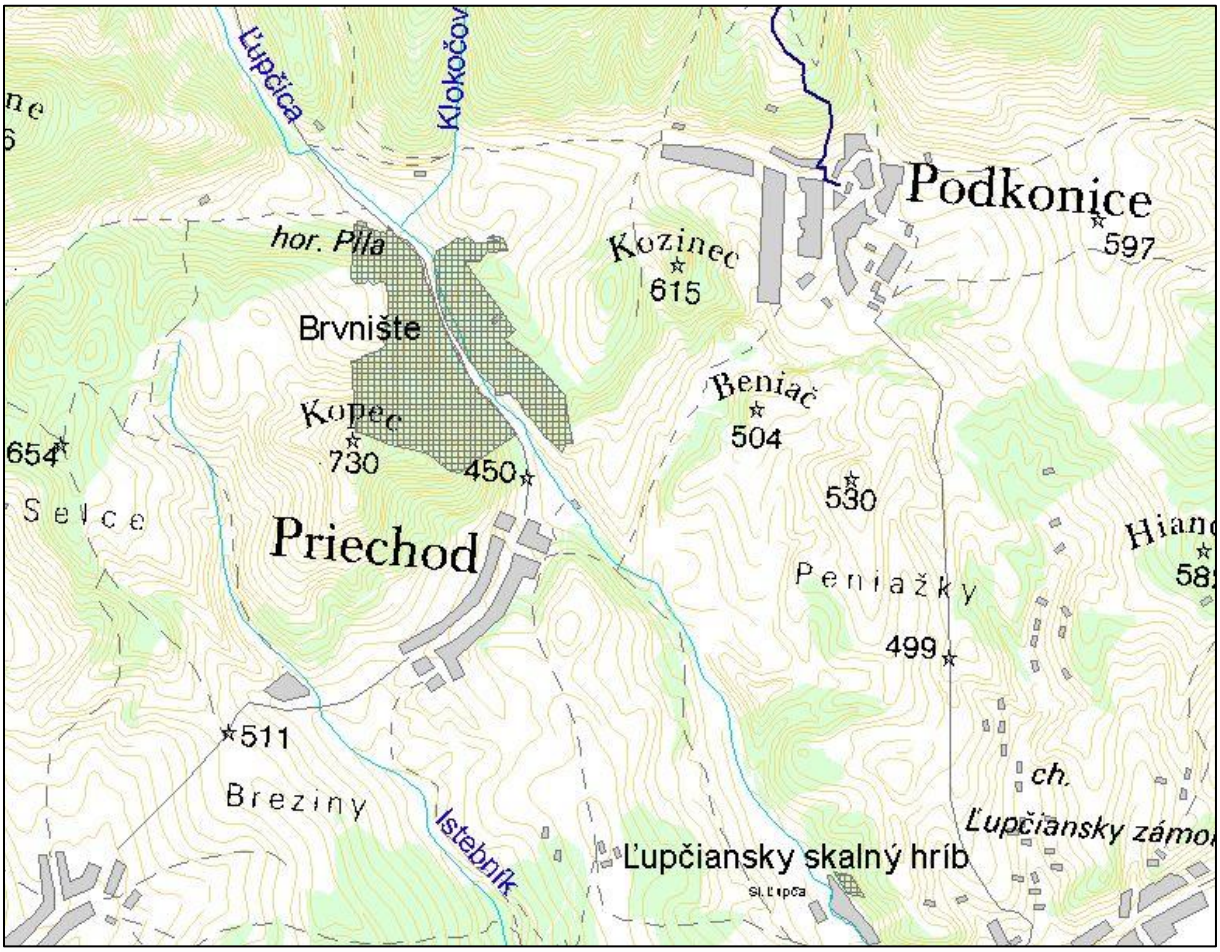

Obr. 3: Územie CHA Brvnište podľa vyhlášky Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2006

VŠEOBECNÝ OPIS ÚZEMIA

Maloplošné chránené územie pozostávajúce z Chráneného areálu (CHA) Brvnište / Územia európskeho významu (SKUEV0289) Brvnište (ďalej len MCHÚ) sa nachádza pri ceste III. triedy č. 2418. Je rozdelené vodným tokom Ľupčica a uvedenou cestou na dva celky. Západný celok je väčší a tvorený výlučne lesmi osobitného určenia subkategórie e. Zároveň je reprezentovaný severovýchodnou expozíciou a výrazne vyššou energiou reliéfu zdôraznenou prevýšením takmer 290 m od cesty III/2418 až po najvyššie miesto určené kótou Kopec s nadmorskou výškou 719 m n. m. Východný celok je menší a zastúpený prevažne ochranným lesom subkategórie d s juhozápadnou expozíciou svahu. Najnižším bodom je najjužnejší okraj vodného toku Ľupčica, ktorý tvorí hranicu MCHÚ a nachádza sa v nadmorskej výške 430 m n. m. Najvyššiu nadmorskú výšku dosahuje 560 m n. m. v lokalite s miestnym názvom Igovo.
Zemepisné súradnice centrálneho bodu chráneného územia sú: 48°47´27,31´´ severnej šírky 19°13´47,18´´ východnej dĺžky.
MCHÚ Brvnište sa nachádza v ochrannom pásme Národného parku Nízke Tatry, na ktorom podľa súčasne platnej legislatívy platí druhý stupeň územnej ochrany. V samotnom chránenom území MCHÚ Brvnište platí štvrtý stupeň územnej ochrany. Predmetný chránený areál Brvnište je zároveň zaradený do medzinárodnej sústavy Natura 2000, ktorá je špecifikovaná smernicou 92/43/EHC o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín ako SKUEV0289 Brvnište.

Prírodné pomery

Samotné územie MCHÚ Brvnište sa nachádza v južnej časti geomorfologického podcelku Ďumbierske Tatry na strmých svahoch so sklonom 50 ° až 80 ° predovšetkým v spodnej časti predmetného územia. V hornej časti je sklon menší okolo 20 %.

Orografická charakteristika

Oblasť MCHÚ Brvnište patrí do kategórie vrchoviny s členitým typom reliéfu.
Orografická klasifikácia podľa MAZÚRA, E., LUKNIŠA, M., (1986):

Sústava:	Alpsko-himalájska,
Podsústava:	Karpaty,
Provincia:	Západné Karpaty,
Subprovincia:	Vnútorné Západné Karpaty,
Oblasť:	Slovenské stredohorie
Celok:	Zvolenská kotlina
Podcelok:	Bystrické Podolie

Geologická charakteristika

Podložie predmetného územia chráneného areálu Brvnište je budované predovšetkým tmavými druhohornými vápencami a dolomitmi z obdobia triasu FUSAN ET AL. (1980). Na viacerých miestach vystupujú tieto horniny na povrch vo forme skalných útvarov a brál.

Pedologická charakteristika

Podľa HRAŠKA A KOL. (1980) môžeme pôdu predmetného územia charakterizovať ako rendziny a hnedé rendziny, sprievodné litosoly, rendzinové sutiny a hnedé pôdy. Prevažujú kamenisté, plytké pôdy s početne vystupujúcou materskou horninou, napríklad v podobe brál.

Klimatická charakteristika

Na základe klimatických podmienok môžeme predmetné územie a jeho priľahlé okolie charakterizovať ako mierne teplú oblasť, veľmi vlhkú s priemernou teplotou vzduchu v júli nad 16 °C a v januári -5 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok je 800 – 1000 mm. Dĺžka snehovej pokrývky v priemere trvá 120 až 140 dní v roku (REZERVAČNÁ KNIHA).

Hydrologická charakteristika

Predmetné územie patrí do povodia rieky Hron, pričom uvedeným územím preteká viacero trvalých vodných tokov. V severnej časti sa jedná o vodný tok s názvom Biely potok. Na východnom svahu Kopca (729 m) je prameň pitnej vody, ktorý je zachytený a odvedený potrubím pre potreby obce Priechod. V oblasti s lokálnym názvom „Na Sokolovú" sa nachádzajú ďalšie tri bezmenné vodné toky, ktoré sú z časti podchytené ako zdroj pitnej vody pre občanov Priechodu. Na opačnej strane - v lokalite Igovo preteká JPRL č. 4281b ďalší bezmenný vodný tok. V území sú lokalizované aj sezónne vodné toky vznikajúce len v období topenia snehu príp. počas dlhodobejšie zrážkovej činnosti. Všetky uvedené, či už trvalé, alebo sezónne vodné toky pritekajú do vodohospodársky významného toku Ľupčice, ktorá je pravostranným prítokom Hrona.

Botanická charakteristika

Územie je reprezentované lesným ekosystémom s pestrým drevinovým zložením zastúpeným drevinami ako buk lesný *(Fagus sylvatica)*, smrek obyčajný *(Picea abies)*, menej početná jedľa biela *(Abies alba)*, javor horský *(Acer pseudoplatanus)*, jaseň štíhly *(Fraxinus excelsior)*, hrab obyčajný *(Carpinus betulus)*, borovica lesná *(Pinus sylvestris)*. Lokálne sa tu vyskytujú aj brest horský *(Ulmus glabra)*, smrekovec opadavý *(Larix decidua)* a jarabina mukyňová *(Sorbus aria)*. Ojedinelá krovitá etáž je zastúpená najmä drieňom obyčajným *(Cornus mas)*, ktorý je špecifický pre vápencové oblasti. Charakteristický vzhľad dopĺňa druhovo striedma floristická zložka tvorená najmä bučinovými druhmi bylín.

Vzhľadom na dominanciu lesného spoločenstva Prilbicovej bučiny na vápencoch nižšieho stupňa doplneného o Živné typické bučiny, či Kamenisté typické bučiny, alebo Sutinové mesačnicové jaseňové javoriny nižšieho stupňa je zapojenie porastu primerané a pokryvnosť bylinnej vrstvy E1 je nižšia.

Najpočetnejšie zastúpené druhy bylinnej vrstvy sú typicky bučinové druhy ako napr. kopytník európsky *(Asarum europaeum)*, zubačka cibuľkonosná *(Dentaria bulbifera)*, lipkavec marinkový *(Galium odoratum)*, šalátovka múrová *(Mycelis muralis)*, mliečnik mandľolistý *(Tithymalus amygdaloides)*, šalvia lepkavá *(Salvia glutinosa)* a brečtan popínavý *(Hedara helix)*.

Na skalách a skeletnatých plytkých pôdach sú zastúpené druhy ako slezinník červený *(Asplenium trichomanes)*, slezinník rútovitý *(Asplenium ruta-muraria)*, skalničník guľkovitý *(Jovibarba hirta)*, luskáč lekársky *(Vincetoxicum hirundinaria)*, pakost smradľavý *(Geranium robertianum)*, mednička brvivá *(Melica ciliata)*, prerastlík kosákovitý *(Bupleurum falcatum)*, jagavka konáristá *(Anthericum ramosum)*, oman mečolistý *(Inula ensifolia)*, ďatelinovec nemecký *(Dorycnium germanicum)*, či sezel sivý *(Seseli osseum)*.

Medzi vzácne druhy európskeho významu s výskytom v predmetnom území zaraďujeme: cyklámen purpurový fatranský *(Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum)* a poniklec prostredný *(Pulsatilla subslavica)*.

V území sa nachádzajú aj druhy národného významu: prvosienka holá *(Primula auricula)*, prilbovka biela *(Cephalanthera damasonium)*, či kruštík modrofialový *(Epipactis purpurata)*, kruštík drobnolistý *(Epipactis microphylla)*, prilbovka dlholistá *(Cephalanthera longifolia)*, pre ochranu ktorých bol v roku 2007 chránený areál Brvnište vyhlásený.

Zoologická charakteristika

Zo živočíšnych druhov môžeme predpokladať dominanciu triedy hmyzu na predmetnom území. S pomedzi fauny je trieda vtáky zastúpená vysokým počtom druhov spevavcov a dravcov, ktoré sú častokrát predmetom ochrany v ostatných chránených územiach a chránených vtáčích územiach. V území podľa údajov z rezervačnej knihy je fauna zaradená medzi synúziu lesného spoločenstva submontánneho a montánneho pásma ovplyvňovaného spoločenstvom poľného biotopu (pasienky susediace s chráneným územím).

Z druhov európskeho významu sa tu vyskytuje podkovár malý *(Rhinolophus hipposideros)*, netopier obyčajný *(Myotis myotis)*, netopier veľkouchý *(Myotis bechsteinii)*, uchaňa čierna *(Barbastella barbastellus)*, kunka žltobruchá *(Bombina variegata)*, *fúzač alpský *(Rosalia alpina)*, plch lesný *(Dryomys nitedula)*.

Druhy národného významu: skokan hnedý *(Rana temporaria)*, ropucha bradavičnatá *(Bufo bufo)*, vretenica severná *(Vipera berus)*, slepúch lámavý *(Anguis fragilis)*, mlok horský *(Triturus alpestris).*
Z ornitofauny boli pozorované holub plúžik *(Colomba oenas)*, žlna zelená *(Picus viridis)*, brhlík lesný *(Sitta europaea)*, drozd plavý *(Turdus philomelos)*, drozd čierny *(Turdus merula)*, žltochvost domový *(Phoenicurus ochrusros)*, slávik červienka *(Erithacus rubecula)*, kolibkárik čipčavý *(Phylloscopus collybita)*, kolibkárik sykavý *(Phylloscops sibilatrix)*, sýkorka bielolíca *(Parus major)*, sýkorka lesklohlavá *(Parus palustris)*, penica hnedokrídla *(Sylvia communis)*, penica čiernohlavá *(Sylvia atricapilla)*, glezg hrubozobý *(Coccothraustes coccothraustes)* a iné.

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Názov a kategória chráneného územia

Chránený areál Brvnište (ďalej aj „CHA Brvnište“) bol vyhlásený vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2006 z 27.11.2006. Ochranné pásmo sa osobitne nevymedzuje a neplatí ani ochranné pásmo podľa § 17 ods. 9 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.”).

1.2. Prekryv s inými chránenými územiami a územiami medzinárodného významu

CHA Brvnište je súčasťou ochranného pásma Národného parku Nízke Tatry.
CHA Brvnište je územím európskeho významu (ďalej len „ÚEV“) SKUEV0298 Brvnište, ktoré bolo zaradené do výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu, ako aj do rozhodnutia Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín prijíma prvý aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne (Ú. v. EÚ L 77, 19.3.2008). Toto rozhodnutie Komisie bolo ďalej aktualizované novšími rozhodnutiami. V súčasnosti je účinné vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2025/251 zo 7. februára 2025, ktorým sa prijíma osemnásta aktualizácia zoznamu lokalít s európskym významom v alpskom biogeografickom regióne. Vyššie uvedený výnos bol zrušený nariadením vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu, ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2024. SKUEV0298 Brvnište je zaradený v prílohe nariadenia vlády. Platí v ňom 4. stupeň ochrany podľa § 15 zákona č. 543/2002 Z. z.
CHA Brvnište sa neprekrýva s Chráneným vtáčím územím (ďalej len „CHVÚ“).
Územie je súčasťou Bc15 Brvnište a regionálneho biokoridoru RBk 1 Ďumbierske Nízke Tatry – Poľana – Kremnické vrchy.

1.3. Kategória chráneného územia podľa medzinárodných štandardov

Predmetnému územiu bola podľa hodnotenia pomocou metodiky IUCN (2013) pridelená kategória IV - územie pre starostlivosť o biotopy/druhy.

1.4. Vymedzenie chráneného územia a jeho ochranného pásma (dotknuté územnosprávne jednotky – kraj, okres, obec, katastrálne územie, dotknuté lesné celky)

Chránené územie CHA Brvnište (SKUEV 0298 Brvnište) sa nachádza na území Banskobystrického kraja, okres Banská Bystrica, v katastrálnom území obcí Priechod a Podkonice.

Tabuľka č. 1: Prehľad dotknutých územných jednotiek

Kód kraja	Názov kraja	Kód okresu	Názov okresu	Kód obce	Názov obce	Kód k. ú.	Názov k. ú.	Výmera (ha)
6	Banskobystrický	601	Banská Bystrica	508942	Priechod	849782	Priechod	74,44
				508861	Podkonice	847411	Podkonice	0,71

Územie CHA patrí do lesného hospodárskeho celku (LHC) Slovenská Ľupča a lesného celku (LC) Slovenská Ľupča, s platnosťou programu starostlivosti o lesy (PSL) na roky 2020-2029.

Vymedzenie CHA Brvnište (SKUEV0298 Brvnište)

a) Lesné pozemky: 75,4**5** ha

- z toho hospodárske lesy - 0,71 ha,
- z toho ostatné lesné pozemky (iné lesné pozemky, čierne plochy) – 0,12 ha,
- z toho ochranné lesy subkategórie d (lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy) -19,19 ha,
- z toho lesy osobitného určenia subkategórie e (lesy v chránených územiach a na lesných pozemkoch s výskytom biotopov európskeho významu alebo chránených druhov) - 55,44 ha.

b) Poľnohospodársky pôdy fond: 0,00 ha,
c) Vlastník: Slovenská republika 74,44 ha,
d) Majoritný užívateľ - správca: Lesy SR š. p. OZ Poľana 74,44 ha,
e) Minoritný užívateľ: UPS v Podkoniciach 0,71 ha.

* UPS v Podkoniciach je skratka pre Urbárske pozemkové spoločenstvo v Podkoniciach.

Tabuľka č. 2: Rozdelenie predmetného územia podľa JPRL (podľa PSL 2020-2029) a stavu KN (2025)

JPRL	**Parcela KN-C**	**Výmera (ha)**	**Vlastník pozemku**	**Správca pozemku**	**Druh pozemku**
4280	961/1 (časť) k. ú. Priechod	18,938	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4280	961/2 k. ú. Priechod	0,101	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4280	961/3 k. ú. Priechod	0,040	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4280	961/4 k. ú. Priechod	0,035	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4280	961/5 k. ú. Priechod	0,075	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4281A	961/1 (časť) k. ú. Priechod	3,080	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4281B	961/1 (časť) k. ú. Priechod	1,971	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4282A**	961/1 (časť) k. ú. Priechod	0,300	Slovenská republika	Lesy SR	LPF

4508	987/1 (časť) k. ú. Priechod	8,817	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4509	987/1 (časť) k. ú. Priechod	10,196	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4510	987/1 (časť) k. ú. Priechod	15,779	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4511	987/1 (časť) k. ú. Priechod	12,382	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4512	987/1 (časť) k. ú. Priechod	2,910	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
IP 119	987/1 (časť) k. ú. Priechod	0,102	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
ČP 23	987/1 (časť) k. ú. Priechod	0,018	Slovenská republika	Lesy SR	LPF
4703	1348 k. ú. Podkonice	0,711	Nezistený (nezaložený LV)	UPS v Podkoniciach	LPF

** V prípade lesného pozemku KN-C č. 1348 na k. ú. Podkonice je uvedené vlastníctvo na operáte KN-E s parcelným č. 1620 (časť) definované ako nelesné pozemky vo vlastníctve fyzických osôb.*
*** V prípade lesného pozemku časti KN-C č. 961/1 na k. ú. Priechod zasahujúca do JPRL č. 4282a sa jedná o presah na základe nariadenia vlády č. 451/2023 Z.z.*

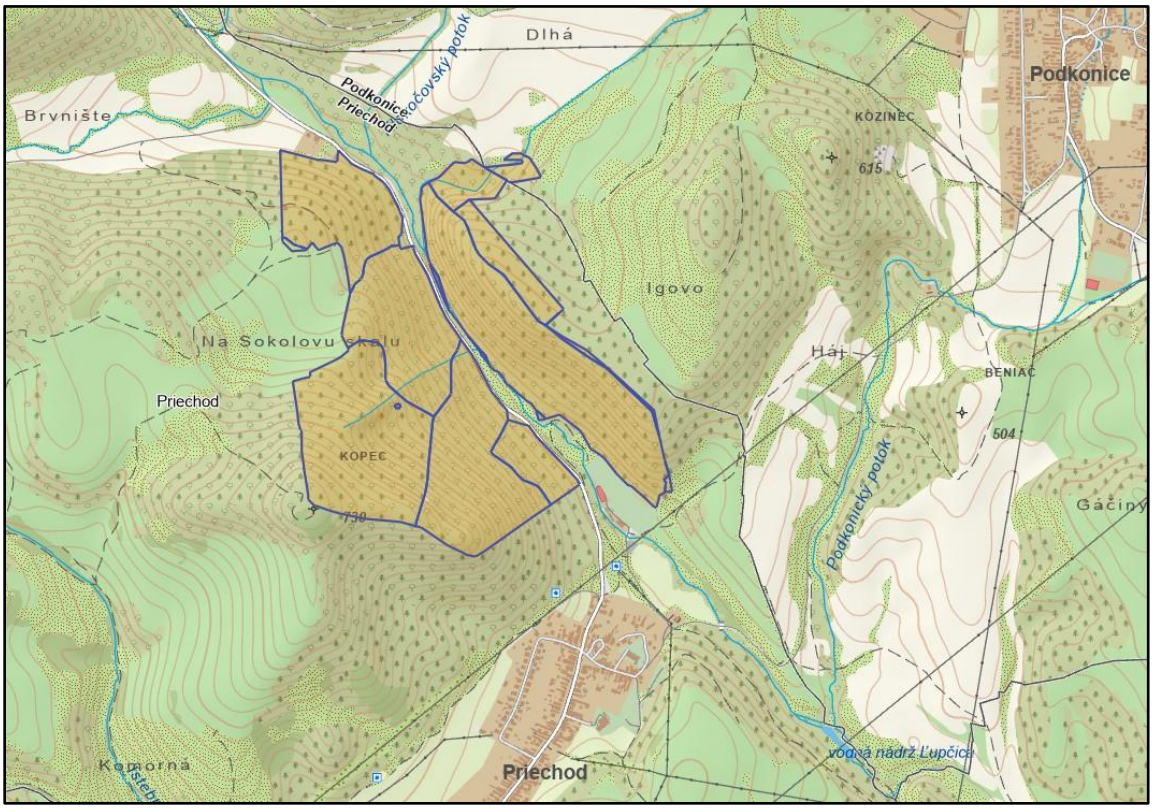

Obr. 4: Vymedzenie CHA Brvnište (SKUEV0298 Brvnište); podklad: https://zbgis.skgeodesy.sk/

1.5. Výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma

Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 z 14.07.2004 definoval výmeru územia európskeho významu SKUEV0298 Brvnište na 74,77 ha, rovnako ako i CHA Brvnište Vyhláška Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici (2006).
Nariadením vlády č. 541/2023 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky z 18. októbra 2023 sa konsolidovala hranica a výmera územia európskeho významu na výmeru 75,45 ha.
Územie nemá vyhlásené ochranné pásmo.

2. PREDMET OCHRANY

2.1. Vymedzenie predmetu ochrany

SKUEV0298 Brvnište je zaradené do národného zoznamu území európskeho významu z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150) a ochrany biotopov druhov európskeho významu: kunka žltobruchá *(Bombina variegata)*, netopier Bechsteinov/netopier veľkouchý *(Myotis bechsteini)*, netopier veľký/netopier obyčajný *(Myotis myotis*), podkovár malý/podkovár krpatý *(Rhinolophus hipposideros)*, uchaňa čierna/netopier čierny *(Barbastella barbastellus)*, * cyklámen purpurový fatranský *(Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense))*, * fuzáč alpský *(Rosalia alpina)*, * poniklec prostredný *(Pulsatilla subslavica)*.
SKUEV0298 Brvnište je súčasťou chráneného areálu Brvnište (v rozsahu 100 %).

Tabuľka. č. 3: Biotopy - predmety ochrany CHA Brvnište a SKUEV0298 Brvnište

kód biotopu	kód Natura 2000 (biotop európskeho významu)	názov biotopu	Stav biotopu na lokalite – súčasný a cieľový
LS 5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	priaznivý – potrebné udržanie stavu biotopu
LS 5.4	9150	Vápnomilné bukové lesy	priaznivý – potrebné udržanie stavu biotopu

Tabuľka č. 4: Druhy - predmety ochrany CHA Brvnište a SKUEV0298 Brvnište

Slovenský názov	vedecký názov	druh	Stav druhu na lokalite – súčasný a cieľový
cyklámen purpurový fatranský	*Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense)*	európskeho významu*	priaznivý – potrebné zachovanie stavu druhu
poniklec prostredný	*Pulsatilla subslavica*	európskeho významu*	priaznivý – potrebné zachovanie stavu druhu
podkovár malý/podkovár krpatý	*Rhinolophus hipposideros*	európskeho významu	Nepriaznivý – narušený / zlepšenie stavu druhu
uchaňa čierna/netopier čierny	*Barbastella barbastellus*	európskeho významu	Nepriaznivý – narušený / zlepšenie stavu druhu
netopier veľký/netopier obyčajný	*Myotis myotis*	európskeho významu	Nepriaznivý – narušený / zlepšenie stavu druhu

netopier Bechsteinov/netopier veľkouchý	*Myotis bechsteinii*	európskeho významu	Nepriaznivý – narušený / zlepšenie stavu druhu
kunka žltobruchá	*Bombina variegata*	európskeho významu	Nepriaznivý – narušený / zlepšenie stavu druhu
fuzáč alpský	*Rosalia alpina*	európskeho významu*	Nepriaznivý – narušený / zlepšenie stavu druhu

2.2. Zhodnotenie stavu predmetu ochrany [1]

Biotopy Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150)

MCHÚ Brvnište je reprezentované štvrtým (bukovým) lesným vegetačným stupňom z ôsmich. Z trofických radov je zastúpený najmä živný rad a okrajovo i rad zvláštneho rázu označovaný aj ako javorový. Zdravotný stav porastov je dobrý. Pomiestne sa vyskytuje mechanické poškodenie kmeňov po obhryze u objemnejších kmeňov, ktoré je najviac badateľné na prípade lesného porastu JPRL č. 4510 v hornej etáži u smreka obyčajného. Odhryz zverou v najmladších rastových stupňoch je najmä u dreviny jedľa biela, prípadne sporadicky sa vyskytujúceho druhu dreviny jaseň štíhly. Okrem uvedeného ohryzu zverou, spomedzi biotických škodlivých činiteľov, evidujeme i výskyt podkôrneho hmyzu zo skupiny tzv. fyziologických, či technických škodcov na základe výskytu pobytových znakov (požerkov).
Druhová a priestorová štruktúra lesného porastu je pomerne pestrá. Druhová štruktúra je zonálne rozvrstvená. Najnižšie polohy v nive vodného toku Lupčica obsadzujú jelše lepkavé. Vyššie je dominantný buk lesný s prímesou cenných listnáčov ako javor, jaseň, brest, či lipa. Lokálne je početne zastúpený i hrab obyčajný. Naopak, vzácne sa v predmetnom území vyskytuje dub, či tzv. melioračné druhy drevín z rodu jarabina, ktoré svojím opadom zvyšujú pôdny horizont A0 dobre rozložiteľným opadom asimilačných orgánov.
Pre upresnenie reálneho zastúpenia je potrebné uviesť, že prítomnosť druhov z rodu jarabina v podobe brekyňe, mukyňe i jarabiny vtáčej, je podstatne väčšia v porovnaní s niekoľkými exemplármi dubu zimného. Vo vrcholovej presvetlenej časti, na prehriatej rendzine, našli uplatnenie borovice lesné. Významnejšie zastúpenie ihličnatej zložky je lokalizované v severnej časti JPRL č. 4508, kde dokonca prevažuje nad listnatými drevinami v dôsledku doterajšieho cieleného lesného hospodárenia v území. Pri hodnotení priestorovej štruktúry porastu je možné pozorovať postupnú diferenciáciu štruktúry v dôsledku lesného hospodárenia. Tento trend by podľa predpisov ťažby v nasledujúcom decéniu mal ďalej pokračovať. Zaznamenaný je výskyt rastových stupňov lesného porastu - nálet, nárast, žrďkovina, tenká kmeňovina, stredná kmeňovina, hrubá kmeňovina a veľmi hrubá kmeňovina. Prirodzené zmladenie je početne zastúpené v prípade buka lesného *(Fagus sylvatica)* najmä v rastovej fáze nárastu. Početný je nálet s výskytom klíčencov a semenáčikov jedle, či javora.

Pri hodnotení stavu lesných biotopov európskeho významu Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150) na MCHÚ Brvnište je potrebné uviesť, že rozsah výmery predmetných lesných biotopov špecifikovaných v tabuľke č. 2 (biotop Ls 5.1 s výmerou 7,8 ha a biotop Ls 5.4 s výmerou 66,9 ha) pokrýva celú výmeru predmetného chráneného územia a samotný

[1] opatrenia, zdroj: Iný dokument manažmentu chránených území a druhov - pre biotopy a druhy európskeho významu vrátane druhov vtákov v rámci území sústavy Natura 2000 v Národnom parku Nízke Tatry a jeho ochrannom pásme na obdobie 2025 – 2036; Správa NAPANT 2025

stav sa odvíja od štruktúry lesných ekosystémov, podielu mŕtveho dreva a ohrozenosti súčasného stavu, prípadne náročnosti dosiahnuť želané zlepšenie stavu biotopu.
Prioritnými opatreniami sú tie opatrenia, ktoré sa zameriavajú na priaznivý stav lesných porastov, čiže pre biotop 9130 opatrenia 1, 3, 4, 5, 11 odsek VIII a pre biotop 9150 opatrenia 1, 3, 4, 5 a 14.

Predmetom ochrany v CHA / SKUEV Brvnište sú z flóry druhy * cyklámen purpurový fatranský *(Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense))* a * poniklec prostredný *(Pulsatilla subslavica)*

Cyklámen purpurový fatranský *(Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense))* (kód druhu 4107)*

Trváca bylina vyskytujúca sa v bukových ale aj zmiešaných lesoch, rúbaniskách a lúčnych lemoch na okrajoch lesov na vápencovom substráte v podhorských až horských oblastiach. Tieňomilný až polotieňomilný druh, ktorý vyžaduje zásadité až neutrálne, vlhké, priepustné, voľné kamenito-hlinité pôdy. Prežíva aj zmenu drevinového zloženia a nájdeme ho i v sekundárnych hospodárskych smrečinách, pre udržanie priaznivého stavu je však potrebné zachovanie pôvodného drevinového zloženia bukových porastov a obmedzenie zvyšovania zastúpenia smreka. Ohrozenia spočívajú v nevhodných lesohospodárskych zásahoch do porastov, v ktorých cyklámen rastie.
Prioritnými opatreniami sú tie opatrenia, ktoré sa zameriavajú na priaznivý stav lesných porastov, najmä z hľadiska druhového zloženia, teda opatrenia 1, 3, 4, 5, 10, 14, 15.

Poniklec prostredný *(Pulsatilla subslavica)* (kód druhu 4111)*

Trváce byliny obývajúce xerotermné krovinaté a trávnaté kamenisté stráne, skalné hrany, hrebienky a terasy, reliktné borovicové lesy na vápencovom a dolomitovom podklade v kolínnom až montánnom stupni. Ohrozenia spočívajú najmä v zarastaní lokalít, hustnutí trávneho porastu a hromadení stariny. Poškodenie jedincov môže spôsobovať aj ohryz zverou.
V území CHA / SKUEV Brvnište je výskyt druhu *Pulsatilla subslavica* lokalizovaný v blízkosti skalného brala. Opatrenia v zmysle zásad v oblasti starostlivosti a ochrany druhu [MÚTŇANOVÁ A KOL., 2022] nie sú relevantné.
- Na neprístupných skalných lokalitách, vrátane primárneho bezlesia a v reliktných borinách si druh nevyžaduje žiadne opatrenia.

Predmetom ochrany v CHA / SKUEV Brvnište sú z fauny druhy * fuzáč alpský *(Rosalia alpina)*, kunka žltobruchá *(Bombina variegata)* a nasledovné druhy netopierov: netopier Bechsteinov/netopier veľkouchý *(Myotis bechsteini)*, netopier veľký/netopier obyčajný *(Myotis myotis*), podkovár malý/podkovár krpatý *(Rhinolophus hipposideros)*, uchaňa čierna/netopier čierny *(Barbastella barbastellus)*.

Fuzáč alpský *(Rosalia alpina)* (kód druhu 1087) * je typický podhorský až horský druh starých listnatých lesov na teplých, južných stráňach. Vajíčka kladú do zasychajúceho dreva. Larvy sú polyfágne na listnatých stromoch. V predmetnom území sa larvy vyvíjajú v mŕtvom, polosuchom až suchom dreve, prevažne na starých bukoch a hraboch. Dospelé imága si vyhryzávajú výletové otvory a živia sa miazgou poranených stromov. Úbytok populácie spôsobuje hlavne vyrubovanie pôvodných porastov starých bučín. Ponechávanie vyťaženého bukového dreva v lese cez leto tiež nepriaznivo vplýva na veľkosť populácie, lebo práve tu sa vykladie veľké množstvo samičiek. Jeho následným odvozom na spracovanie dochádza k likvidácii významných častí miestnych populácií tohto druhu. Stav populácie druhu v SKUEV0298 Brvnište je nepriaznivý – narušený. Prioritnými opatreniami sú tie opatrenia, ktoré sa zameriavajú na priaznivý stav lesných porastov, čiže opatrenia 1, 3, 4 a 5. Okrem nich ešte navrhujeme opatrenie 14.

Kunka žltobruchá *(Bombina variegata)* (kód druhu 1193) využíva na rozmnožovanie malé, prehriate periodické mláky, často na lesných cestách alebo v ich okolí, v depresiách dočasne naplnených vodou, v priekopách a jamách. Ťažiskom výskytu druhu sú stredné a nižšie časti územia, výskyt je závislý na malých vodných plochách. Druh všeobecne ohrozuje intenzifikácia poľnohospodárstva, zazemňovanie, rekultivácie, vysušovanie, znečistenie povrchových vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami, zasýpaním mlák a koľají na nespevnených cestách, dlhotrvajúce periódy sucha bez zrážok. Stav populácie druhu v SKUEV0298 Brvnište je nepriaznivý – narušený. Prioritným opatrením pre kunku je opatrenie č. 11, konkrétne odsek I. – tvorba rozmnožovacích miest pre obojživelníky.

Netopier Bechsteinov/netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*) (kód druhu 1323) Tento stredne veľký netopier obýva predovšetkým dutiny stromov, len výnimočne obsadzuje štrbinové úkryty v podkroviach domov alebo v skalných výklenkoch. Pravdepodobne aj zimuje v dutinách stromov a v malých počtoch aj v podzemných úkrytoch. Je to typický druh listnatých a zmiešaných lesov, ktorý loví hmyz vnútri korún stromov. V potrave prevládajú motýle, veľké dvojkrídlovce a chrobáky, ale pravidelne konzumuje aj pavúky, stonôžky a húsenice, ktoré zbiera z povrchu listov. Jedno z najvýznamnejších ohrození je výrub stromov s dutinami a tiež veľkoplošné používanie pesticídov v lesných porastoch. Stav populácie druhu v SKUEV0298 Brvnište je nepriaznivý – narušený. Z možných opatrení ako primárne navrhujeme opatrenie č. 3 – ponechanie stromov na dožitie a to aj takých, ktoré sú z hospodárskeho hľadiska nevýznamné, napr. osika – vďaka mäkkému drevu ju vyhľadávajú ďatlovité vtáky a neskôr tak poskytuje množstvo dutín pre netopiere. Ďalším vhodným opatrením je opatrenie č. 11, odsek III. – podpora hniezdnych možností pre netopiere a inštalácia špeciálne navrhnutých búdok alebo štrbín na stromy.

Netopier veľký/netopier obyčajný (*Myotis myotis*) (kód druhu 1324) Letné kolónie vytvárajú v podkrovných priestoroch, zriedkavo v podzemných. Zimujú výlučne v podzemných priestoroch. Potravu lovia predovšetkým v lesných priestoroch a nad vykosenými lúkami, kde zbierajú zo zeme najmä veľké nelietajúce chrobáky. Najrizikovejšie faktory ohrozenia sú nelegálny vstup a ich vyrušovanie v podzemných priestoroch, kde zimujú alebo rekonštrukcie podkrovných priestorov v miestach obývaných reprodukčnými kolóniami. Stav populácie druhu v SKUEV0298 Brvnište je nepriaznivý – narušený. Prioritnými opatreniami sú opatrenia č. 11, odsek III – podpora hniezdnych možností pre vtáky a netopiere, ochrana existujúcich úkrytov. Ďalším je opatrenie č. 17, napr. VIII. - udržiavanie ekotónových krovitých porastov a ochrana vybranej nelesnej drevinovej vegetácie, v súvislosti s udržaním, až zlepšením potravných možností.

Podkovár malý/podkovár krpatý (*Rhinolophus hipposideros*) (kód druhu 1303) Letné aj zimujúce kolónie prebývajú zvyčajne v podzemných priestoroch, či už prírodných alebo človekom vytvorených podkrovných. Ich loviskami sú hlavne svetlé listnaté lesy, parky, kroviny a podobne. Potravu lovia vo voľných vzdušných vrstvách aj z povrchov a skladá sa z malých druhov motýľov, húseníc, chrobákov, pavúkov. K ohrozeniam patrí nevhodná rekonštrukcia a výskyt predátorov v podkrovných a podzemných priestoroch obývaných týmito netopiermi. Stav populácie druhu v SKUEV0298 Brvnište je nepriaznivý – narušený. Medzi hlavné opatrenia navrhujeme opatrenie č. 11, odsek III. – podpora hniezdnych možností pre vtáky a netopiere, najmä ochrana existujúcich úkrytov a ďalej opatrenie č. 5 a opatrenie č. 17, odsek IX., vo vzťahu k potravným nárokom podkovára v prostredí drevinovej vegetácie lesnej aj nelesnej.

Uchaňa čierna/netopier čierny (*Barbastella barbastellus*) (kód druhu 1308) je typickým lesným druhom netopiera, obýva predovšetkým pásmo bučín. Ako zástupca stromových druhov netopierov je závislá na dostatku vhodných úkrytov v stromoch, ktorých dutiny využíva ako reprodukčné a tiež ako

zimné úkryty a preto sa v podzemných priestoroch vyskytujú pomerne zriedkavo. Ako úkryty často využíva štrbiny pod odchýlenou kôrou, a pomerne často ich strieda, takže v poraste potrebuje dostatok starých stromov. Z uvedeného dôvodu medzi najčastejšie ohrozujúce faktory patrí práve odstránenie starých porastov bohatých na odumierajúce jedince stromov s množstvom prirodzených dutín. Stav populácie druhu v SKUEV0298 Brvnište je nepriaznivý – narušený. Z možných opatrení ako primárne navrhujeme opatrenie č. 3 – ponechanie stromov na dožitie, čo zabezpečí dostatok úkrytových možností pre tento druh. Ďalším vhodným opatrením je opatrenie č. 11, odsek III. – podpora hniezdnych možností pre netopiere a inštalácia špeciálne navrhnutých búdok alebo štrbín na stromy.

2.3. Faktory ovplyvňujúce stav predmetu ochrany

Chránený areál sa nachádza na lesných pozemkoch. Prevažná časť je tvorená lesmi osobitného určenia kategórie „e“ v 4. stupni územnej ochrany. Iba jeden lesný porast je zaradený do kategórie ochranných lesov rovnako v 4. stupni územnej ochrany. Obhospodarovateľom lesov sú Lesy SR š. p. Jedinou výnimkou je v JPRL č. 4703, ktorý obhospodaruje Urbárske pozemkové spoločenstvo v Podkoniciach. V lesných porastoch JPRL č. 4280__1, 4281a_1, 4508__1, 4509__1 podľa platného PSL sú predpísané lesohospodárske činnosti, ktoré majú udržiavať, či zlepšovať stav predmetov ochrany chráneného územia.

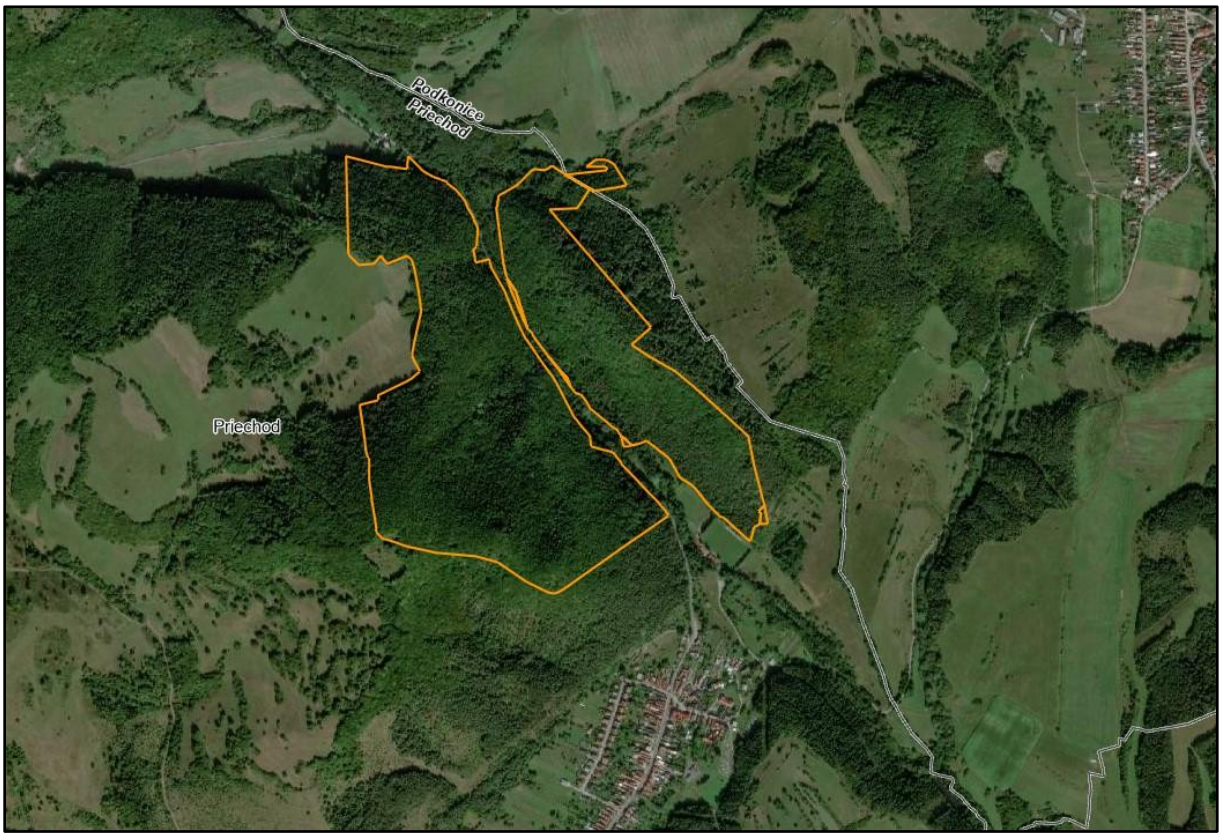

Obr. 5: Zobrazenie reálnej vegetácie na leteckej snímke podklad: https://zbgis.skgeodesy.sk/

Jedná sa o viacvrstvové porasty tvorené bukom a prímesou najmä ihličnatých drevín s pomerne chudobnou krovitou i hrubšou vrstvou listového opadu doplnenou o zriedkavé zastúpenie bylinnej synúzie. Výnimkou sú okrajové časti územia v lokalite Igovo, kde hrebeňová časť je tvorená len jednovrstvovým lesným porastom tvoreným hlavnou úrovňou drevín a vyšší podiel svetla v porastových medzerách umožnil vyššiu pokryvnosť druhej – krovitej a tretej – bylinnej etáže. Ďalšou okrajovou časťou je menšia plocha v juhovýchodnej časti s dominanciou xerotermnej trávnatej synúzie

rastúcej pod medzernatým zápojom borovíc. Opačným prípadom sú najnižšie polohy predmetného MCHÚ ovplyvnené mikroklímou vodného toku Ľupčica s hlbokou pôdou na báze svahu, ktoré sa vyznačujú veľmi úzkym profilom pozdĺž toku a preto neboli samostatne vymedzené.
Západná časť za vodným tokom Ľupčica reprezentovaná lokalitou Na Sokolovú a Priechodský kopec má naopak dominanciu jednoetážových porastov v centrálnej časti a v severnej polovici. Viacetážové porasty sú evidované v juhovýchodnej časti MCHÚ Brvnište. Lesohospodárska činnosť v podobe asanačnej ťažby predstavuje málo významný negatívny faktor. Táto činnosť je lokálna – identifikovaná v severnej časti zo sporadickým účinkom.
Negatívny faktor ovplyvňujúci stav predmetov ochrany – jednotlivé druhy netopierov a kunky žltobruchej je strata vody v krajine, spôsobená klimatickou zmenou.
Lokalita je súčasťou poľovného revíru Vysoká Podkonice. Poľovnícke využívanie územia nemá významný negatívny vplyv na predmet ochrany v samotnom území.
Lokalitou neprechádza žiaden turistický, či náučný chodník. Vyskytuje sa tu len niekoľko lesných, či poľovníckych chodníkov, určených pre potreby obmedzeného obhospodarovania územia.

3. CIELE OCHRANY A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie cieľov ochrany

Územie chráneného areálu predstavuje jeden ekologicko - funkčný priestor s rovnakým, resp. podobným spôsobom starostlivosti o chránené územie, ktorý vyplýva zo životných potrieb hlavného objektu ochrany – cyklámenu fatranského *(Cyclamen purpurascens* subsp. *immaculatum)*.

Dlhodobým/strategickým cieľom starostlivosti o CHA Brvnište je do roku 2036 zlepšenie, prípadne zachovanie priaznivého stavu všetkých biotopov a druhov, ktoré sú predmetmi ochrany územia.

Operatívne ciele sú rozpracované na ciele ochrany pre všetky predmety ochrany SKUEV 0298 Brvnište:

Tabuľka č. 5: Ciele ochrany pre biotopy a druhy európskeho významu

Zachovanie stavu biotopu **Ls5.1 (9130) Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Výmera biotopu	ha	7,8	Udržanie existujúcej výmery biotopu v ÚEV.
Zastúpenie charakteristických drevín	Percento pokrytia / ha	najmenej 80 %	Charakteristická druhová skladba: ***Abies alba*** *<40%, A.platanoides, A. pseudoplatanus,* ***Fagus sylvatica****, Fraxinus excelsior, Picea abies <25%, Sorbus* spp., *Tilia cordata, T. platyphyllos, Ulmus glabra, Carpinus betulus*. ***(*** ***Fagus sylvatica*** minimálne 40%).
Zastúpenie charakteristických druhov synúzie podrastu (bylín, krov,	Počet druhov / ha	najmenej 5	Charakteristická druhová skladba: *Aconitum moldavicum, Actaea spicata, Asarum europaeum, Athyrium filix-femina, Bromus benekenii, Carex pilosa, Dentaria bulbifera, D. enneaphyllos, D. glandulosa, Dryopteris filix-mas, Festuca altissima, F. drymeja,*

machorastov, lišajníkov)			*Galeobdolon luteum agg., Galium odoratum, Geranium robertianum, Hordelymus europaeus, Isopyrum thalictroides, Lilium martagon, Melica nutans, M. uniflora, Mercurialis perennis, Myosotis sylvatica agg., Oxalis acetosella, Paris quadrifolia, Poa nemoralis, Polygonatum verticillatum, Prenanthes purpurea, Pulmonaria obscura, Rubus hirtus, Salvia glutinosa, Sanicula europaea, Senecio ovatus, Symphytum tuberosum, Tithymalus amygdaloides, Veronica montana, Viola reichenbachiana.*
Zastúpenie alochtónnych druhov/inváznych druhov drevín a bylín	Percento pokrytia / ha	Menej ako 1 %	Minimálne zastúpenie alochtónnych/inváznych druhov bylín (*Fallopia sp., Impatiens glandulifera, I. parviflora*).
Mŕtve drevo (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne s limitnou hrúbkou d1,3 najmenej 30 cm)	m^3/ha	najmenej 20 rovnomerne po celej ploche	Zabezpečenie zvýšenia a následného udržania prítomnosti odumretého dreva na ploche biotopu v danom objeme.

Zachovanie stavu biotopu **Ls5.4 (9150) Vápnomilné bukové lesy** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Výmera biotopu	ha	66,9	Udržanie existujúcej výmery biotopu v ÚEV.
Zastúpenie charakteristických drevín	Percento pokrytia / ha	najmenej 85 %	Charakteristická druhová skladba: <u>4.lvs:</u> *Abies alba <15%, Acer campestre, A. platanoides, A. pseudoplatanus, Carpinus betulus, Cerasus avium,* ***Fagus sylvatica****, Fraxinus excelsior, Larix decidua <5%, Picea abies <5%, Pinus sylvestris <20%, Quercus petraea* agg*, Sorbus* spp.*, Tilia cordata, T. platyphyllos, Ulmus glabra*. <u>5.lvs:</u> *Abies alba <30%, A. platanoides, A. pseudoplatanus,* ***Fagus sylvatica****, Fraxinus excelsior, Larix decidua <15%, Picea abies <30%, Pinus sylvestris <20%, Sorbus* spp.*, Taxus baccata***, Tilia cordata, T. platyphyllos, Ulmus glabra*. **Pozn.:** *Hrubším typom písma sú vyznačené dominantné druhy biotopu.*

Zastúpenie charakteristických druhov synúzie podrastu (*bylín, krov, machorastov, lišajníkov)*	Počet druhov / ha	najmenej 3	Charakteristická druhová skladba: *Aconitum vulparia, A. moldavicum (endemit), Adenophora liliifolia, Aquilegia vulgaris,* ***Calamagrostis varia****, Campanula carpatica (endemit), C. persicifolia, C. rapunculoides, Cardaminopsis arenosa agg., Carduus glaucinus (endemit),* ***Carex alba****, C. digitata, C. montana, Cephalanthera damasonium, C. rubra, Cirsium erisithales, Clematis alpina, Corallorhiza trifida, Cortusa mattioli, Cyclamen fatrense (endemit), Cypripedium calceolus (anexový druh), Epipactis microphylla, E. muelleri, Hedera helix, Laserpitium latifolium, Lilium martagon, Pimpinella major, Pleurospermum austriacum, Poa stiriaca, Rubus saxatilis,* ***Sesleria albicans****, S. heufleriana (endemit), Solidago virgaurea, Valeriana tripteris, Vincetoxicum hirundinaria.*
Zastúpenie alochtónnych druhov/inváznych druhov drevín	Percento pokrytia / ha	0	Bez zastúpenia alochtónnych/inváznych druhov drevín a bylín.
Mŕtve drevo (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne s limitnou hrúbkou $d_{1,3}$ najmenej 50 cm)	m^3/ha	najmenej 25 rovnomerne po celej ploche	Zabezpečenie udržania prítomnosti odumretého dreva na ploche biotopu v danom objeme.

Zachovanie stavu druhu ***Cyclamen purpurascens*** **subsp.** ***immaculatum*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov	min. 300 000	Udržanie populácie druhu, ktorá sa v súčasnosti pohybuje od 262 600 do 623 700 jedincov.
Veľkosť biotopu	ha	5	Udržať súčasnú výmeru biotopu druhu.
Kvalita biotopu	Výskyt typických druhov	Min. 3 druhy	*Fagus sylvatica, Cephalanthera damasonium, Polygonatum multiflorum, Cytisus nigricans (syn.), Cruciata glabra, Colymbada scabiosa, Brachypodium pinnatum, Astragalus glycyphyllos, Asarum europaeum.*
Kvalita biotopu	Zastúpenie krovinovej etáže v % / ha	Menej ako 40 % / ha	Menšie zastúpenie krovinovej etáže na lokalitách druhu (presvetlené biotopy).

Zachovanie stavu druhu ***Pulsatilla subslavica*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov	Min. 10	Udržanie populácie druhu na súčasných početnostiach 10 - 50 jedincov
Veľkosť biotopu	ha	0,01	Udržať súčasnú výmeru biotopu druhu.
Kvalita biotopu	Výskyt typických druhov	Min. 3 druhy	*Anthericum ramosum, Asperula cynanchica, Brachypodium pinnatum, Bromus erectus, Carex humilis, Festuca rupicola, Pimpinella saxifraga, Thymus sp..*
Kvalita biotopu	Zastúpenie sukcesných drevín %	Menej ako 35 % drevín	Minimálne sukcesné porasty drevín alebo krovín na lokalitách druhu.
Zastúpenie alochtónnych druhov/inváznych druhov drevín	Percento (%) pokrytia / ha	0 %	Minimálne (žiadne) zastúpenie inváznych druhov

Zlepšenie stavu druhu ***Rhinolophus hipposideros*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov	Min. 50	Odhaduje sa výskyt 0 až 50 jedincov v rámci celého ÚEV na zimoviskách), je potrebný monitoring stavu populácie druhu.
Počet jaskynných priestorov s výskytom zimovísk druhu	počet	neznáma	V súčasnosti neevidujeme známe výskyty zimoviska uvedeného druhu.
Rozloha potenciálneho potravného biotopu	ha	75,45	Lesné biotopy v území – poskytujú lokality na rozmnožovanie, potravné biotopy a úkrytové biotopy.

Zlepšenie stavu druhu ***Barbastella barbastellus*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov	Min. 10	Odhaduje sa len náhodný výskyt (zaznamenanie 5 až 10 jedincov v rámci celého ÚEV na zimoviskách), je potrebný monitoring stavu populácie druhu.
Počet jaskynných priestorov s výskytom zimovísk druhu	počet	2	V súčasnosti evidujeme 2 známe zimoviská uvedeného druhu.
Rozloha potenciálneho potravného biotopu	ha	75,45	Lesné biotopy v území – poskytujú lokality na rozmnožovanie, potravné biotopy a úkrytové biotopy.

Zlepšenie stavu druhu ***Myotis myotis*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov	Min. 50	Odhaduje sa len náhodný výskyt (zaznamenanie 10 až 50 jedincov v rámci celého ÚEV na zimoviskách), je potrebný monitoring stavu populácie druhu.
Počet jaskynných priestorov s výskytom zimovísk druhu	počet	1	V súčasnosti evidujeme 1 známe zimovisko uvedeného druhu.
Rozloha potenciálneho potravného biotopu	ha	75,45	Lesné biotopy v území – poskytujú lokality na rozmnožovanie, potravné biotopy a úkrytové biotopy.

Zlepšenie stavu druhu ***Myotis bechsteinii*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov	Min.5	Odhaduje sa len náhodný výskyt (zaznamenanie 0 až 5 jedincov v rámci celého ÚEV na zimoviskách), je potrebný monitoring stavu populácie druhu.
Počet jaskynných priestorov s výskytom zimovísk druhu	počet	1	V súčasnosti evidujeme 1 známy výskyt zimoviska uvedeného druhu.
Rozloha potenciálneho potravného biotopu	ha	75,45	Lesné biotopy v území – poskytujú lokality na rozmnožovanie, potravné biotopy a úkrytové biotopy.

Zlepšenie stavu druhu ***Bombina variegata*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	počet jedincov (adult)	Min. 100 jedincov	Odhaduje sa interval veľkosti populácie v území 0 – 100 jedincov (aktuály údaj / z SDF), bude potrebný komplexnejší monitoring populácie druhu.
Počet známych lokalít s výskytom druhu	počet	2	Udržiavaný počet zistených lokalít druhu, príp. zvýšenie počtu vytvorením nových lokalít druhu s vhodnými podmienkami pre reprodukciu.
Podiel potenciálneho reprodukčného biotopu v rámci lokality	Percento z výmery lokality	Min. 5 % lokality	Podiel reprodukčných plôch v rámci lokality (v rámci nížinných lúk a lesov v ha) - stojaté vodné plochy s vegetáciou, periodicky zaplavované plochy v alúviu, niekedy aj v koľajach na cestách a mlákach.

Zlepšenie stavu druhu ***Rosalia alpina*** za splnenia nasledovných atribútov:

Parameter	**Merateľnosť**	**Cieľová hodnota**	**Doplnkové informácie**
Veľkosť populácie	Počet jedincov/ha	min. 1/ha	Udržiavaná veľkosť populácie, v súčasnosti odhadovaná na veľkosť populácie 0 – 100 jedincov (aktuály údaj / z SDF). Potrebný je komplexnejší monitoring – založením trvalých monitorovacích plôch a prieskumom v priebehu 3 rokov.
Rozloha biotopu výskytu	ha	40	Staršie lesy poloprírodného až pralesovitého charakteru.
Kvalita biotopu	Počet ponechaných starších jedincov drevín nad 80 rokov/ha	min. 20 stromov/ha	Zachovať alebo dosiahnuť považovaný počet stromov na ha.

Operatívne ciele je potrebné zabezpečiť cez opatrenia ochrany, eliminovanie negatívnych vplyvov a zabezpečenie pravidelnej kontroly stavu predmetov ochrany a vyhodnotenia realizácie opatrení.

Doplnkovým cieľom je: Zvýšenie povedomia verejnosti a obhospodarovateľov o hodnotách územia a zabezpečenie usmerneného využívania územia s cieľom eliminácie negatívnych vplyvov na predmety ochrany územia.

3.2. Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia

Súčasné možnosti využívania predmetného územia sú obmedzené územnou ochrannou štvrtého stupňa ochrany prírody a krajiny. Spočívajú v racionálnom lesníckom obhospodarovaní územia úmyselnou ťažbou maloplošnej formy, či už jednotlivého výberu, alebo do výmery spravidla skupiny.
Druhou možnosťou ťažby je prípadne novovzniknutá náhodná ťažba v podobe identifikácie a spracovaní aktívnych chrobačiarov v blízkosti miestnej komunikácie, ktoré by ohrozovali premávku, či bezpečnosť na ceste.
V súčasnej dobe nemožno vylúčiť i asanáciu aktívnej kalamitnej drevnej hmoty v severnej časti predmetného územia mimo ochranného pásma cesty, ktoré by po dôkladnom zvážení nepredstavovala riziko ohrozenia predmetov ochrany, no naopak predpokladala by priame ohrozenie stability miestneho porastu, či významného šírenia fyziologických škodlivých činiteľov na ihličnatej zložke drevín do okolitých lesných porastov. Podmienkou pre súhlas na spracovanie náhodnej ťažby podľa § 15 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov bude za súčinnosti Správy Národného parku Nízke Tatry pri identifikácií a následnom vyznačení aktívnych chrobačiarov v území tak, aby sa predišlo negatívnemu vplyvu na predmety ochrany. Samozrejmosťou je pokračovanie prebiehajúceho monitoringu a koordinácia výskumu na predmetnom území.

V území CHA Brvnište platí štvrtý stupeň územnej ochrany (v zmysle § 15 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).
V platnom programe starostlivosti o les (v období jeho platnosti 2020 – 2029) v JPRL č. 4280__2, 4280__3, 4281a_2, 4281b_1, 4281b_2, 4281b_9, 4508__2, 4509__2, 4510, 4511, 4512, 4703 (LC Slovenská Ľupča, LHC Slovenská Ľupča) nie sú plánované žiadne hospodárske opatrenia, porasty sú ponechané na bez zásah.

V lesných porastoch č. 4280__1, 4281a_1, 4508__1, 4509__1 sú predpísané lesohospodárske činnosti, ktoré majú udržiavať, či zlepšovať ciele predmetu ochrany chráneného územia, ktorým je druh európskeho významu cyklámen fatranský *(Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum)*. Obhospodarovateľom sú Lesy SR, š. p., OZ Poľana, v prípade lesného porastu JPRL č. 4703 je to Urbárske pozemkové spoločenstvo v Podkoniciach.

Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

Komplexné zisťovanie stavu lesa je určovanie súboru údajov o prírodných, spoločenských, technických a ekonomických podmienkach hospodárenia i vývoja lesa, ktoré slúžia ako podklad pre vypracovanie rámcového a podrobného plánovania pre nastávajúce obdobie ako i podrobného zisťovanie stavu lesa v danom čase.
Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa dokumentujú situáciu pomocou rôznych prieskumov (napr. ekologický) spravidla počas obdobia jedného roka pred vypracovaním programu starostlivosti o les (PSoL). V súčasnosti je v PSoL spracovaný pre lesný celok Slovenská Ľupča na roky 2020 až 2029, ktorý plne rešpektuje požiadavky ochrany prírody založené na podrobnom mapovaní vegetácie. V CHA Brvnište sú JPRL: 4280__2, 4280__3, 4281a_2, 4281b_1, 4281b_2, 4281b_9, 4508_ _2, 4509_ _2, 4510, 4511, 4512, 4703 s pokynom bez zásahu v časti plánu ťažby a výchovy u jednotlivých lesných porastov. V prípade lesných porastov č. 4280_ _1, 4281a_1, 4508_ _1, 4509_ _1 sú predpísané hospodárske opatrenia v podobe stromových a skupinových účelových rubov s využitím následného prirodzeného zmladenia drevín. Z umelou výsadbou sa nepočíta, nakoľko sa eviduje dostatočné prirodzené zmladenie hlavných hospodárskych drevín. Výnimkou je JPRL č. 4280_ _1, kde sa plánuje pomiestna príprava pôdy pre podporu prirodzeného zmladenia.
MCHÚ Brvnište pozostáva z lesoch osobitného určenia subkategórie e) v prípade JPRL: 4281a, 4281b, 4508, 4509, 4510, 4511, 4512, 4703 a v prípade JPRL č. 4280 sa jedná o ochranný les subkategórie d, ktorý je zameraný na lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy na čiastočnej výmere 19,19 ha.
Na predmetnom území je zastúpených osem lesných typov (ďalej len LT):

LT 4308 – Prilbicová bučina na vápencoch vst. ako dominantný lesný typ	na výmere 54,3 ha,
LT 4303 – Marinková bučina vst.	na výmere 6,2 ha,
LT 4604 – Trávovitá vápencová bučina nst.	na výmere 5,8 ha,
LT 4302 – Zubačková bučina vst.	na výmere 3,8 ha,
LT 3318 – Prilbicová bučina na vápencoch nst.	na výmere 2,8 ha,
LT 4313 – Živná typická bučina vst.	na výmere 1,0 ha,
LT 4317 – Vápencová typická bučina	na výmere 0,8 ha,
LT 4503 – Vápnitá lipová javorina vst.	predstavuje zvyšný podiel.

Uvedené LT sú zlúčené do hospodárskych skupín lesných typov:
- (402) Svieže vápencové bučiny /Fp vst., Fde nst./,
- (302) Svieže vápencové dubové bučiny /Fp nst./,
- (410) Svieže bučiny /Fp v st./,
- (411) Živné bučiny /Ft./,
- (492) Svieže vápencové bučiny (Ochranného rázu) /Ft/,
- (417) Sutinové lipové bučiny /Tac vst./.

Vymedzenie Ekologicko-funkčných priestorov

Celé územie CHA Brvnište má vymedzený 1 ekologicko-funkčný priestor (EFP), ako je zobrazené v mapovej prílohe č. 6.5.
Vymedzenie vyplýva zo životných potrieb hlavného objektu ochrany – cyklámenu fatranského *(Cyclamen purpurascens* subsp. *Immaculatum)* v podmienkach biotopov s rovnakým, resp. podobným spôsobom starostlivosti o chránené územie.

Pri stanovení rámcov a zásad využívania územia bola využitá dokumentácia ochrany prírody: *Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu*[2] (ďalej len „zásady starostlivosti"). Zásady starostlivosti nastavené na národnej úrovni boli primerane aplikované pre predmety ochrany SKUEV 0298 Brvnište v nadväznosti na reálny stav územia a stupeň ochrany v ňom platiaci, pričom zoznam opatrení zahŕňa len tie zásady, ktoré sú relevantné pre nasledovné obdobie platnosti PS. Základnou z podmienok pre uplatnenie nižšie uvedených zásad starostlivosti, ako aj navrhovaných opatrení, je súčinnosť so zainteresovanými subjektmi.

Zoznam vymedzených EFP a zásad starostlivosti vymenovaných v zmysle vyššie uvedených zásad starostlivosti:
EFP1 - Predmetom ochrany je lesný komplex bučín, ktoré poskytujú vhodné podmienky i pre ďalšie predmety ochrany v podobe druhov cyklámen fatranský a fuzáč alpský, ktoré rovnako ako lesný biotop Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) majú stabilnú výmeru biotopu a priaznivý stav. Jedná sa o mozaiku bukových lesov v komplexe biotopu Ls5.4 v rámci ktorého je možné identifikovať biotop Ls5.1 so striedaním rôznych vývojových štádií a rastových fáz.

Zásady starostlivosti nastavené na národnej úrovni boli primerane aplikované pre predmety ochrany SKUEV0298 Brvnište v nadväznosti na reálny stav územia a stupeň ochrany v ňom platiaci, pričom zoznam opatrení zahŕňa len tie zásady, ktoré sú relevantné pre nasledovné obdobie platnosti PS. Základnou z podmienok pre uplatnenie nižšie uvedených zásad starostlivosti, ako aj navrhovaných opatrení, je súčinnosť so zainteresovanými subjektmi.

Zásady starostlivosti o biotop Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)

Ekologické nároky a ohrozenia

V predmetnom území sa jedná o zmiešané bučiny z cenných listnáčov a prímesou ihličnatých drevín s obmedzeným zastúpením krovitej etáže, ktorú nahrádza plošné prirodzené zmladenie buka. Bylinný podrast je limitovaný terénnymi podmienkami a predovšetkým hustotou stromovej vrstvy – hlavnej korunovej úrovne, a jeho prevalencia je zaznamenávaná najmä v redších častiach porastu, v hrebeňových (aridných) častiach, alebo v opačnom prípadne v zamokrených častiach pozdĺž vodného toku Ľupčica, či lokalizovaných dvoch prameniskách. Bylinnú synúziu tvoria typické lesné tieňomilné rastliny s vysokými nárokmi na pôdne živiny. Vyskytujú sa na rôznom geologickom podloží na miernejších svahoch, na vlhkých pôdach dobre zásobených živinami. Stromovú vrstvu je potrebné diverzifikovať podľa miesta výskytu. Na plytších hrebeňových a skalnatých častiach sa početnejšie presadzujú cenné listnáče reprezentované javormi a bázy svahov s vhodnejším vlahovým režimom a hlbšou pôdou dávajú optimálne podmienky pre dominanciu buka. V území možno jasne vymedziť i časti ovplyvnené hospodárskou činnosťou, ktoré mali za následok miernu zmenu druhovej skladby v podobe početnej prímesi smreka obyčajného na úkor prirodzene zastúpenej jedle bielej. Významnejšie zastúpenie tejto ihličnatej zložky drevín je identifikované predovšetkým v severnej, v menšom rozsahu i v centrálnej sprístupnenej časti predmetného územia.

Zásady starostlivosti a ochrany biotopu

- Všeobecné zásady

- Uplatňovať špecifické prírode blízke obhospodarovanie lesa s prispôsobením k danému lesnému biotopu a lokálnym špecifikám, zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.

2 https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/natura2000/zasady-starostlivosti-2022.pdf

Veľmi dôležité je realizovanie maloplošných foriem výberu rubne zrelých stromov, ktoré budú citlivo pracovať s množstvom svetla v podkorunovom priestore. Tento proces obnovy musí flexibilne reagovať na potreby botanických predmetov ochrany. Uvedený postup je ťažko realizovateľný v častiach s vyšším zastúpením smreka, kde v dôsledku biotických škodlivých činiteľov dochádza k rýchlemu (teda nie postupnému) odkrývaniu väčších plôch, ktoré následne masovo obsadzuje prirodzené zmladenie buka, ktoré síce hovorí o vysokej vitalite hodnoteného lesného biotopu, no zároveň limituje ďalší predmet ochrany v podobe cyklámenu fatranského, ktorého populácia je v priaznivom stave. V častiach s gradáciou fyziologických škodlivých javov na smreku dochádza k rýchlemu odkrývaniu pôdneho krytu, ktoré využíva následná generácia buka lesného v procese prirodzenej obnovy a tým sa druhovo ochudobňuje budúci lesný ekosystém. Ďalším neželaným javom prirodzenej disturbancie bola nedávno (2023) spôsobená solifukcia svahu s následným pomerne rozsiahlym odtrhom svahu v centrálnej časti, čo spôsobilo okrem zanesenia verejnej komunikácie aj odstránenie pôdneho a vegetačného krytu s predmetmi ochrany. Aj tento prirodzený jav poukázal na problematiku nerovnomernosti zrážkových úhrnov spôsobujúcich dlhodobé suchá a následné extrémne zrážkové úhrny, ktoré majú negatívny dopad na lokálnu vegetáciu v predmetnom území. O to viac je potrebné klásť dôraz na spôsob obnovy lesného porastu v podobe jednotlivej, či skupinovej formy účelových výrubov, ktoré postupne budú vyberať časti materského porastu bez zvyšovania rizika odkývania veľkých plôch pôdneho krytu. Týmto obhospodarovaním sa docieli diverzifikácia porastovej štruktúry lesa ako hrúbkovej, tak i priestorovej, formujúcej budúcu mozaiku vývojových štádií a fáz obnovy lesa, čo napomôže ekologickej stabilite a dostatočnej výmere pre udržanie priaznivého stavu cyklámenu fatranského.

Na častiach s extrémnymi podmienkami, ktoré sú reprezentované neprístupnými časťami porastu s vystupujúcou materskou horninou, balvanitým charakterom alebo prameniskami zabezpečiť bezzásahový režim. Jedná sa spravidla o najprirodzenejšie časti, kde je potrebné udržať stav územia riadený prirodzenými, autoregulačnými procesmi lesa - bezzásahovým režimom. Uplatniť ho aj v územiach vyžadujúcich zlepšenie stavu biotopu a predmetov ochrany v ňom. Vytváranie diverzifikovanej štruktúry lesa kombináciou cieleného hospodárenia v pozmenených častiach územia v kombinácii s mozaikou bezzásahových oblastí v podobe ucelených starších častí lesných porastov, častí s výskytom strží, výmoľov, podmáčaných lokalít, ako aj lokalít s vystupujúcou materskou horninou a starších porastov geneticky hodnotných autochtónnych drevín.

- V blízkosti vodného toku Ľupčica i ďalšieho bezmenného vodného toku, pri prameniskách rovnako uplatniť bezzásahový režim. Pre udržanie stavu biotopu uplatniť jednotlivý účelový výber stromov. Odstraňovanie inváznych druhov rastlín (v prípade ich výskytu), nakoľko sa jedná o rizikovú oblasť medzi obcami, kadiaľ vedie účelová komunikácia, vodný tok a trvalo obývaná usadlosť v bezprostrednej blízkosti chráneného územia.
- Odstraňovanie nadlimitného neprirodzeného zastúpenie smreka obyčajného v súčasnosti nie je prioritnou otázkou, nakoľko značná časť uvedených smrekov bola v predchádzajúcich rokoch v dôsledku asanačnej ťažby spracovaná, alebo ponechaná v poraste ako odumreté hrubé mŕtve drevo. Táto tzv. kalamitná drevná hmota po disturbancii ostáva na prirodzený rozklad - jej zastúpenie nateraz nedosahuje objem 40 m^3/ha, no v priebehu času sa bude postupne zvyšovať.
- Nakoľko sa jedná o neveľké chránené územie v sklonitom svahu, pod ktorým prechádza verejná komunikácia, ktorá je jedinou dopravnou vetvou napájajúcou obec Baláže je sporné ponechať disturbanciou zasiahnuté plochy s výmerou nad 1 ha bez vykonávania asanačnej ťažby. Činnosť realizovať len v prípade dreviny smrek napadnutej *(Ips typographus)*, a to v čase snehovej pokrývky, prípadne premrznutia pôdy, alebo po posúdení predmetu ochrany miestnou obhliadkou za účasti zástupcu Správy NP Nízke Tatry, sortimentovou metódou, aby sa vylúčilo poškodenie ostávajúcich drevín a vegetačného krytu. Obmedziť sa len na aktívne chrobačiare. Nebránime sa ponechaniu časti zásoby lesného biotopu na prirodzený rozklad, no je potrebné posudzovať individuálne i riziká spojené

s týmto opatrením alebo vykonať zákroky, ktoré zabezpečia ochranu obyvateľov využívajúcich cestu ako i negovať protipovodňové riziká na vodnom toku pretekajúcom v území.
- Opatrenia a podmienky ochrany lesného biotopu Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) zosúladiť s programom starostlivosti o les i s nárokmi na druhy európskeho významu, ktoré sú predmetmi ochrany územia. Výchovu neobmedziť len na ťažbové plochy, ale aj na oblasti zatienené a teda nevhodné pre cyklámen fatranský.

- Zásady v oblasti výchovy porastov

- Vo vhodných častiach porastoch realizovať pestovanie trvalo viacetážových porastov, s modifikáciami potrebnými na zabezpečenie alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.
- Postupne realizovať vo vhodných častiach lesného porastu prebudovu na prírode blízke hospodárenie v podobe účelového hospodárskeho spôsobu, ktorý je stanovený programom starostlivosti o les a dohliadnuť na jeho správnu implementáciu za účelom zachovania priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.
- Podporovať, resp. vnášať a dopĺňať len stanovištne pôvodné hlavné (napr. buk lesný, dub zimný, jedľa biela, javor horský) a sprievodné alebo vtrúsené a zriedkavé (napr. čerešňa vtáčia, brest horský, javor mliečny, lipy, jaseň štíhly, jarabina brekyňová, tis obyčajný) dreviny podľa konkrétnej lokality (lokálne ekotypy) a predmetného biotopu európskeho významu.
- Prioritne využívať prirodzené zmladenie stanovištne pôvodných drevín.
- Vnášanie drevín umelou obnovou realizovať len pri ich absencii alebo nízkom zastúpení v porastoch na zvýšenie druhovej pestrosti v rámci schválených limitov zastúpenia jednotlivých drevín. Predržiavanie niektorých druhov drevín ako napr. jedľa biela na zabezpečenie prirodzenej obnovy prostredníctvom prirodzeného zmladenia, pričom príslušné fázy obnovných rubov sa tak posúvajú do vyššieho veku. Nie je žiadúce využívať spontánny priskorý výskyt plošného prirodzeného zmladenia, na jeho unáhlené veľkoplošnejšie uvoľňovanie.
- Je možné podporovať prípravné a melioračné dreviny (napr. jelša lepkavá), ako aj stanovištne pôvodné kry.
- Z dôvodu, že biotop je ohrozovaný hlavne zmenou štruktúry a drevinového zloženia, umelou obnovou nevnášať, resp. cieľavedome nepodporovať drevinu smrek, ani nepôvodné dreviny ako napr. agát biely.
- Nevykonávať podsadby, predsadby, podsejby, predsejby absentujúcich stanovištne pôvodných drevín.
- Pri výchovných zásahoch vytipovať budúce ponechávané stromy a postupnými zásahmi pripraviť na budúce voľné (odclonené) postavenie na obnovných prvkoch. Medzi ponechanými drevinami tvoriacimi zmesi buka lesného s jedľou bielou, javorom horským musia mať všetky dostatočný podiel medzi stromami ponechanými na dožitie, pričom uvedené druhy drevín, ktoré budú predmetom obnovnej ťažby sa neobnovujú spolu s bukom lesným, ale o cca 30 – 50 rokov neskôr. Všetky stanovištne pôvodné dreviny materského porastu nemôžu byť predmetom obnovnej ťažby, ak ich percentuálny podiel v trvalo ostávajúcej stromovej zložke nedosiahol stanovený percentuálny podiel podľa zastúpenia charakteristických drevín biotopu.

- Zásady pri manažmentových a obnovných zásahoch

- Ťažbové zásahy sú realizované za účelom udržania priaznivého stavu predmetov ochrany prostredníctvom dotvorenia viacetážových lesných porastov s mozaikovou štruktúrou striedajúcou rôzne vývojové štádia – rastové fázy na výmere do 0,2 ha. Priemerná veľkosť obnovných prvkov je pri skupinových (hlúčikových) variantoch maloplošných foriem od 0,02 ha do 0,10 ha. Maximálna hodnota

výmery obnovného prvku 0,2 ha sa neuplatňuje automaticky a pravidelne, ale len v odôvodnených prípadoch. Preferovaným (na základe poznatkov o priebehoch regeneračných procesov z prírodných lesov) spôsobom aplikácie ťažbových zásahov, by mal byť jednotlivý výber alebo výber 2 – 3 stromov v hlúčikoch do cca 250 m^2, s neprekračovaním pomerného podielu objemu ťažby stanoveného pomocou obnovnej doby (prevažne 60 ročná až nepretržitá) s odrátaním objemu stromov ponechaných na dožitie, ako aj objemu odumretého dreva, ktoré by bolo za bežných okolností spracované.

- Obnovné prvky nebudú mať pásový tvar, aby sa predišlo schematickému členeniu obnovovaného materského porastu. Spočiatku prednostňujeme skupinovite clonný obnovný rub na rozdiferencovanie súčasných pomerne homogénnych porastov. Postup spočíva v zakladaní skupín s následným oodclonovaním po periférií, za podmienky ponechania niektorých stromov na dožitie fyzického veku a následne prejsť na účelový rub jednotlivej príp. skupinovej formy, ktorý bude udržiavať vhodnú štruktúru porastov pre zabezpečenie priaznivého stavu predmetov ochrany. Tento postup doplniť časťami v bezzásahovom režime. Ochranné pásmo verejnej cesty sa bude obhospodarovať osobitný postupom.
- Výnimočne, v porastoch nad 40 % sklonu svahu, kde nie je možné reálne využiť skupinovú obnovu, je možné výmeru obnovného prvku maximalizovať do výmery 1,5 ha (maximálna šírka sa rovná výške obnovovaného materského porastu), s podmienkou jeho rozčlenenia na podskupiny obnovného prvku (maximálna dĺžka podskupiny je dvojnásobok výšky obnovovaného materského porastu). Rozčlenenie pásového obnovného prvku je realizované ponechaním úsekov bez ťažbových zásahov, medzi jednotlivými podskupinami obnovovaného porastu, po celej šírke obnovného prvku a dĺžke (po osi obnovného prvku) s hodnotou výšky obnovovaného materského porastu. Osou obnovného prvku, vrátane rozčleňovacieho úseku, môže byť realizované sústreďovanie lanovými technológiami v plnom závese.
- Posledná fáza obnovných rubov – nie v zmysle úplného „dorubu“ materského porastu (zároveň sa ponecháva dostatočný - stanovený počet stromov na dožitie) sa vykonáva nad prirodzeným zmladením – nárastami (min. výšky 50 cm), resp. aj nad takto zabezpečenými predsadbami a predsejbami, stanovištne pôvodných drevín, ktoré v prirodzených lesných biotopoch sú ich determinujúcimi druhmi (buk lesný, jedľa biela), pričom zároveň spĺňajú ostatné kritériá pre zabezpečený následný lesný porast (zakmenenie, životaschopnosť).
- Z dôvodu požiadavky na vytvorenie alebo udržiavanie diferencovanej vertikálnej štruktúry (viacvrstevnatosť) je preferované vykonávať poslednú fázu obnovných rubov (zároveň sa ponecháva dostatočný – stanovený počet stromov na dožitie) nad vyspelejším následným porastom (mladinou, žrďkovinou, žrďovinou) pri využití smerovej stínky s ohľadom na sústreďovanie a možné poškodenie následného porastu a ostávajúcich stromov na dožitie. Posledné jedince drevín materského porastu, ktoré je možné vyťažiť (nie sú určené na dožitie), sa z porastov odoberajú v čase, keď následná generácia, ktorá ich strieda má v priemere vek 90 – 110 rokov, pričom má dostatočne redukované zakmenenie, vykonanými uvoľňovacími prebierkami. V spodnej vrstve sa na ploche porastu zároveň mozaikovo nachádzajú porasty v mladších rastových fázach.
- Pri uplatňovaní ťažbových zásahov, aplikovaných prostredníctvom hlúčikov až skupín, s cieľom vytvorenia mozaikových porastov, je predlohou textúra bukového prírodného lesa, ktorá je počas jeho celého vývojového cyklu 2 – 3 vrstvová so striedaním rôznych vývojových štádií (štádium dorastania, optima a rozpadu) na ploche max. do 0,2 ha. Minimálna výmera porastu, na ktorej sa budú nachádzať rastové kategórie (združené rastové fázy) v príslušnom percentuálnom zastúpení podľa stanoveného modelu (napr. pre ekvivalent: štádium dorastania 35 %, optima 20 %, rozpadu 45 %) je 10 ha.
- Ponechať dostatok starších ($d_{1.3}$ viac ako 50 cm) kvalitných, zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu, ako aj biotopových a zvlášť cenných stromov v počte min. 10 ks/ha na dožitie. Priemerný počet ponechávaných stromov na dožitie je 15 a viac ks/ha. Stromy sa ponechávajú prioritne v hlúčikoch alebo skupinkách s prímesou jednotlivo stojacich jedincoch. Na každom

obnovnom prvku pri max. veľkosti 0,2 ha ponechať min. 3 stromy. Ponechávať jedľu bielu v počte min. 5 ks/ha, pričom na zabezpečenie ich ochrany proti priamemu slnečnému žiareniu je nutné ponechať min. 2 ks krycej dreviny, prevažne buka lesného, pri každej jedli bielej. Druhová štruktúra týchto pôvodných porastov sa musí vždy zachovať, resp. obnoviť (podľa príslušnosti k lesným typom, resp. geobiocenologickej typizácie). Javor horský, javor mliečny, vitálny jaseň štíhly, čerešňa vtáčia, resp. iná cenná prímes drevín, sa do limitných počtov nezapočítavajú, tieto nie sú predmetom ťažbových zásahov, ak by počet pre jednotlivý druh dreviny, v ostávajúcom poraste ťažbou klesol pod 3 ks/ha. Ponechávajú sa všetky jedince bresta horského. V prípade výskytu tisa obyčajného, resp. po jeho vnesení do porastov, do týchto sa zasahuje len takým spôsobom, aby nedošlo k odcloneniu danej dreviny.
- Manažmentové opatrenia zamerať na udržanie/zvýšenie prítomnosti odumretého dreva na ploche biotopu v objeme minimálne 40 m^3/ha (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne s limitnou hrúbkou $d_{1,3}$ najmenej 50 cm), prioritne v dĺžkach minimálne 4 m v rôznom stupni rozkladu, čo podporí zlepšenie biotopu druhu fuzáč alpský.

Zásady starostlivosti o biotop Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150)

Ekologické nároky a ohrozenia

Biotop zahŕňa porasty bučín na strmých skalnatých svahoch. Geologické podložie tvoria výlučne karbonátové horniny. V porastoch prevláda buk, primiešané sú rôzne dreviny v závislosti od polohy, v ktorej sa vyskytujú, najmä borovica, jedľa, smrek, javory. V bylinnej vrstve prevládajú druhy kvetnatých bučín zmiešané s druhmi viazanými výlučne na karbonátové podložie. Pri zachovaní prirodzenej štruktúry biotopu, nie je v rámci Slovenska ohrozený.

Zásady starostlivosti a ochrany biotopu

- Všeobecné zásady

- Uplatňovať špecifické prírode blízke obhospodarovanie lesa s prispôsobením k danému lesnému biotopu a lokálnym špecifikám, so zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.
- Zamedziť homogenizovanie už diferencovanej porastovej štruktúry nevhodnými (často bežnými) lesohospodárskymi postupmi. Za účelom budovania alebo udržania vhodnej porastovej štruktúry, vrátane priestorovej textúry porastov, ktorá zvýrazňuje mozaiku rozmiestnenia vývojových štádií a fáz, resp. stanovených rastových fáz pri ich hospodárskom využívaní, v širšom plošnom rozsahu, aplikovať jemnejšie ťažbové zásahy oproti bežnému obhospodarovaniu.
- Zabezpečiť kontinuitu bezzásahového režimu v územiach s už aplikovaným bezzásahovým režimom. Fragmenty a komplexy prírodných lesov, ako aj cenných starších horských a podhorských lesov s vekom nad 130 rokov, ponechať trvalo v bezzásahovom režime, pričom je nutné postupne zabezpečovať ich legislatívnu ochranu. Uplatniť ho aj v územiach vyžadujúcich zlepšenie stavu biotopu a predmetov ochrany v ňom. Tieto lokality sústrediť najmä na hrebeňové časti, časti popri údolnici dolín, taktiež vytváraním vzájomných prepojovacích líniových koridorov, resp. vytváraním mozaiky bezzásahových ostrovov (cca 0,5 ha) v ucelených komplexoch väčších výmer lesných porastov. Cieliť na lokality s výskytom sutín, strží, výmoľov, podmáčaných lokalít, lokalít s vystupujúcou materskou horninou alebo starších porastov geneticky hodnotných autochtónnych drevín.
- V porastových okrajoch – ekotonoch, s dôrazom aby nedošlo k nadmernej ťažbe v lesných porastoch a za podmienky, že nedôjde k oslabeniu ochranného pôsobenia lesného porastu, je možné uplatniť účelový výber jednotlivý do vzdialenosti 50 m od okraja lesa. V rámci časového úseku fyzického veku hlavných drevín, možno ťažbou eliminovať jedince drevín v celkovom ekvivalente 20 % zásoby porastu (na ha) z hodnoty dosiahnuteľnej na danom stanovišti.

- Prirodzene vzniknuté štrukturálne prvky (hlavne pôsobením prírodných činiteľov), ktoré zákonite nie sú limitované výmerou, tvoria doplnok do heterogénnej mozaikovej textúry. Časť drevnej zásoby postihnutej disturbanciou ostáva na ploche v podiele aspoň 40 m^3/ha. V prípade, že disturbanciou zasiahnutá plocha je nad výmeru 0,5 ha, na tejto časti sa spravidla asanačná ťažba nevykonáva. Pre stav lesného biotopu ponechať všetku drevnú hmotu postihnutú disturbanciou na prirodzený rozklad.
- Lesný biotop Ls5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150) je zároveň biotopom druhu európskeho významu z rodu *Pulsatilla* sp., preto je potrebné pri starostlivosti zohľadňovať aj zásady starostlivosti pre daný druh.

- Zásady v oblasti výchovy porastov

- Vo vhodných porastoch začať realizovať pestovanie trvalo viacetážových porastov, s modifikáciami potrebnými na zabezpečenie alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.
- Postupne realizovať prebudovu na účelový hospodársky spôsob, s modifikáciami potrebnými na zabezpečenie alebo zlepšenie priaznivého stavu biotopu a zohľadnením požiadaviek ochrany prírody.
- Podporovať, resp. vnášať a dopĺňať len stanovištne pôvodné hlavné (napr. buk lesný, jedľa biela, javor horský) a sprievodné alebo vtrúsené a zriedkavé (napr. čerešňa vtáčia, brest horský, javor mliečny, lipy, jaseň štíhly, jarabina brekyňová, tis obyčajný) dreviny podľa konkrétnej lokality (lokálne ekotypy) a obsiahnutého biotopu európskeho významu.
- Prioritne využívať prirodzené zmladenie stanovištne pôvodných drevín, resp. prirodzene klimaticky migrujúce pôvodné dreviny.
- Vnášanie drevín umelou obnovou realizovať len pri absencii buka lesného a cenných listnáčov na väčších plochách obsadených prípravnými drevinami. Nie je žiadúce odcloňovať priskorý výskyt plošného prirodzeného zmladenia cielenými lesopestovnými opatreniami.
- Podporovať, resp. vnášať aj prirodzene klimaticky migrujúce pôvodné dreviny, podľa konkrétnej lokality a obsiahnutého biotopu európskeho významu. Podporovať, resp. vnášať aj prípravné, spevňujúce a melioračné dreviny (napr. breza previsnutá, topoľ osikový, jarabiny, lipy, jelša lepkavá) ako aj stanovištne pôvodné kry.
- Z dôvodu, že biotop je ohrozovaný hlavne zmenou štruktúry a drevinového zloženia, umelou obnovou nevnášať, resp. cieľavedome nepodporovať (na úkor autochtónnych, stanovištne pôvodných drevín) dreviny: smrek, smrekovec, borovicu, ako ani nepôvodné dreviny, napr. agát biely a i.
- Dreviny následných porastov, ktoré sú atraktívne pre zver, nie je nutné chrániť pred poškodzovaním, resp. ničením hlavne drevenými oplôtkami alebo individuálnou ochranou.
- Pri výchovných zásahoch vytipovať budúce ponechávané stromy a postupnými zásahmi pripraviť na budúce voľné (odclonené) postavenie na obnovných prvkoch.
- Medzi ponechanými drevinami tvoriacich zmesi buka lesného s jedľou bielou, javorom horským, musia mať všetky dostatočný podiel medzi ponechanými stromami na dožitie, pričom uvedené druhy drevín, ktoré budú predmetom obnovnej ťažby sa neobnovujú spolu s bukom lesným, ale o cca 30 - 50 rokov neskôr. Všetky stanovištne pôvodné dreviny materského porastu nemôžu byť predmetom obnovnej ťažby, ak ich percentuálny podiel v trvalo ostávajúcej stromovej zložke nedosiahol stanovený percentuálny podiel podľa zastúpenia charakteristických drevín biotopu. Uvedené neplatí pre drevinu smrek obyčajný, kde sa prednostne odstraňuje ťažbou.
- V porastoch tvorených prevažne jedľovo-bukovou alebo bukovo-jedľovou zmesou drevín a ak zároveň nie sú predmetom prísnejšieho obmedzenia, ponechávať jedľu bielu v počte min. 5 ks/ha, pričom na zabezpečenie ich ochrany proti priamemu slnečnému žiareniu ponechať min. 2 ks krycej dreviny, prevažne buka lesného, pri každej jedli bielej. Druhová štruktúra týchto pôvodných porastov sa musí vždy zachovať, resp. obnoviť (podľa príslušnosti k lesným typom, resp. geobiocenologickej typizácie).

Javor horský, javor mliečny, lipy, vitálny jaseň štíhly, čerešňa vtáčia, resp. iná cenná prímes drevín, sa do limitných počtov nezapočítavajú, tieto nie sú predmetom ťažbových zásahov, ak by počet pre jednotlivý druh dreviny, v ostávajúcom poraste ťažbou klesol pod 3 ks/ha. Ponechávajú sa všetky jedince bresta horského. V prípade výskytu tisa obyčajného, resp. po jeho vnesení do porastov, do týchto sa zasahuje len takým spôsobom, aby nedošlo k odcloneniu danej dreviny.

- Zásady pri manažmentových a obnovných zásahoch

- Ťažbové zásahy realizovať len sporadicky a to za účelom zlepšenia stavu predmetov ochrany, ak si to ich stav vyžaduje. Inak sa uprednostňuje bezzásahový režim. Ťažbové zásahy sa obmedzujú len na účelový hospodársky spôsob od samého počiatku. Prípustná forma je jednotlivý výber alebo skupinový s plochou do cca 0,2 ha. Obnovná doba je 60 až 99 rokov, s pomerne dlhou dobou návratu. Špecifikom je ponechanie väčšieho počtu stromov na dožitie, čo zvýši i pôdoochrannú funkciu lesa.
- V porastoch nad 40 % sklonu svahu sa uplatňuje maximálne skupinová obnova, teda výmera obnovného prvku je nad 0,2 ha je neprípustná.
- Pri uplatňovaní ťažbových zásahov, aplikovaných jednotlivým výberom alebo prostredníctvom hlúčikov až skupín dotvorí želanú viacvrstvovú štruktúru lesa. Jedná sa o mozaiku bukových lesov v komplexe biotopu Ls5.4 v rámci ktorého je možné identifikovať biotop Ls5.1 so striedaním rôznych vývojových štádií a rastových fáz.
- Ponechať dostatok starších ($d_{1.3}$ viac ako 50 cm) kvalitných, zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu, ako aj biotopových a zvlášť cenných stromov v počte min. 10 ks/ha na dožitie. Priemerný počet ponechávaných stromov na dožitie je 15 a viac ks/ha. Stromy sa ponechávajú prioritne v hlúčikoch alebo skupinkách s prímesou jednotlivo stojacich jedincov. Na každom obnovnom prvku pri max. veľkosti 0,2 ha by mali ostať aspoň 3 stromy.
- Manažmentové opatrenia zamerať na udržanie/zvýšenie prítomnosti odumretého dreva na ploche biotopu (najmä na vlhkých stanovištiach) v objeme minimálne 40 m^3/ha (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne s limitnou hrúbkou $d_{1,3}$ najmenej 50 cm), prioritne v dĺžkach minimálne 4 m a v rôznom stupni rozkladu.

<u>Zásady starostlivosti o druh * cyklámen purpurový fatranský *(Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense))*</u>

<u>Ekologické nároky a ohrozenia</u>

Trváca bylina vyskytujúca sa v bukových ale aj zmiešaných lesoch, rúbaniskách a lúčnych lemoch na okrajoch lesov na vápencovom substráte v podhorských až horských oblastiach. Tieňomilný až polotieňomilný druh, ktorý vyžaduje zásadité až neutrálne, vlhké, priepustné, voľné kamenito-hlinité pôdy. Prežíva aj zmenu drevinového zloženia a nájdeme ho i v sekundárnych hospodárskych smrečinách. Ohrozenia spočívajú v nevhodných lesohospodárskych zásahoch do porastov, v ktorých cyklámen rastie.

<u>Zásady starostlivosti a ochrany biotopu</u>

- V prípade, ak je biotop zároveň biotopom druhu európskeho významu, je potrebné pri starostlivosti zohľadňovať aj zásady starostlivosti pre daný druh.
- Zachovanie pôvodného drevinového zloženia bukových porastov a obmedzenie zvyšovania zastúpenia smreka. V porastoch s pozmenenou skladbou drevín (v prospech smreka) postupne zabezpečiť prirodzené drevinové zloženie s bukom lesným. Odstraňovanie smrekov realizovať v zimnom období, keď je zamrznutá pôda, prípadne súvislá snehová pokrývka, alebo po posúdení

predmetu ochrany miestnou obhliadkou za účasti zástupcu Správy NP Nízke Tatry, aby sa nepoškodili hľuzy cyklámenu.
- Upraviť hospodárske zásahy v lesných porastoch (napr. ťažba) tak, aby sa v miestach výskytu druhu minimalizovali zmeny svetelných podmienok lokality.
- Vylúčiť hospodárske zásahy, ktoré v mieste výskytu druhu narúšajú povrch pôdy (napr. výstavba lesných ciest).

Zásady starostlivosti o druh * poniklec prostredný *(Pulsatilla subslavica)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Trváce byliny obývajúce xerotermné krovinaté a trávnaté kamenisté stráne, skalné hrany, hrebienky a terasy, reliktné borovicové lesy na vápencovom a dolomitovom podklade v kolínnom až montánnom stupni. Ohrozenia spočívajú najmä v zarastaní lokalít, hustnutí trávneho porastu a hromadení stariny. Poškodenie jedincov môže spôsobovať aj ohryz zverou.

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

V území CHA / SKUEV Brvnište je výskyt druhu *Pulsatilla subslavica* lokalizovaný v blízkosti skalného brala. Opatrenia v zmysle zásad v oblasti starostlivosti a ochrany druhu [MÚTŇANOVÁ A KOL., 2022] nie sú relevantné.
- Na neprístupných skalných lokalitách, vrátane primárneho bezlesia a v reliktných borinách si lokality nevyžadujú žiadne opatrenia.

Zásady starostlivosti o druh * fuzáč alpský *(Rosalia alpina)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Biotopom sú podhorské a horské oblasti (najmä teplé južné svahy), svetlé bučiny a horské zmiešané lesy s javorom horským. Jeho postupný úbytok spôsobuje hlavne vyrubovanie pôvodných porastov starých bučín. Ponechávanie vyťaženého bukového dreva v lese cez leto tiež nepriaznivo vplýva na veľkosť populácie, lebo práve tu sa vykladie veľké množstvo samičiek. Jeho následným odvozom na spracovanie dochádza k likvidácii významných častí miestnych populácií tohto druhu.

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

- Podporovať existenciu odumierajúcich aj odumretých (ležiacich aj stojacich) stromov, ich štompov (hlavne bukov) väčších rozmerov s priemerom viac ako 40 cm (min. 10 stromov/ha a ďalších 10 m^3 odumretého dreva) na miestach s dostatkom slnečného svitu na J, JV alebo JZ expozíciách.
- Pre fuzáča alpského je ideálny dlhodobý bezzásahový režim v starých bučinách na väčších ucelených plochách – viac ako 100 ha.
- Zachovať drevinové zloženie bukových lesov s výskytom druhu (nepremieňať na smrekové monokultúry).
- Podporovať šetrnejšie spôsoby obhospodarovania lesných porastov s dôrazom na vytvorenie pestrej vekovej a priestorovej štruktúry.
- Neponechávať vyťažené bukové drevo (ani rovnané palivové drevo) v lesných porastoch a na lesných skladoch dreva od 15. apríla do 31. augusta dlhšie ako 15 kalendárnych dní.

Zásady starostlivosti o druh kunka žltobruchá *(Bombina variegata)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Obsadzuje periodické mláky menšej rozlohy, koľaje na cestách, zatopene jamy, lomy. V južných teplejších oblastiach viazaná najmä na lesy. Na severnom Slovensku aj v kotlinách, pasienkoch a rašeliniskách. Druh ohrozuje intenzifikácia poľnohospoárstva, zazemňovanie, rekultivácie, vysušovanie, znečistenie povrchových vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami, zasýpaním mlák a koľají na nespevnených cestách.

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

- Zachovať existujúce lokality, bez väčších antropogénnych zásahov.
- Prehlbovať/vyčistiť zazemnené lokality, príp. umelo vytvoriť reprodukčné lokality s minimálnou hĺbkou 15 cm a s prítomnosťou submerznej vegetácie (min. 50 % reprodukčnej lokality) a trvaním zavodnenia minimálne od 1. apríla do 31. augusta.
- Zabrániť chemickému ošetrovaniu v blízkosti lokalít.

Zásady starostlivosti o druh uchaňa čierna *(Barbastella barbastellus)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Druh loví nad lesnými porastami a pozdĺž okrajov lesa. Pravdepodobne celoročne využíva štrbiny pod kôrou stromov na reprodukciu a časť populácie aj ako zimné úkryty (jednotlivé kusy). Často zimuje v chladnejších podzemných úkrytoch, na niektorých lokalitách vytvára početné zoskupenia. Typický lesný druh (najmä v bukových lesoch), s nedostatkom údajov z letného obdobia. Špecializuje sa na lov drobných nočných motýľov, ostatná korisť (dvojkrídlovce) tvorí len jednu desatinu potravy. Medzi najčastejšie sa vyskytujúce sa negatívne vplyvy a ohrozenia považujeme odstraňovanie starých stromov s dutinami z porastu, monokultúrne pestovanie lesa, rušenie netopierov v podzemných priestoroch.

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

- Pri obnove porastov uplatňovať zachovanie stanovištne pôvodných druhov drevín.
- Ponechať 10 stromov s dutinami na 1 hektár v lesnom poraste, pričom predmetné stromy je potrebné označiť a nechať na dožitie.
- Pri obnove listnatých porastov ponechať staré stromy (hlavne buky) v množstve 10 stromov/ha ako jednotlivé stromy ako výstavky alebo ako skupiny stromov a presvetliť ich okolie, aby sa zvýšila početnosť hmyzu.
- Ihličnaté monokultúry na nevhodných miestach nahrádzať zmiešanými porastami so stanovištne pôvodnými druhmi drevín.
- Vyznačiť a chrániť stromy so známymi úkrytmi netopierov. V prípade nálezu kolónie zabezpečiť ochranu okolitého porastu vyhlásením ochrannej zóny v okruhu aspoň 100 m.
- Podporovať zakladanie malých vodných plôch min. 1 m^2 resp. prehrádzky na potokoch v lesných porastoch ako vhodných miest pre zhromažďovanie hmyzu.
- V územiach bez výskytu starých a dutinových stromov umiestňovať búdky pre netopiere.
- Zabezpečiť rozvoľnenie korunového zápoja, aby sa zvýšila intenzita svetla za účelom podpory rozvoja podrastu (krovinového) – t. j. nižšie zakmenenie porastu s voľnejším zápojom korún (zakmenenie 0,8).
- V blízkosti kolónií neaplikovať pesticídy na lovných biotopoch, kríkovej alebo stromovej líniovej vegetácii, vrátane lesných okrajov.
- Zabezpečiť ochranu významných podzemných priestorov pred degradáciou, nelegálnym vstupom a rušením netopierov.

- Zabezpečiť údržbu vletových otvorov do podzemných priestorov pred sukcesiou a zavalením. Vchod osadiť mrežou o veľkosti otvoru 40 x 12 cm, pričom dlhší je vodorovný rozmer). Mreža musí mať uzamykateľné dvierka z dôvodu umožnenia monitoringu podzemných priestorov (sčítanie zimujúcich netopierov, technické zásahy v podzemných priestoroch).
- Cieľom ochrany je minimálne zachovať a udržať podmienky pre prežívanie druhu a jeho biotopov a zabrániť poškodzovaniu úkrytov, miest lovu potravy, udržať a zlepšovať zdroje potravy, zabrániť vyrušovaniu a prenikaniu nebezpečných chemických látok do tela netopierov.
- Ochrana dutinových stromov celoročne. Druh sa vyskytuje v stromoch celoročne, čoraz viac aj v zime v dôsledku klimatických zmien.
- Ponechávanie starých dutinových stromov v poraste aj počas obnovy rubných porastov.
- Zachovávať vodné prvky uprostred lesa, čo má veľmi pozitívny vplyv na množstvo a dostupnosť potravy pre netopiere.
- Vyhýbať sa vytváraniu veľkoplošných obnovných prvkov.
- Inštalácia umelých úkrytov a špeciálnych búdok v porastoch s nedostatkom prirodzených stromových dutín.

Zásady starostlivosti o druh netopier veľkouchý *(Myotis bechsteinii)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Druh rozšírený v lesnom prostredí. Typický v dubovom a bukovom vegetačnom stupni. Doklady reprodukcie aj z vyšších horských polôh. Druh loví v lesoch. Pravdepodobne celoročne využíva stromové dutiny ako reprodukčné a aj zimné úkryty (v malých počtoch zimuje aj v podzemných úkrytoch). Typický druh starých prírodných lesov s dostatkom stromových dutín. Absentujú údaje o výskyte konkrétnych materských kolónií. Medzi faktory ohrozenia môžeme zaradiť odstraňovanie starých stromov s dutinami z porastu a veľkoplošné používanie pesticídov v lesných porastoch, monokultúrne pestovanie lesa.

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

- Pri obnove porastov uplatňovať zachovanie stanovištne pôvodných druhov drevín (hrab, buk).
- Ponechať 10 stromov s dutinami na 1 hektár v lesnom poraste, pričom predmetné stromy je potrebné označiť a nechať na dožitie.
- Pri obnove listnatých porastov ponechať staré stromy (hlavne buky) v množstve 10 stromov/ha ako jednotlivé stromy ako výstavky alebo ako skupiny stromov a presvetliť ich okolie, aby sa zvýšila početnosť hmyzu.
- Zachovanie malých vodných prvkov min. 1 m^2 resp. prehrádzok na potokoch v lesných porastoch ako vhodných miest pre zhromažďovanie hmyzu.
- Vyznačiť a chrániť stromy so známymi úkrytmi netopierov. V prípade nálezu kolónie zabezpečiť ochranu okolitého porastu vyhlásením ochrannej zóny v okruhu aspoň 100 m.
- Doplnenie úkrytových a reprodukčných podmienok v starých a dutinových stromoch inštaláciou technických prostriedkov (búdky) pre netopiere.
- Zabezpečiť rozvoľnenie korunového zápoja, aby sa zvýšila intenzita svetla za účelom podpory rozvoja podrastu (krovinového) – t. j. nižšie zakmenenie porastu s voľnejším zápojom korún (zakmenenie 0,8).
- V blízkosti kolónií neaplikovať pesticídy na lovných biotopoch, kríkovej alebo stromovej líniovej vegetácii, vrátane lesných okrajov.
- Zabezpečiť ochranu významných podzemných priestorov pred degradáciou, nelegálnym vstupom a rušením netopierov.
- Uplatňovať prírode blízky manažment lesa.

Zásady starostlivosti o druh netopier obyčajný/veľký *(Myotis myotis)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Široko rozšírený druh. Jeden z najčastejšie nachádzaných druhov na celom území Slovenska. Reprodukčné kolónie sú viazané na podkrovné priestory, vzácnejšie aj na podzemné priestory. Loviská v rôznych lesoch. Zimujú výlučne v podzemných priestoroch. Potravu lovia obyčajne v lesných priestoroch a nad vykosenými lúkami, kde zbierajú zo zeme predovšetkým veľké nelietajúce chrobáky. Medzi faktory ohrozenia zaraďujeme nelegálny vstup a ich vyrušovanie v podzemných priestoroch, kde zimujú netopiere, rekonštrukcie podkrovných priestorov v miestach obývaných reprodukčnými kolóniami, tiež jaskyniarstvo, rekreačné využívanie jaskýň, sukcesia v prípade starých banských diel (zasypávanie vchodov).

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

- Pri obnove porastov uplatňovať zachovanie stanovištne pôvodných druhov drevín.
- Vyznačiť a chrániť stromy so známymi úkrytmi netopierov. V prípade nálezu solitérnych samcov v dutinách stromov zabezpečiť ochranu okolitého porastu vyhlásením ochrannej zóny v okruhu aspoň 100 m.
- Zachovanie otvorov, ktoré netopiere využívajú ako vletové miesta.
- Doplnenie úkrytových a reprodukčných podmienok v starých a dutinových stromoch inštaláciou technických prostriedkov (búdky) pre netopiere.
- Zachovanie malých vodných prvkov min. 1 m^2 resp. prehrádzok na potokoch v lesných porastoch ako vhodných miest pre zhromažďovanie hmyzu.
- V blízkosti kolónií neaplikovať pesticídy na lovných biotopoch, kríkovej alebo stromovej líniovej vegetácii, vrátane lesných okrajov.
- Zabezpečiť ochranu významných podzemných priestorov pred degradáciou, nelegálnym vstupom a rušením netopierov.

Zásady starostlivosti o druh podkovár malý *(Rhinolophus hipposideros)*

Ekologické nároky a ohrozenia

Listnaté lesy, lesostepi, otvorená lesná a pasienková krajina, sady, v blízkosti vidieckych sídel a podzemných úkrytov. Rozmnožovacie kolónie v podkrovných a podzemných priestoroch budov, zimoviská v teplých až mierne teplých jaskyniach, štôlňach a pivniciach. Lovia predovšetkým vo svetlých listnatých lesoch, okolo krovín a podobne. Potravu lovia vo voľných vzdušných vrstvách aj z povrchov a skladá sa z malých druhov motýľov, húseníc, chrobákov, pavúkov. Medzi faktory ohrozenia patrí najmä nevhodná rekonštrukcia budov a výskyt predátorov v podkrovných a podzemných priestoroch obývaných týmito netopiermi. Tiež jaskyniarstvo, rekreačné využívanie jaskýň a sukcesia v prípade starých banských diel.

Zásady v oblasti starostlivosti a ochrany druhu

- Zachovanie nevyužívaných podkrovných priestorov v budovách na hranici chráneného územia.
- Zachovanie otvorov, ktoré netopiere využívajú ako vletové miesta.
- Zachovanie malých vodných prvkov min. 1 m^2 resp. prehrádzok na potokoch v lesných porastoch ako vhodných miest pre zhromažďovanie hmyzu.
- V blízkosti kolónií neaplikovať pesticídy na lovných biotopoch, kríkovej alebo stromovej líniovej vegetácii, vrátane lesných okrajov.
- Zabezpečiť ochranu vhodných podzemných priestorov pred degradáciou, nelegálnym vstupom a rušením netopierov.

- Zabezpečiť údržbu vletových otvorov do podzemných priestorov pred sukcesiou a zavalením. Vchod do štôlne osadiť mrežou o veľkosti otvoru 40 x 12 cm, pričom dlhší je vodorovný rozmer). Mreža musí mať uzamykateľné dvierka z dôvodu umožnenia monitoringu podzemných priestorov (sčítanie zimujúcich netopierov, technické zásahy v podzemných priestoroch).

Súlad zásad a regulatív hospodárskeho, rekreačného a iného využívania s cieľmi ochrany je spracovaný ako samostatné prílohy:
6.10. Posúdenie súladu s programom starostlivosti o lesy (PSL),
6.11. Posúdenie súladu s Územným plánom dotknutých obcí Priechod a Podkonice a územným plánom VÚC Banskobystrického kraja.
6.12. Posúdenie súladu so strategickým plánom spoločnej poľnohospodárskej politiky (SP SPP) je pre územie CHA a SKUEV 0298 nerelevantná. Výmera PPF v dotknutom území je 0,00 ha.

3.3. Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie

Ciele ochrany pre predmety ochrany SKUEV0298 Brvnište

Tabuľka č. 6: Prehľad opatrení ochrany pre dosiahnutie cieľov ochrany uvedených v kapitole 3.1

Operatívny cieľ ochrany 1: **Zachovanie stavu biotopu Ls5.1 (9130) Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (7,8 ha) a zachovanie stavu biotopu Ls5.4 (9150) Vápnomilné bukové lesy (66,9 ha).** **Zachovanie stavu druhu *Cyclamen purpurascens* subsp. *immaculatum* a zlepšenie stavu druhu *Rosalia alpina***							
Merateľný ukazovateľ plnenia: Zachovaný priaznivý stav biotopu 9130 (7,8 ha), 9150 (66,9 ha) na celom území CHA (SKUEV) a vytvorenie podmienok na dosiahnutie cieľového stavu druhu ***Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum*** a druhu ***Rosalia alpina***							
Opatrenie 1.1	**Realizácia opatrení z PSL na roky 2020-2028 tak, aby bolo podporené pôvodné drevinové zloženie a štruktúra lesných biotopov – vo všetkých lesných porastoch CHA a zlepšovaný alebo zachovaný priaznivý (cieľový) stav biotopov druhov, ktoré sú predmetom ochrany, vyznačenie a udržiavanie značenia obvodových hraníc chráneného územia v lesných porastoch**						
	Merateľný indikátor plnenia: PSL v území až do roku 2026 v súlade so záujmami ochrany prírody, zachovaný stav biotopu Ls5.1 (9130) a Ls5.4 (9150)						
Opatrenie	Opis opatrenia	Biotop/druh	Výstup – indikátor plnenia	Termín	Oprávnený subjekt	Predpokladané zdroje	EFP
1.1.1	Realizácia opatrení v zmysle schválenej PSL - PBHL	Ls5.1 (9130) Ls5.4 (9150) *Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum*	zachovaný stav biotopu Ls5.4, úprava drevinového zloženia a podpora štruktúry biotopu Ls5.1 výsadbou stromov, obnovná ťažba (JUV,SUV) * JPRL 4508, 4509	2026 - 2036	Vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Lesy SR, UPS Podkonice	1

1.1.2	Pasívny manažment	Ls5.4 (9150) ***Rosalia alpina***	zachovať stav A biotopu 9150 (58 ha) JPRL 4510, 4511, 4512, 4280	2026 - 2036	Vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Lesy SR, UPS Podkonice	1
1.1.3	Realizácia opatrení nad rámec PSL	Ls5.1 (9130) *Rosalia alpina*	ponechanie výstavkov (15 ks/ ha) a hrubého mŕtveho dreva 9130 (v objeme 40 m^3/ha) JPRL 4508, 4509	2026 - 2036	Vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Lesy SR, UPS Podkonice	1
1.1.4	Asanačná ťažba nad rámec PSL	Ls5.1 (9130)	Redukcia podielu SM v biotope 9130 JPRL 4508, 4509	2026 - 2036	Vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Lesy SR, UPS Podkonice	1
1.1.5	Realizácia opatrení v zmysle schválenej PSL - PBHL	Ls5.1 (9130) *Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum*	SCR úprava ** priestorovej štruktúry v biotope JPRL 4508, 4509, 4510, 4281b	2026 - 2036	Vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Lesy SR, UPS Podkonice	1
1.1.6	Realizácia opatrení v zmysle schválenej PSL - PBHL	Ls5.1 (9130) *Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum*	Obnova JUV v biotopoch (v ha) JPRL 4508, 4510	2026 - 2036	Vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Lesy SR, UPS Podkonice	1

* JUV – jednotlivý účelový výber, SUV – skupinový účelový výber.
** SCR - skupinovite clonný obnovný rub bude predmetom požiadavky S-NAPANT po obnove PSL na roky 2030-2039 na predpokladanej výmere 1,1 ha v biotope 9130 pozdĺž západnej hranice v JPRL č. 4510.

Opatrenie 1.2	**Pravidelný monitoring stavu biotopov, druhov, spôsobu využívania územia a manažmentové opatrenia**						
	Merateľný indikátor plnenia: aktuálne údaje o stave biotopov a druhov a vplyve realizovaných opatrení na ich stav, aktuálny spôsob obhospodarovania						
Opatrenie	Opis opatrenia	Biotop/druh	Výstup – indikátor plnenia	Termín	Oprávnený subjekt	Predpokladané zdroje	EFP
1.2.1	Zabezpečenie monitoringu lesných biotopov a druhu	Ls5.1 (9130), Ls5.4 (9150) *Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense)* *Rosalia alpina*	správa z monitoringu - hodnotenie stavu, správy z výskumu - zápis do databázy (KIMS)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje,	1
1.2.2	Kontrola stavu a udržiavanie územia bez nepôvodných inváznych alebo invázne sa správajúcich druhov***	Ls5.1 (9130) Ls5.4 (9150)	Redukcia plochy obsadenej inváznymi druhmi (v m^2)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Zdroje Lesov SR a UPS Podkonice	1
1.2.3	Transfer cyklámenu fatranského	*Cyclamen purpurascens subsp. Immaculatum*	Presádzanie jedincov rastúcich v trsoch nad telesom verejnej cesty do oblasti zosuvu (v ks) JPRL 4509 v mieste zosuvu nad prameniskom	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje	1

*** S monitoringom inváznych druhov sa uvažuje v kontexte rozšírenia verejnej komunikácie – cesty, kde v prípade identifikácie invázneho druhu sa zabezpečí jeho odstránenie. V súčasnosti v predmetnom CHA Brvnište neevidujeme prítomnosť inváznych druhov.

Operatívny cieľ ochrany 2: **Zlepšenie stavu druhu *Bombina variegata* vytváraním vhodných biotopových podmienok**							
Merateľný ukazovateľ plnenia: dosiahnutie cieľového stavu druhu ***Bombina variegata***							
Opatrenie 2.1	**Realizovanie manažmentových opatrení, pravidelný monitoring stavu biotopov, druhov a spôsobu využívania územia**						
	Merateľný indikátor plnenia: aktuálne údaje o stave biotopov a druhov a vplyve realizovaných opatrení na ich stav, aktuálny spôsob obhospodarovania						
Opatrenie	Opis opatrenia	Biotop/druh	Výstup – indikátor plnenia	Termín	Oprávnený subjekt	Predpokladané zdroje	EFP
2.1.1	Zabezpečenie monitoringu obojživelníkov	*Bombina variegata,*	správa z monitoringu - hodnotenie stavu, správy z výskumu-zápis do databázy (KIMS)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje,	1
2.1.2	Vytváranie a obnova liahnísk obojživelníkov	*Bombina variegata*	Zlepšenie stavu druhu *Bombina variegata*	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje	1
2.1.3	Zamedzenie používania chemických prípravkov	*Bombina variegata*	Zlepšenie stavu druhu *Bombina variegata*	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Zdroje Lesov SR a UPS Podkonice	1

Operatívny cieľ ochrany 3: **Zlepšenie stavu druhov *Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus* vytváraním vhodných biotopových podmienok**							
Merateľný ukazovateľ plnenia: dosiahnutie cieľového stavu druhu ***Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus***							
Opatrenie 3.1	**Realizovanie manažmentových opatrení, pravidelný monitoring stavu biotopov, druhov a spôsobu využívania územia**						
	Merateľný indikátor plnenia: aktuálne údaje o stave biotopov a druhov a vplyve realizovaných opatrení na ich stav, aktuálny spôsob obhospodarovania						
Opatrenie	Opis opatrenia	Biotop/druh	Výstup – indikátor plnenia	Termín	Oprávnený subjekt	Predpokladané zdroje	EFP
3.1.1	Zabezpečenie monitoringu netopierov	*Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus*	správa z monitoringu - hodnotenie stavu, správy z výskumu-zápis do databázy (KIMS)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje,	1
3.1.2	Inštalácia netopierích búdok a úkrytov na stromoch	*Myotis bechsteini, Barbastella barbastellus*	počet osadenia inštalovaných búdok a úkrytov na stromoch (40 ks 2x za obdobie)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje,	1
3.1.3	Podpora mozaikovitého lesného prostredia	*Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus*	ponechávanie vývratov a stojacich mŕtvych stromov ako úkrytových štruktúr (40-45 ks /ha v prípade listnatých drevín)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, vlastníci, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, Zdroje Lesov SR a UPS Podkonice	1

3.1.4	Zachovanie a zlepšenie potravných biotopov	*Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus*	udržiavanie extenzívnych lúk, remízok a vodných prvkov a ich dobudovanie ako lovísk hmyzu s dôrazom na zamedzenie používania pesticídov a biocídov v blízkosti týchto plôch. (všeobecná ochrana pôdy a obmedzenia z LPIS mimo územia CHA)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, zdroje UPS Podkonice, SPF	1
3.1.5	Zabezpečiť ochranu podzemných priestorov pred degradáciou, nelegálnym vstupom a rušením netopierov	*Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus*	Zabezpečenie a údržbu výletových otvorov do podzemných priestorov 2 jaskýň	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry, Slovenská speleologická spoločnosť, ŠOP SR - SSJ	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje, zdroje SSJ, SSS	1

Operatívny cieľ ochrany 4: **Zachovanie stavu druhu *Pulsatilla subslavica***							
Merateľný ukazovateľ plnenia: zachovanie priaznivého stavu druhu ***Pulsatilla subslavica***							
Opatrenie 4.1	**Pravidelný monitoring stavu biotopov, druhov, spôsobu využívania územia**						
	Merateľný indikátor plnenia: aktuálne údaje o stave biotopov a druhov a vplyve realizovaných opatrení na ich stav, aktuálny spôsob obhospodarovania						
Opatrenie	Opis opatrenia	Biotop/druh	Výstup – indikátor plnenia	Termín	Oprávnený subjekt	Predpokladané zdroje	EFP
4.1.1	Zabezpečenie monitoringu druhu	*Pulsatilla subslavica*	správa z monitoringu-hodnotenie stavu, správy z výskumu-zápis do databázy (KIMS)	2026 - 2036	Správa NP Nízke Tatry,	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje,	1

Operatívny cieľ ochrany 5: **Dosiahnuť zvýšenie povedomia verejnosti a obhospodarovateľov o hodnotách územia a zabezpečenie usmerneného využívania územia s cieľom eliminácie negatívnych vplyvov na predmety ochrany územia.**							
Merateľný ukazovateľ plnenia: Zmena postojov a správania sa verejnosti, užívateľov a návštevníkov územia k jeho hodnotám, zníženie počtu negatívnych vplyvov na území, náučné tabule							
Opatrenie	Opis opatrenia	Biotop/druh	Výstup – indikátor plnenia	Termín	Oprávnený subjekt	Predpokladané zdroje	EFP
5.1.1	Vypracovanie projektovej dokumentácie a umiestnenie informačných panelov	-	Informačné panely v počte min 2 ks	2026 – 2036	Správa NP Nízke Tatry (obnova panelov), vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov, obec – udelí súhlas	Zdroje EÚ, štátny rozpočet, vlastné zdroje	5.1

4. FINANCOVANIE A VYHODNOCOVANIE OPATRENÍ

4.1. Odhad finančných prostriedkov potrebných na vykonanie opatrení a zdroje financovania

Odhad finančných prostriedkov potrebných na vykonanie opatrení ochrany s uvedením zdroja financovania je uvedený ako **predpokladaná výška** finančných prostriedkov spolu s predpokladanými zdrojmi financovania.

Tabuľka č. 7 Prehľad opatrení a predpokladanej výšky a zdrojov ich financovania

Číslo opatrenia	**Opatrenia pre biotopy Ls5.1 (9130), Ls5.4 (9150) a druhy cyklámen fatranský a fuzáč alpský**	**Predpokladaná výška finančných prostriedkov počas platnosti programu starostlivosti na zabezpečenie opatrenia (Eur)**	**Predpokladané zdroje financovania**
1.1.1	Realizácia opatrení v zmysle schválenej PSL -PBHL (JPRL 4508, 4509 - úprava drevinového zloženia , výsadba stromov, obnovná ťažba / JUV,SUV)	**10 600 €**	Lesy SR š.p. OZ Poľana z vlastných zdrojov štátneho rozpočtu
1.1.2	Pasívny manažment (JPRL 4510, 4511, 4512, 4280, 4281a, 4281b, 4703)	**bez nákladov**	-
1.1.3	Realizácia opatrení nad rámec PSL (JPRL 4508, 4509 - ponechanie výstavkov a hrubého mŕtveho dreva)	**160 500 €**	Zdroje EÚ, Štátny rozpočet.
1.1.4	Asanačná ťažba nad rámec PSL (JPRL 4508, 4509)	**15 000 €**	Lesy SR š.p. OZ Poľana z vlastných zdrojov štátneho rozpočtu
1.1.5	Realizácia opatrení v zmysle schválenej PSL - PBHL (JPRL 4508, 4509, 4510, 4281b úprava priestorovej štruktúry SCR)	**600 €**	Lesy SR š.p. OZ Poľana z vlastných zdrojov štátneho rozpočtu
1.1.6	Realizácia opatrení v zmysle schválenej PSL - PBHL (JPRL 4508, 4510, 4511 - výchova)	**720 €**	Lesy SR š.p. OZ Poľana z vlastných zdrojov štátneho rozpočtu
1.2.1	Monitoring lesných biotopov a druhov *Cyclamen purpurascens subsp. immaculatum (syn. C. fatrense), Rosalia alpina*	**12 000 €** (600 € na monitoring 1 druhu 2x ročne)	S – NAPANT, štátny rozpočet
1.2.2	Kontrola stavu a udržiavanie územia bez výskytu nepôvodných inváznych alebo invázne sa správajúcich druhov (Monitoring a odstraňovanie inváznych druhov)	**6 000 €** (600 € na monitoring 2x ročne)	Regionálna správa ciest, Lesy SR š.p. OZ Poľana z vlastných zdrojov štátneho rozpočtu S – NAPANT - štátny rozpočet – zo zdrojov EÚ
1.2.3	Transfer cyklámenu fatranského	**1500 €**	S – NAPANT - štátny rozpočet

Číslo opatrenia	**Opatrenia pre druh kunka žltobruchá**	**Predpokladaná výška finančných prostriedkov počas platnosti programu starostlivosti na zabezpečenie opatrenia (Eur)**	**Predpokladané zdroje financovania**
2.1.1	Monitoring druhu	**6 000 €** (600 € na monitoring 2x ročne)	Správa NP Nízke Tatry, obhospodarovatelia pozemkov
2.1.2	Vytváranie a obnova liahnísk	**2 000 €**	Správa NP Nízke Tatry
2.1.3	Zamedzenie používania chemických prípravkov	**bez nákladov**	-

Číslo opatrenia	**Opatrenia pre druhy *Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus***	**Predpokladaná výška finančných prostriedkov počas platnosti programu starostlivosti na zabezpečenie opatrenia (Eur)**	**Predpokladané zdroje financovania**
3.1.1	Monitoring 4 druhov	**14 000 €**	Správa NP Nízke Tatry, obhospodarovatelia pozemkov
3.1.2	Inštalácia búdok a úkrytov na stromoch	**4000 €** (2 druhy, 2x za obdobie)	Správa NP Nízke Tatry
3.1.3	Podpora mozaikovitého lesného prostredia	**bez priamych nákladov**	obhospodarovatelia lesa
3.1.4	Zachovanie potravných biotopov (budovanie priečnych stupňov do 50 cm na vodnom toku a ich údržba počas 10 rokov)	**1 200 €**	Správa NP Nízke Tatry,
3.1.5	Zabezpečenie ochrany podzemných priestorov	**4000 €** (2 jaskyne)	Správa NP Nízke Tatry, ŠOP SR - SSJ

Číslo opatrenia	**Opatrenia pre druh *Pulsatilla subslavica***	**Predpokladaná výška finančných prostriedkov počas platnosti programu starostlivosti na zabezpečenie opatrenia (Eur)**	**Predpokladané zdroje financovania**
4.1.1	Monitoring druhu	**3 500 €** (2x ročne)	Správa NP Nízke Tatry

Číslo opatrenia	Opatrenia pre zvýšenie povedomia verejnosti a obhospodarovateľov, zabezpečenie usmerneného využívania územia	Predpokladaná výška finančných prostriedkov počas platnosti programu starostlivosti na zabezpečenie opatrenia (Eur)	Predpokladané zdroje financovania
5.1.1	Vypracovanie PD a umiestnenie informačných panelov	**3 000 €** (2 panely)	Správa NP Nízke Tatry

Opatrenia spolu: 244 620 €

4.2. Spôsob vyhodnocovania programu starostlivosti

Plnenie opatrení ochrany a ich efektívnosť bude hodnotené a kontrolované podľa termínov uvedených v tab. č. 7 nižšie. Podrobný prehľad navrhovaných opatrení je v tab. č. 5 v kapitole 3.3. Termíny odpočtu budú nastavené logicky v termínoch, kedy je možné kontrolovať výstupy (uvedené v tab. č. 7 červeným vyfarbením). Predmetom kontroly bude nielen odpočet plnenia opatrení, ale aj ich efektívnosť pre naplnenie cieľov ochrany pre jednotlivé biotopy a druhy.

Kontrola bude realizovaná samostatnou na to ustanovenou komisiou, v ktorej budú zástupcovia zainteresovaných subjektov. Kontrola bude zabezpečená v teréne obhliadkou, počas ktorej sa identifikuje, či sa realizujú opatrenia z programu starostlivosti a v akom rozsahu. Podkladom pre kontrolu budú tiež výstupy z monitoringov a kontrol stavu predmetov ochrany, ktoré sú zabezpečované zo strany Správy NAPANT, resp. operatívne podľa PHÚ určeného MŽP SR, z ktorých vyplynie, aký majú vplyv realizované opatrenia na stav predmetov ochrany. Výstupom kontroly bude správa o vykonanej kontrole, ktorá bude odoslaná orgánu ochrany prírody, ktorý schvaľuje program starostlivosti o chránené územie s prípadnými návrhmi na modifikáciu programu starostlivosti podľa výsledkov riešených aktivít. Modifikácie budú považované za dodatky programu starostlivosti a je ich potrebné prerokovať a schváliť orgánom ochrany prírody.

Tabuľka č. 8. Harmonogram opatrení ochrany, dosiahnutých výstupov a ich kontroly

Operatívny cieľ 1: Zachovanie stavu biotopu Ls5.1 (9130) Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (7,8 ha) a zachovanie stavu biotopu Ls5.4 (9150) Vápnomilné bukové lesy (66,9 ha). Zachovanie stavu druhu *Cyclamen purpurascens subsp. Immaculatum* a zlepšenie stavu druhu *Rosalia alpina*											
Opatrenie	*2026*	*2027*	*2028*	*2029*	*2030*	*2031*	*2032*	*2033*	*2034*	*2035*	*2036*
1.1.1	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
1.1.2			X	X	X		X	X			
1.1.3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.1.4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.1.5				X	X			X			X
1.1.6				X	X			X			X

1.2.1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.2.2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.2.3					X						X

Operatívny cieľ 2: **Zlepšenie stavu druhu *Bombina variegata* vytváraním vhodných biotopových podmienok**											
Opatrenie	*2026*	*2027*	*2028*	*2029*	*2030*	*2031*	*2032*	*2033*	*2034*	*2035*	*2036*
2.1.1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2.1.2					X						X
2.1.3					X						X

Operatívny cieľ 3: **Zlepšenie stavu druhov *Myotis bechsteini, Myotis myotis, Rhinolophus hipposideros, Barbastella barbastellus* vytváraním vhodných biotopových podmienok**											
Opatrenie	*2026*	*2027*	*2028*	*2029*	*2030*	*2031*	*2032*	*2033*	*2034*	*2035*	*2036*
3.1.1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3.1.2				X					X		
3.1.3					X						X
3.1.4			X			X			X		
3.1.5			X		X						X

Operatívny cieľ 4: **Zachovanie stavu *Pulsatilla subslavica***											
Opatrenie	*2026*	*2027*	*2028*	*2029*	*2030*	*2031*	*2032*	*2033*	*2034*	*2035*	*2036*
4.1.1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Operatívny cieľ 5: **zvýšenie povedomia verejnosti a obhospodarovateľov o hodnotách územia a zabezpečenie usmerneného využívania územia**											
Opatrenie	*2026*	*2027*	*2028*	*2029*	*2030*	*2031*	*2032*	*2033*	*2034*	*2035*	*2036*
5.1					X						X

5. Použité podklady a zdroje informácií

1. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M., 1986: Geomorfologické jednotky. In Mazúr, E., ed Atlas Slovenskej socialistickej republiky. Bratislava (SAV a SÚGK), p. 54-55.
2. FUSAN ET AL. 1980: Geologická mapa v rámci Atlasu SR p. 14-15.
3. HRAŠKA A KOL. 1980: Pedológia
4. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002. 344 s.
5. MARHOLD K. A HINDÁK F., 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava.
6. Bella P., Hlaváčová I., Holúbek P,. 2018. Zoznam jaskýň Slovenskej republiky. Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Liptovský Mikuláš, 528 s.
7. STANOVÁ V., VALACHOVIČ M., 2002: Katalóg biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 str.
8. VICENÍKOVÁ A., POLÁK P., 2003: Európske významné biotopy NA SLOVENSKU, Banská Bystrica.
9. POLÁK, SAXA 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, p. 149-158.
10. ŠOP SR: ZÁSADY STAROSTLIVOSTI O BIOTOPY EURÓPSKEHO VÝZNAMU A BIOTOPY DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMIACH EURÓPSKEHO VÝZNAMU, ING. M. MÚTŇANOVÁ A KOLEKTÍV AUTOROV, 3. MAREC 2022
11. KADLEČÍK J. a kol: Príručka k prideľovaniu manažmentových kategórií chránených území podľa IUCN; ŠOP SR, Banská Bystrica 2014
12. BALAŠA, G., 1960: Praveké osídlenie stredného Slovenska, Martin. p. 74:
13. HANULIAK V., ZÁHOREC L., BALÁŽOVÁ A. 2008: PRIECHOD, intravilán – Hlavná ulica, ulica Na dolinky, okres Banská Bystrica. Výskumná dokumentácia archeologického výskumu c.9/2008 –AV-607/08. Rukopis uložený v archíve KPÚ v B. Bystrici.
14. KVIETOK M., HRONČIAK R., 2001: Prieskum na okolí Banskej Bystrice. p. 138.
15. KVIETOK M. 2015: Nová lokalita z doby laténskej v Priechode (okr. Banská Bystrica) a jej postavenie v štruktúre osídlenia horného Pohronia. In: Zborník Slovenského Národného Múzea CIX, ARCHEOLÓGIA č. 25, p. 171-175.
16. NOVOTNÁ M., KVIETOK M., 2018: Depot bronzov z Podkoníc, okr. Banská Bystrica p. 25 In: Slovenská archeológia LXVI – č. 1, p. 25.
17. VYHLÁŠKA Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2006 z 27. novembra 2006, ktorou sa vyhlasuje chránený areál Brvnište; in Vestník vlády Slovenskej republiky, č. 10/2006
18. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu
https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2023/451/20240101
19. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z. , ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/170/
20. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/543/20250101.html
21. Zákon č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/150/20190801
22. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/449/
23. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania inváznych nepôvodných druhov v znení neskorších predpisov
https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/450/20240101

24. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1991 z 24. júna 2024 o obnove prírody a o zmene nariadenia (EÚ) 2022/869
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32024R1991
25. Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043
26. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva v platnom znení
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147
27. Územný plán obce Podkonice. VZN č. 5/2014, ktorým sa vyhlasujú záväzné časti Územného plánu obce Podkonice, v znení neskorších zmien a doplnkov
28. Územný plán obce Priechod. Územný plán zóny Priechod (ďalej "ÚPNZ") schválený uznesením Rady Okresného národného výboru Banská Bystrica č. 206/1983 zo dňa 25.11.1983, v znení Zmien a doplnkov 1-6.
29. Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj. ZÁVÄZNÁ ČASŤ ÚZEMNÉHO PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 263/1998 Z.z. v znení VZN BBSK č. 4/2004, č.6/2007, č.14/2010, č.27/2014 a 55/2024
30. REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU BANSKÁ BYSTRICA, SGS Holding, a. s., 2020; schválené rozhodnutím OÚ BB OSŽP dňa 9. 9. 2025
31. Rezervačná kniha CHA Brvnište:
   a) TURIS P., ŠKORŇA J., 2018: Inventarizačný prieskum v SKUEV0298 - Rezervačná kniha.
   b) ostatné zdroje:
      - GIS databáza správy NAPANT
      - PSL platný na roky 2020-2029
32. Iný dokument manažmentu chránených území a druhov - pre biotopy a druhy európskeho významu vrátane druhov vtákov v rámci území sústavy Natura 2000 v Národnom parku Nízke Tatry a jeho ochrannom pásme na obdobie 2025 – 2036; Správa NAPANT 2025
33.Databáza ŠOP SR „Komplexný informačný monitorovací systém“ http://www.biomonitoring.sk
34. Informačný systém katastra nehnuteľností © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
35. Digitálna ortofotomapa © EUROSENSE s.r.o., www.eurosense.sk

[1] http://www.biomonitoring.sk/Registration/AtlasPlant/Detail/91032?ReturnPage=Search&ReturnPageParameters=words%3Dcyclamen (foto: Viktória Chilová)
[2] Mapové podklady z historického mapovania prebraté zo zdroja: http://geoportal.sazp.sk/

6. Prílohy

6.1. Mapa chráneného územia a jeho ochranného pásma
6.2. Mapa prekryvu chráneného územia s inými chránenými územiami*
6.3. Mapa predmetov ochrany
6.4. Mapa JPRL
6.5. Mapa vlastnícko-užívateľských vzťahov
6.6. Mapa ekologicko-funkčných priestorov*
6.7. Mapa navrhovaných opatrení starostlivosti
6.8. Mapa turistickej infraštruktúry a miest vyhradených pre využívanie verejnosťou* – nerelevantné. Územím CHA neprechádza turistický značený chodník. Orgánom ochrany prírody neboli v území CHA vyhradené miesta pre využívanie verejnosťou.
6.9. Mapa zón* – nerelevantné, zónovanie územia sa nenavrhuje
6.10. Posúdenie súladu programu starostlivosti o lesy s cieľmi a opatreniami ochrany
6.11. Posúdenie súladu územno-plánovacej dokumentácie s cieľmi a opatreniami ochrany
6.12. Posúdenie súladu so strategickým plánom spoločnej poľnohospodárskej politiky s cieľmi a opatreniami ochrany* – nerelevantné, v území je rozloha PPF 0,00 ha.

6.1. MAPA CHRÁNENÉHO ÚZEMIA A JEHO OCHRANNÉHO PÁSMA

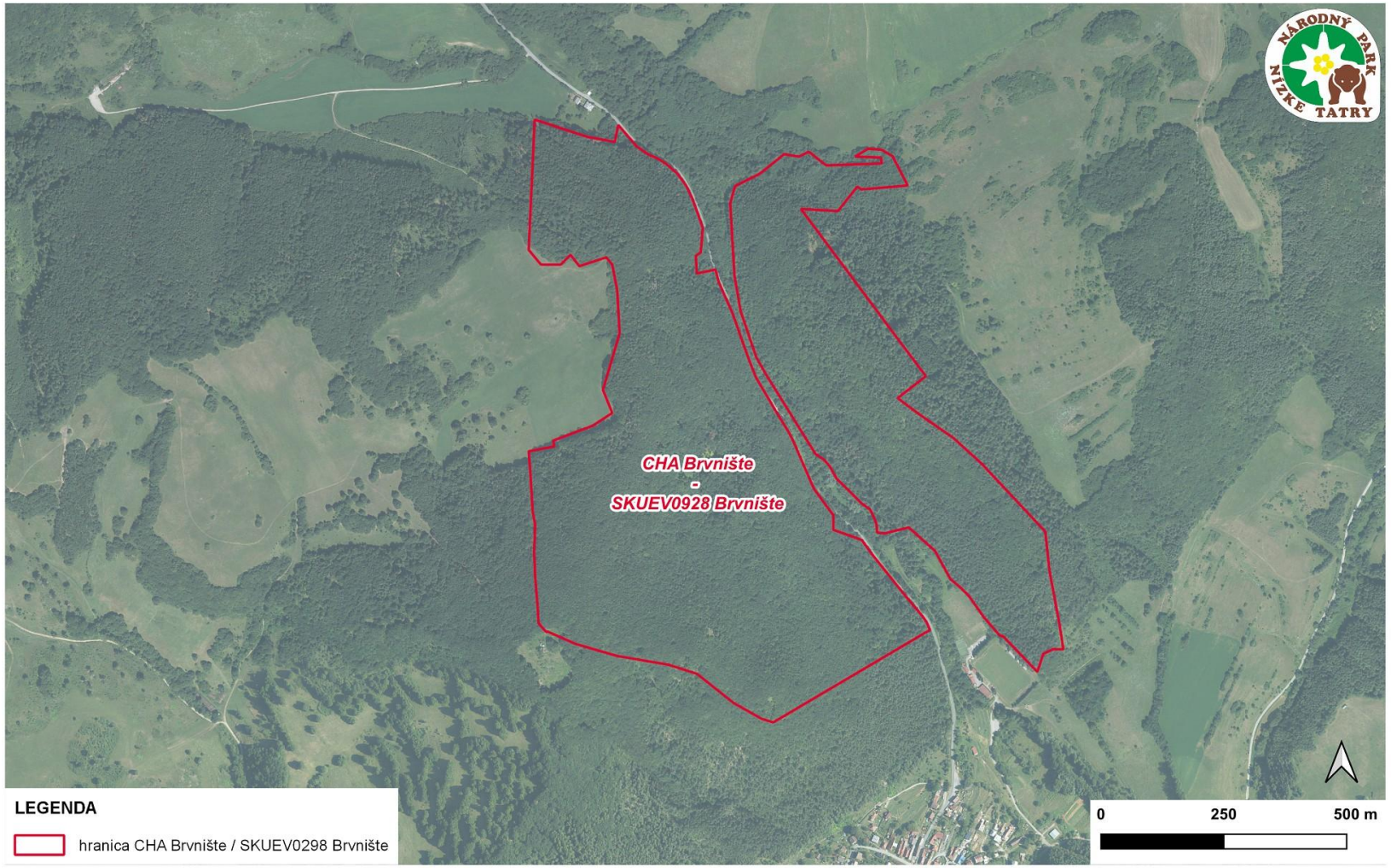

LEGENDA

hranica CHA Brvnište / SKUEV0298 Brvnište

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.2. MAPA PREKRYVU CHRÁNENÉHO ÚZEMIA S INÝMI CHRÁNENÝMI ÚZEMIAMI

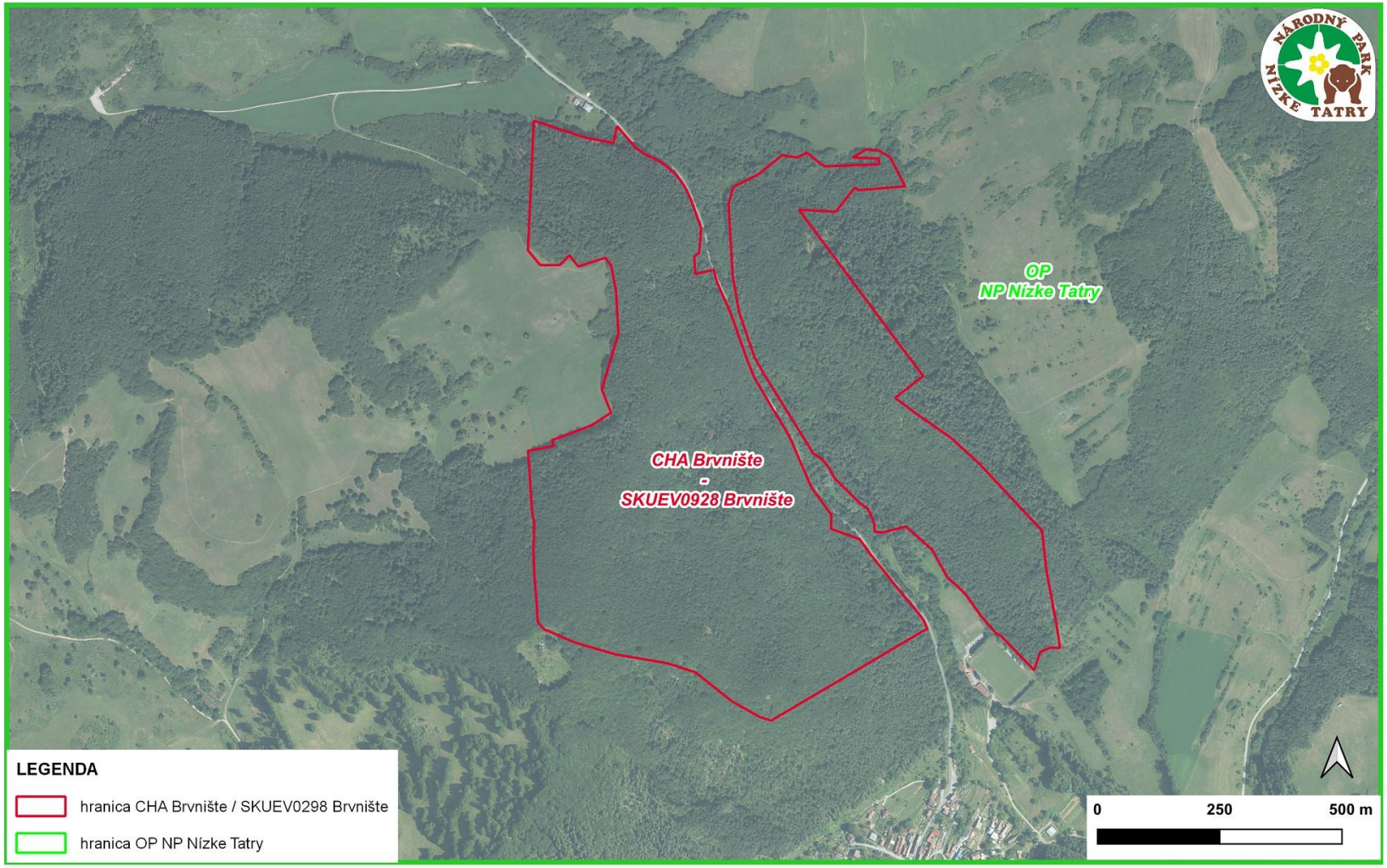

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.3a MAPA PREDMETOV OCHRANY

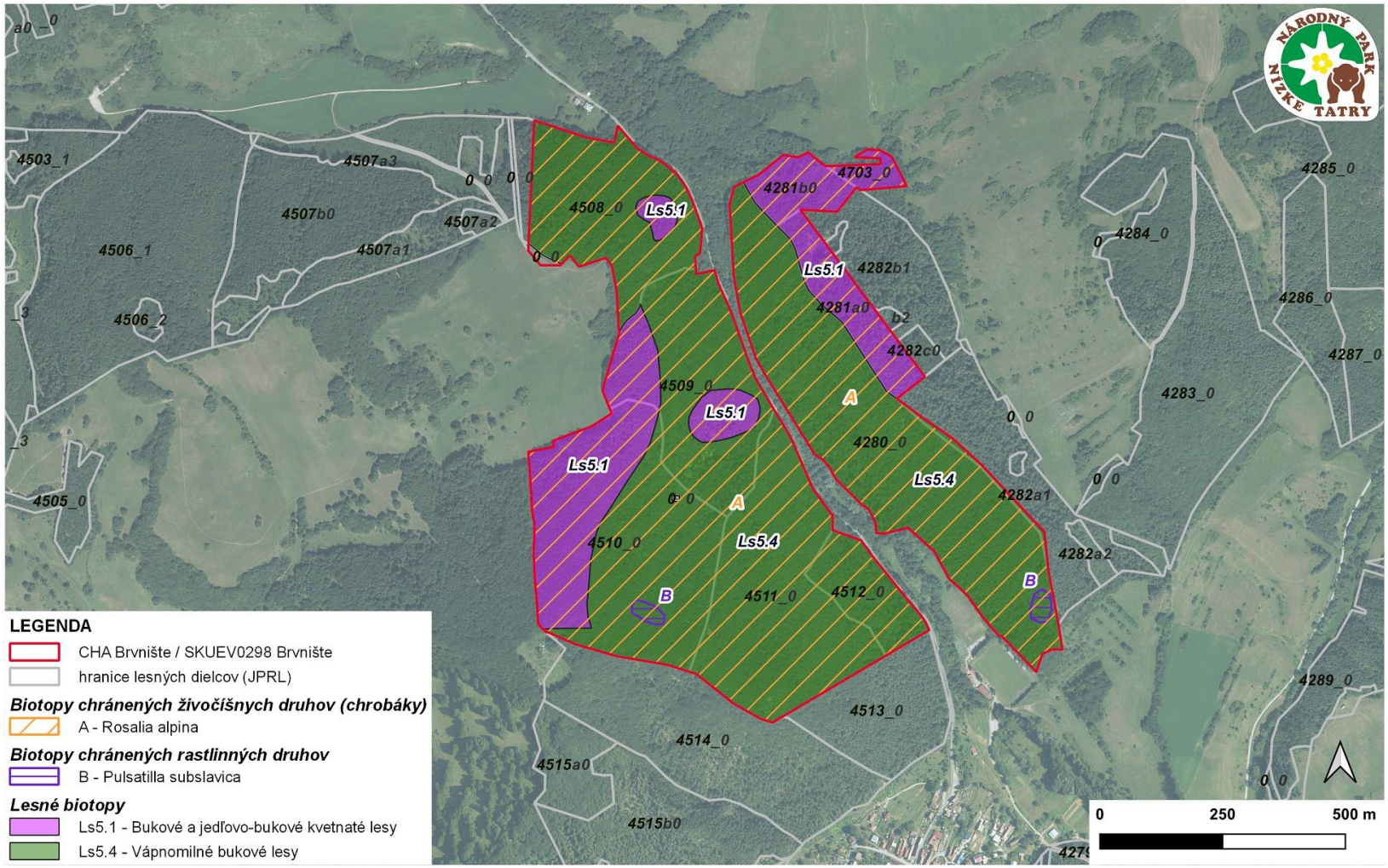

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.3b MAPA PREDMETOV OCHRANY

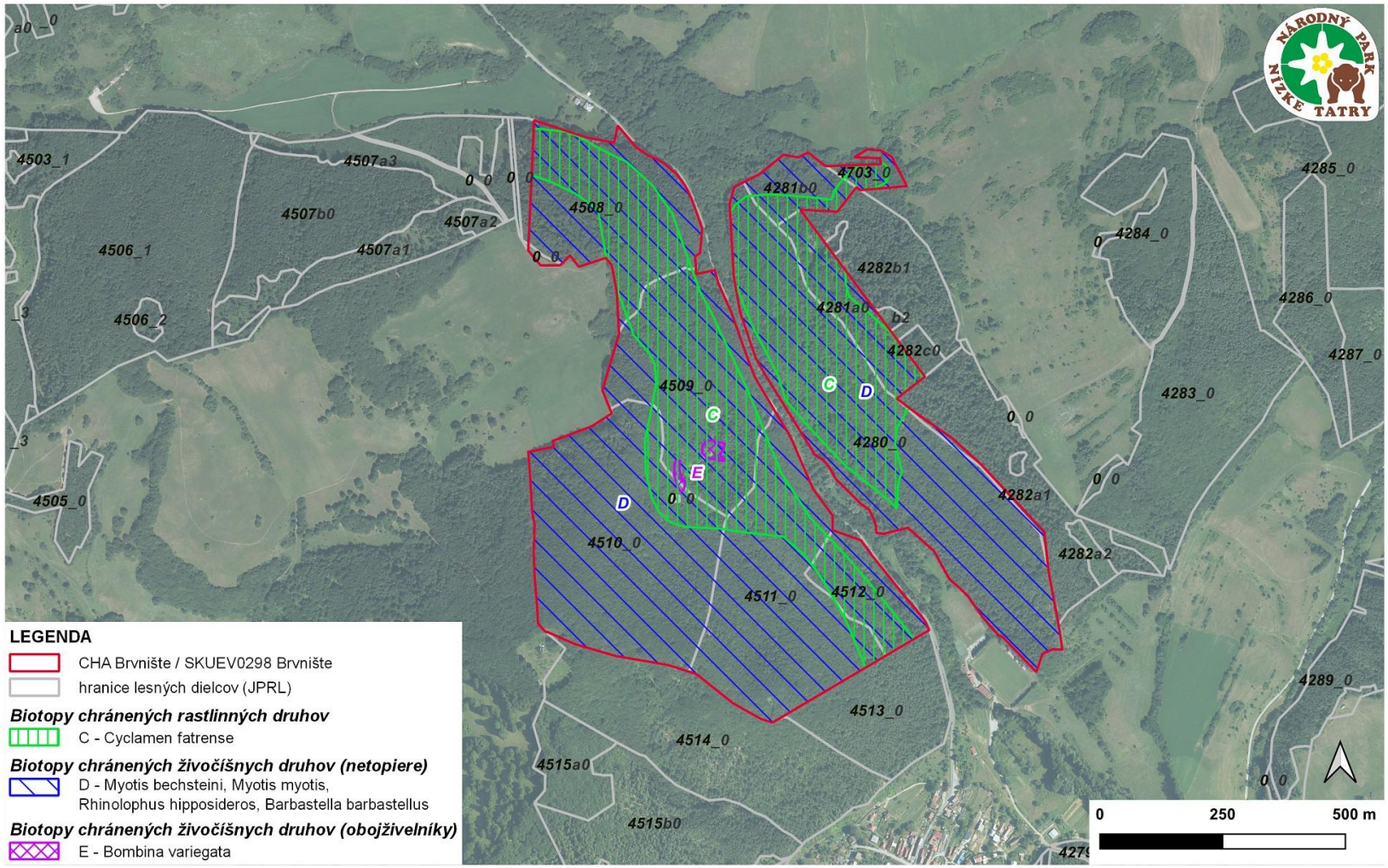

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.4. MAPA REGISTRA JEDNOTIEK PRIESTOROVÉHO ROZDELENIA LESA (JPRL)

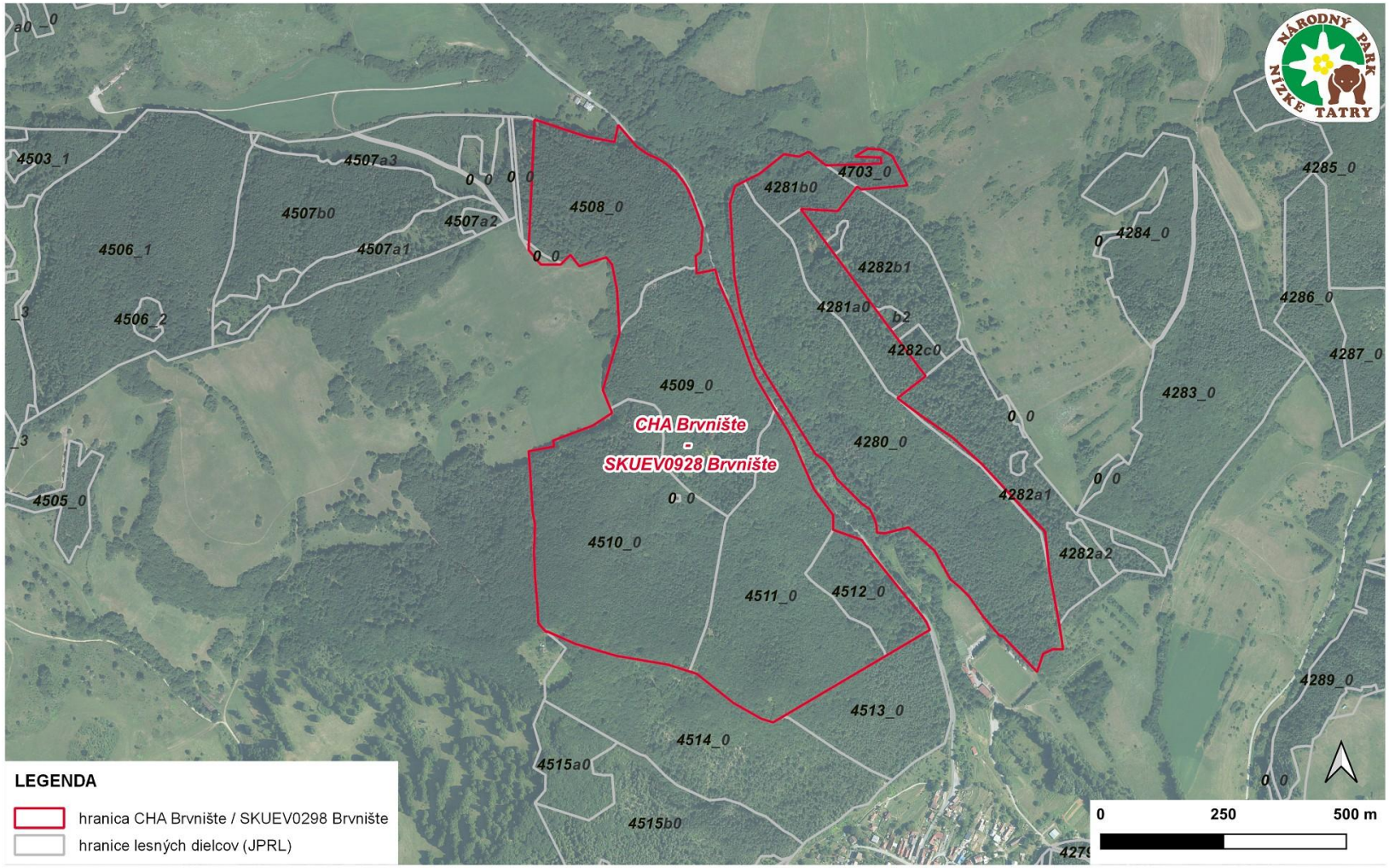

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.4. MAPA VLASTNÍCKO-UŽÍVATEĽSKÝCH VZŤAHOV

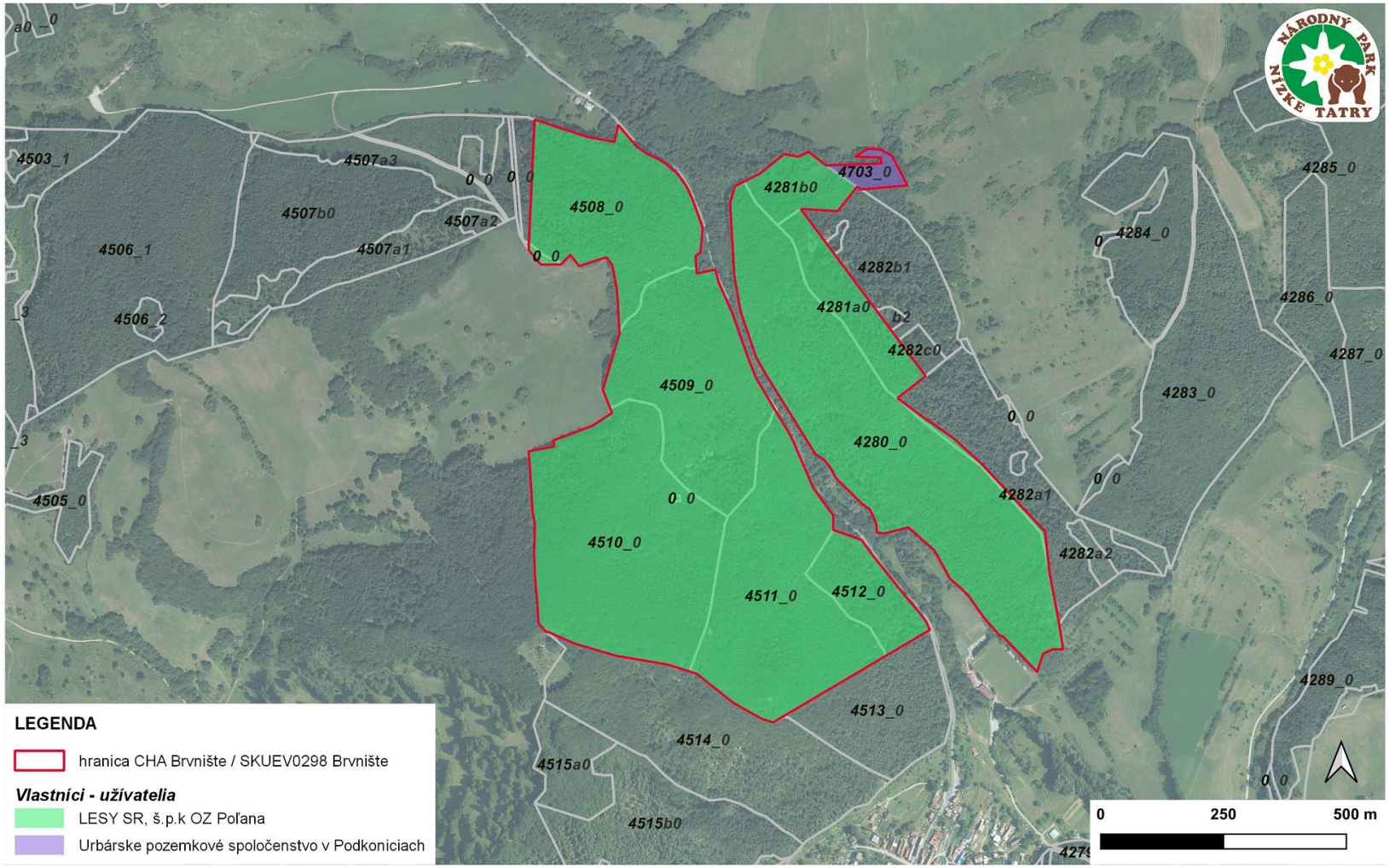

LEGENDA

hranica CHA Brvnište / SKUEV0298 Brvnište

Vlastníci - užívatelia

LESY SR, š.p.k OZ Poľana

Urbárske pozemkové spoločenstvo v Podkoniciach

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.5. MAPA EKOLOGICKO-FUNKČNÝCH PRIESTOROV

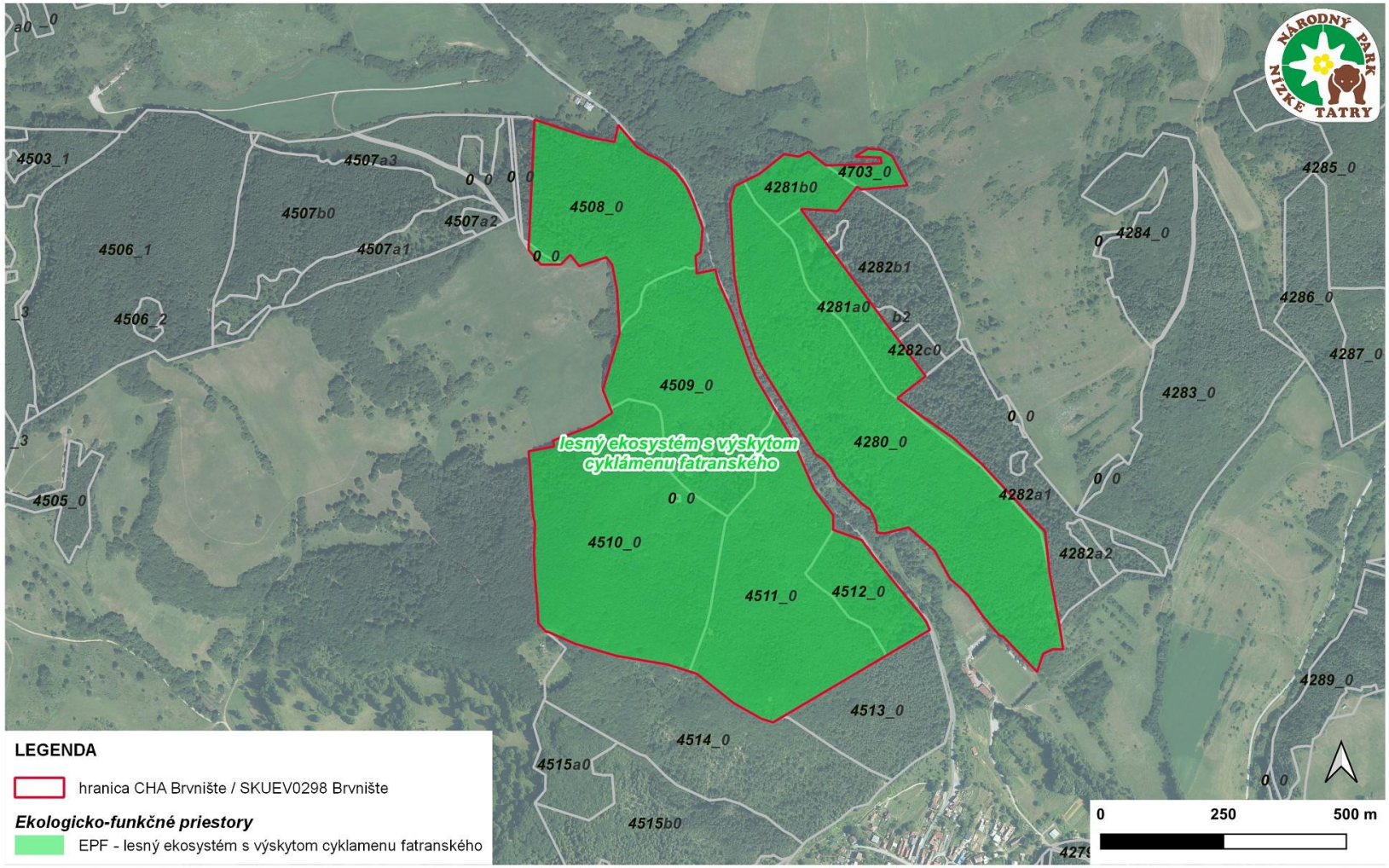

LEGENDA

hranica CHA Brvnište / SKUEV0298 Brvnište

Ekologicko-funkčné priestory

EPF - lesný ekosystém s výskytom cyklamenu fatranského

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.7a MAPA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ STAROSTLIVOSTI (1.1.1, 1.1.5, 1.1.6)

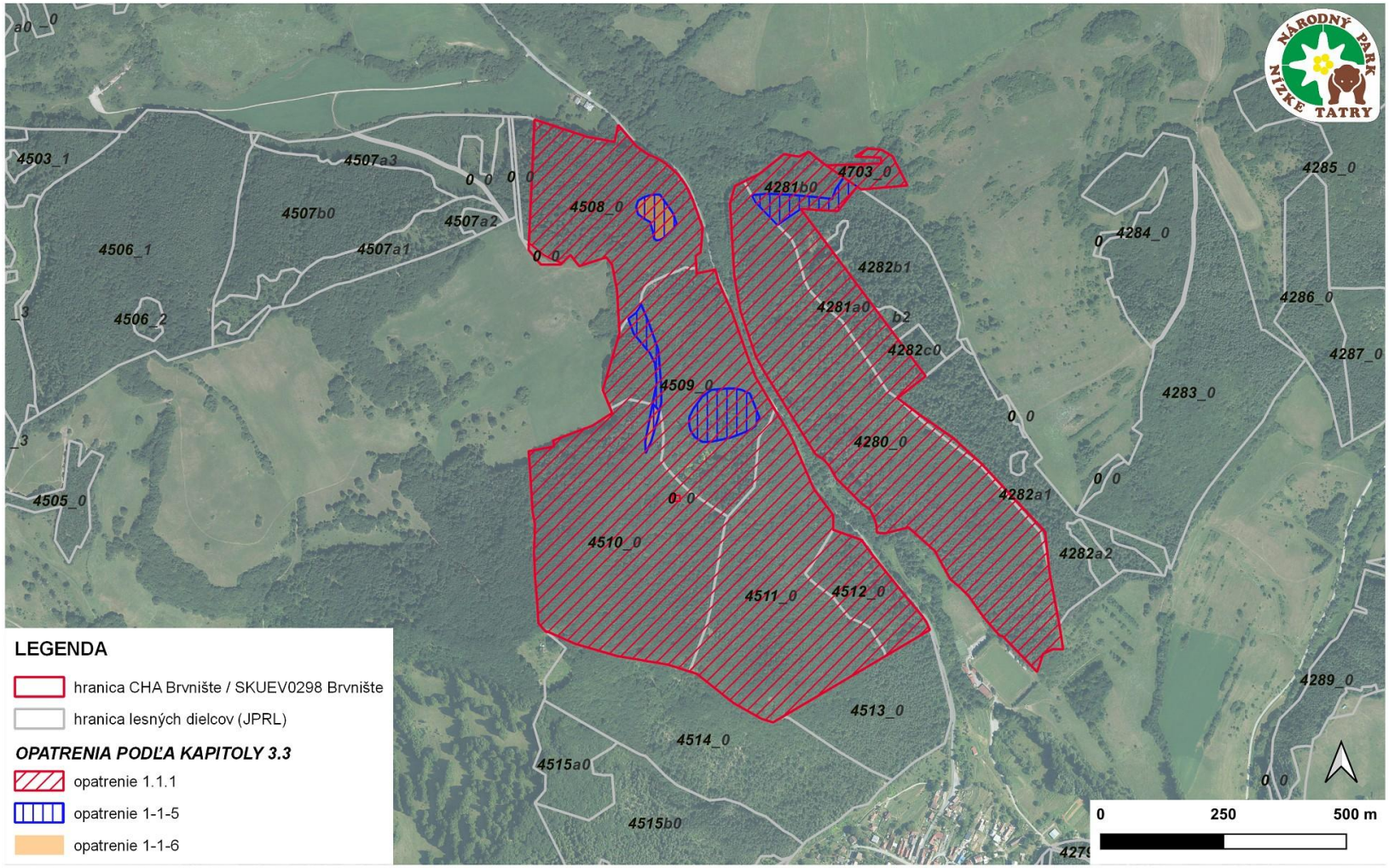

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.7b MAPA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ STAROSTLIVOSTI (1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 4.1.1)

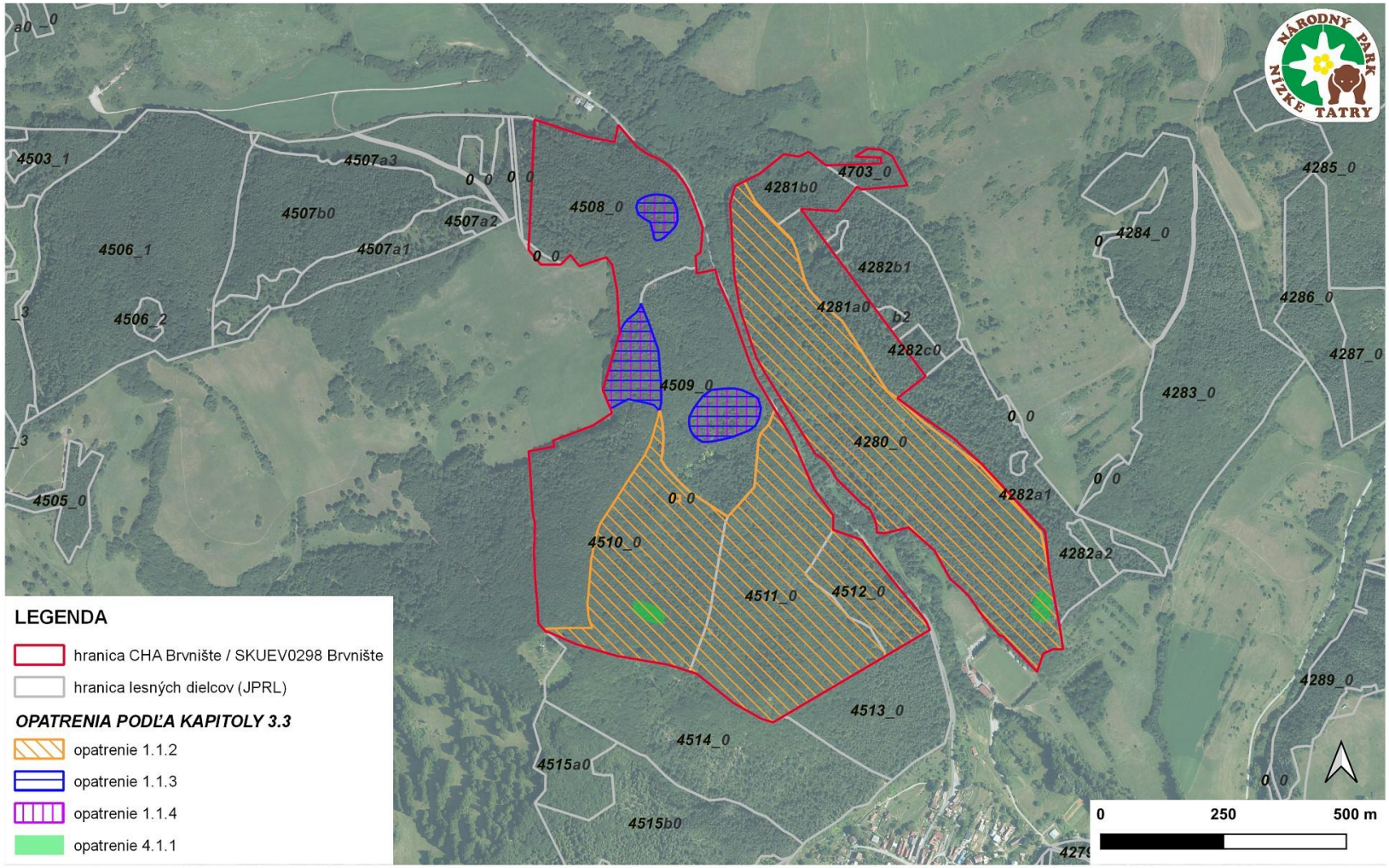

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.7c MAPA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ STAROSTLIVOSTI (1.2.1, 1.2.2, 1.2.3)

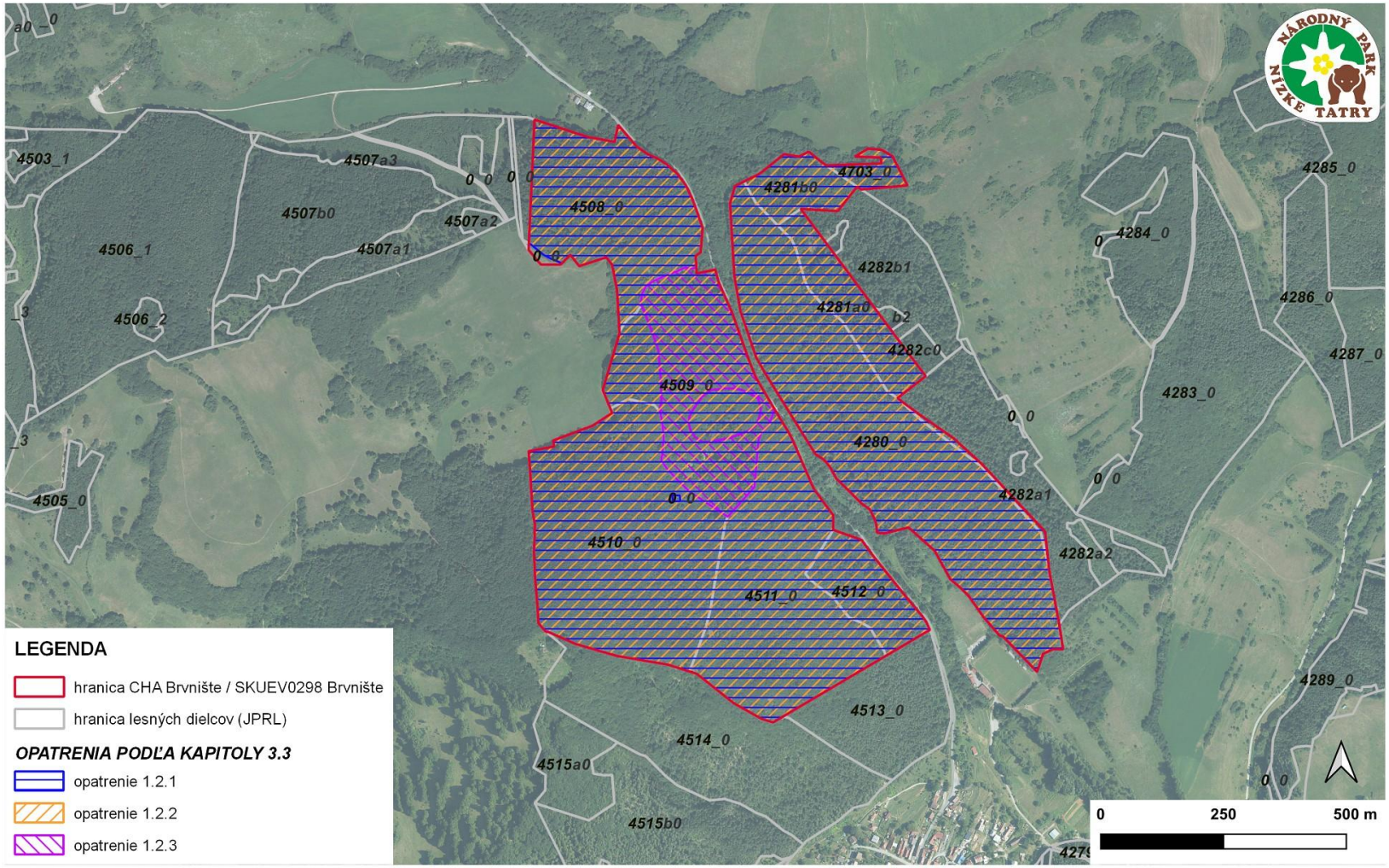

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.7d MAPA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ STAROSTLIVOSTI (2.1.1, 2.1.2, 2.1.3)

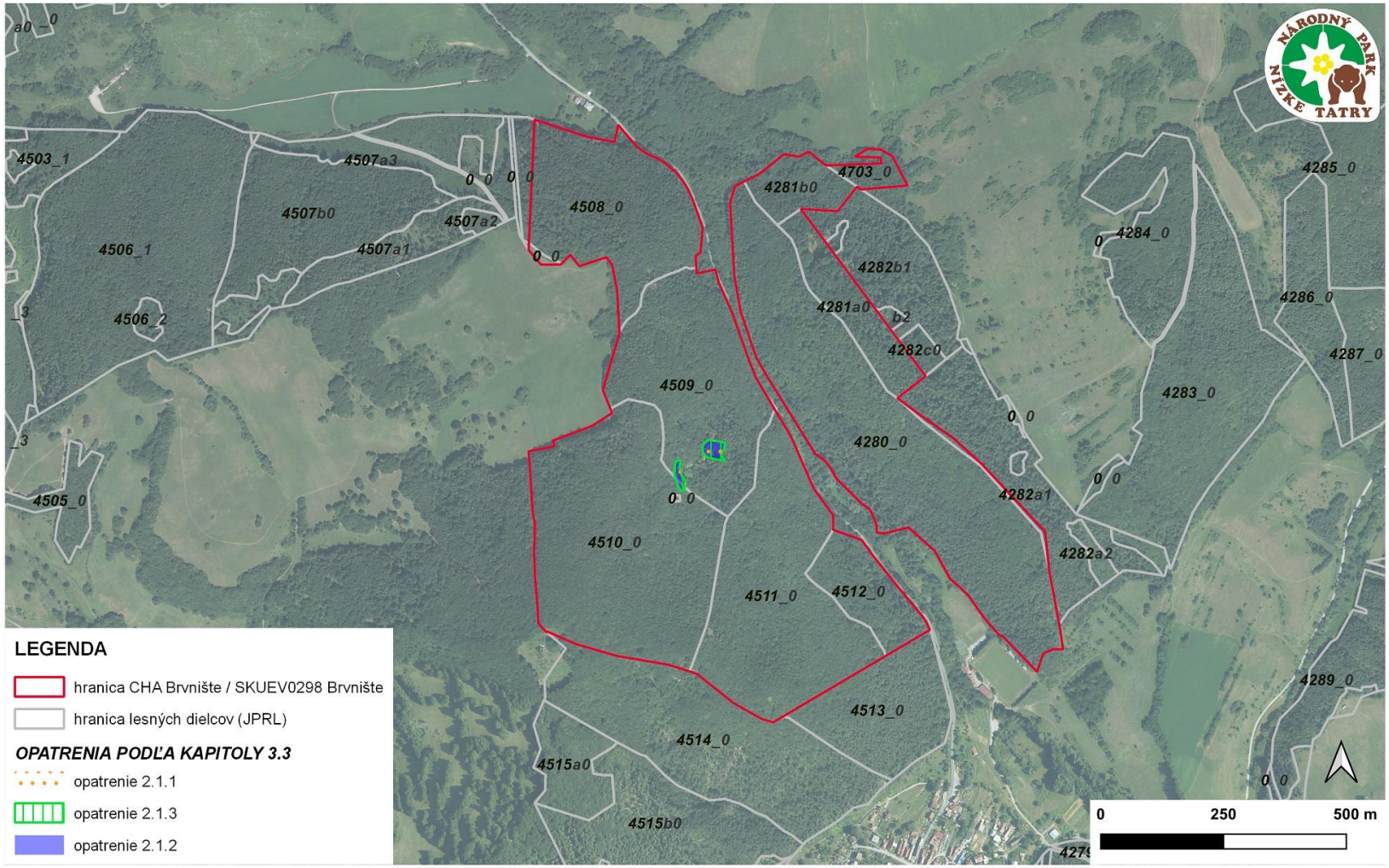

LEGENDA

- hranica CHA Brvnište / SKUEV0298 Brvnište
- hranica lesných dielcov (JPRL)

OPATRENIA PODĽA KAPITOLY 3.3

- opatrenie 2.1.1
- opatrenie 2.1.3
- opatrenie 2.1.2

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.7e MAPA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ STAROSTLIVOSTI (3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4, 3.1.5)

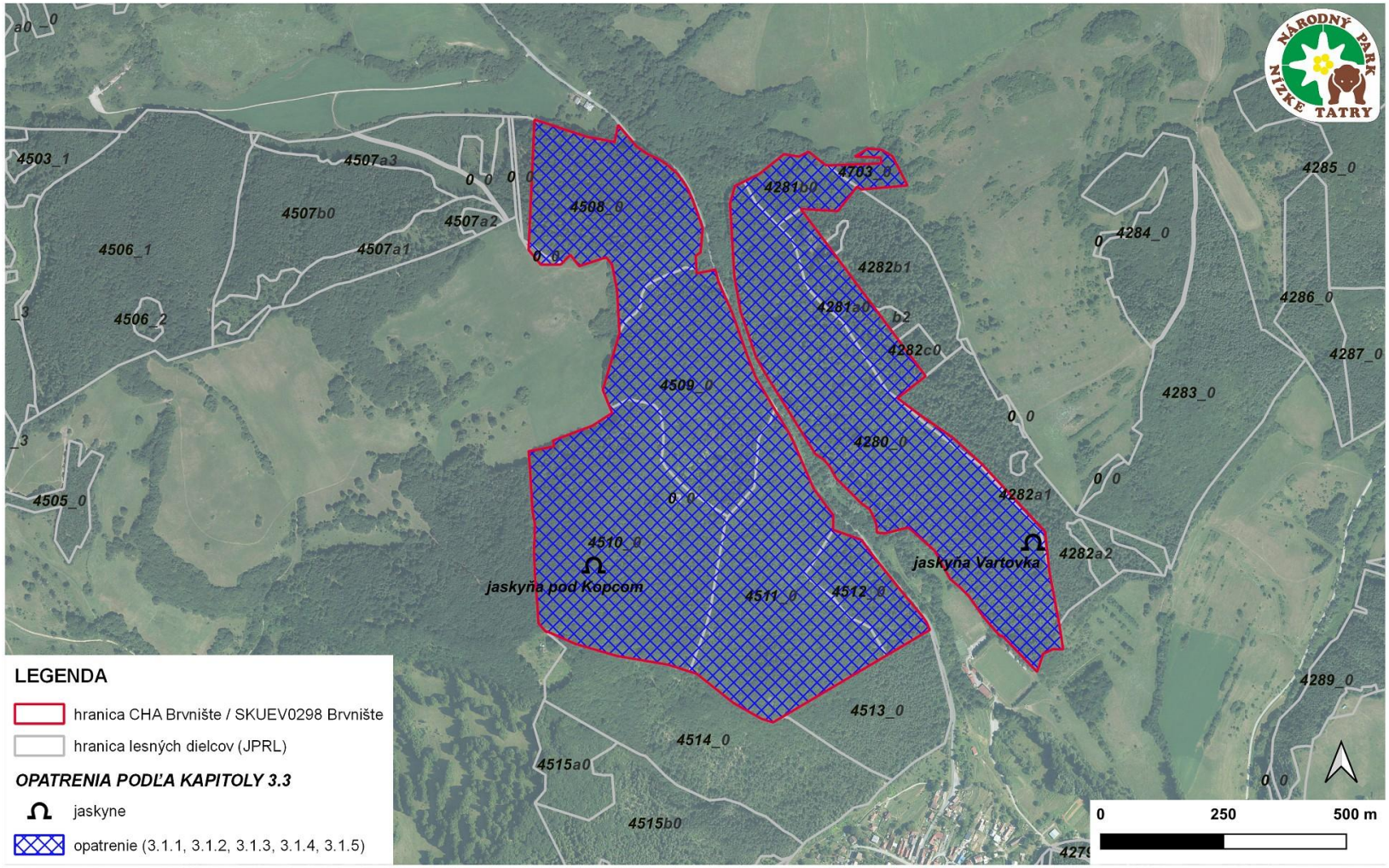

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.7f MAPA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ STAROSTLIVOSTI (5.1.1)

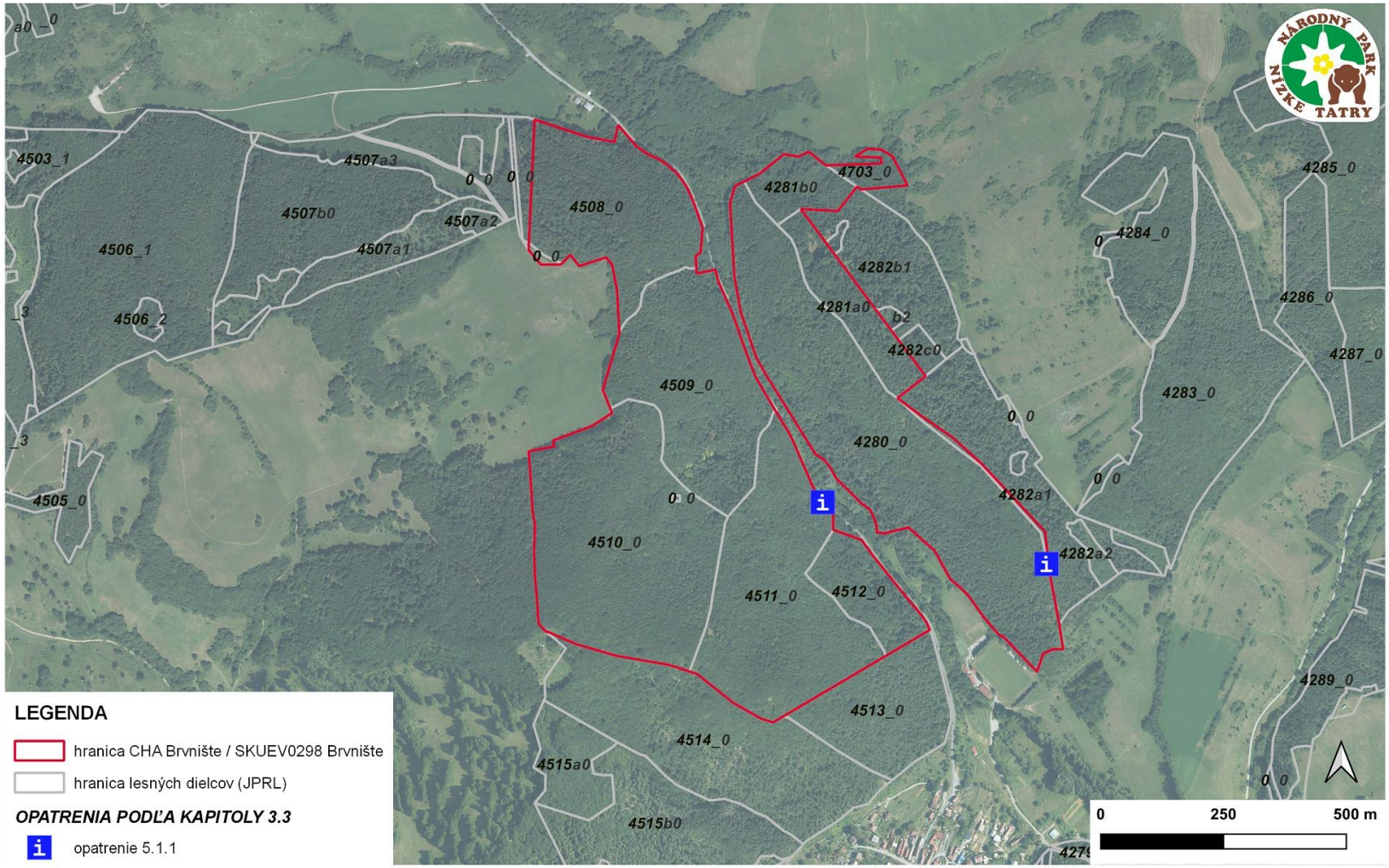

LEGENDA

- hranica CHA Brvnište / SKUEV0298 Brvnište
- hranica lesných dielcov (JPRL)

OPATRENIA PODĽA KAPITOLY 3.3

- opatrenie 5.1.1

Ortofotomozaika SR - stred (2018) © GKÚ, Bratislava; Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.8. MAPA TURISTICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A MIEST VYHRADENÝCH PRE VYUŽÍVANIE VEREJNOSŤOU

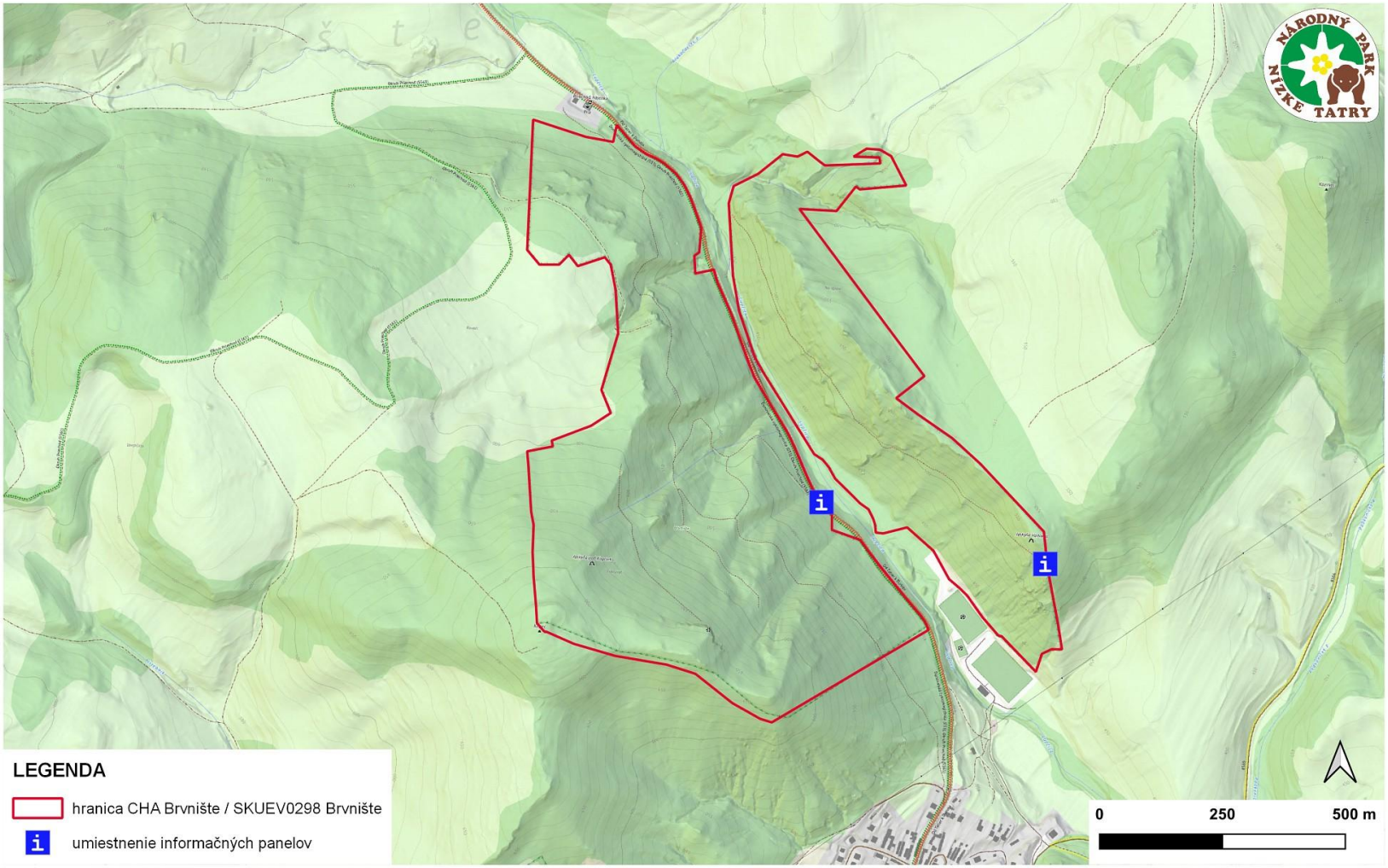

CC-BY-SA 4.0 (Freemap Slovakia), ODbl (prispievatelia OpenStreetMap); Tematické spracovanie © Správa Národného parku Nízke Tatry, Banská Bystrica, 2025

6.9. Mapa zón* – nerelevantné, zónovanie územia sa nenavrhuje

6.10. Posúdenie súladu programu starostlivosti o lesy s cieľmi a opatreniami ochrany

Správa NP Nízke Tatry zhodnotila súlad súčasne platného programu starostlivosti o lesy (ďalej len PSL) s opatreniami pre lesné biotopy a na ne viažuce sa druhy, určenými v programe starostlivosti, ako predmety ochrany podľa jednotlivých biotopov a druhov európskeho významu.
Na základe údajov z portálu https://gis.nlcsk.org/islhp/ sú v predmetnom území evidovaní ako obhospodarovatelia lesných pozemkov:

- Urbárske pozemkové spoločenstvo v Podkoniciach pre JPRL č. 4703 na lesnom celku Slovenská Ľupča na výmere 0,71 ha
- Lesy SR, š. p. organizačná zložka OZ Poľana na území o rozlohe 74,74 ha)

Obhospodarovanie lesných pozemkov (lesných porastov) je stanovené v PSL na obdobie rokov 2020-2029.

Pre Urbárske pozemkové spoločenstvo v Podkoniciach sa v súčasnom decéniu neplánujú hospodárske zásahy v území zaradenom do predmetného SKUEV0298. Na tomto území evidujeme z predmetov ochrany len lesný biotop Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150), ktorý je v priaznivom stave bez potreby usmerňovania (cielených manažmentových zásahov) v súčasne platnom období PSL do roku 2029.
Na území spravovanom Lesy SR, š. p. organizačná zložka OZ Poľana je podľa PSL plánovaná činnosť v nasledujúcich lesných porastoch:

- JPRL č. 4280 s navrhnutou obnovnou ťažbou na výmere 0,49 ha. Tento predpis v podobe účelového výberu jednotlivou a skupinovou formou je v súlade z opatrením č. 1.1.2 (realizácia PBHL) a zabezpečí odcloňovanie následného porastu buka lesného a jedle bielej. Realizácia tejto obnovnej ťažby je v závislosti od priebehu asanačnej ťažby v oblasti. V prípade, že sa potvrdí opatrením č. 1.2.1 (monitoring predmetov ochrany) výskyt cyklámenu fatranského, bude nevyhnutné postupovať maximálne opatrne pri sústreďovaní dreva, aby sa zamedzilo ohrozeniu predmetov ochrany. Možným postupom na minimalizáciu negatívneho vplyvu je časové obmedzenie plánovanej ťažby, ktorú je potrebné realizovať počas súvislej snehovej pokrývky, alebo premrznutia pôdy, alebo po posúdení predmetu ochrany miestnou obhliadkou za účasti zástupcu Správy NP Nízke Tatry, za predpokladu použitia vhodnej technológie.
  V tomto prípade uvažujeme aj z čiastočným nesúladom so schváleným PSL v prípade realizácie opatrenia 1.1.3 spočívajúceho v realizácii nad rámec PSL – ponechaním výstavkov a mŕtveho dreva.
- JPRL č. 4281a s navrhnutou obnovnou ťažbou v objeme 250 m^3 formou jednotlivého alebo skupinového účelového rubu.
- JPRL č. 4508 s navrhnutou obnovnou ťažbou účelového výberu jednotlivou formou na výmere 0,48 ha sa nebude realizovať, nakoľko decenálny predpis bude naplnený asanačnou ťažbou v zmysle opatrenia č. 1.1.4, čím sa zabezpečí redukcia smreka obyčajného v častiach s jeho nadlimitným zastúpením. Najmä v tomto prípade je potrebné zdôrazniť početný výskyt cyklámenu fatranského a preto bude potrebné postupovať (obdobne) pri sústreďovaní dreva s dôrazom na ochranu vegetačného krytu a ostávajúcich stromov, aby sa zamedzilo ohrozeniu predmetov ochrany. Vhodným postupom ťažby z dôvodu minimalizácie negatívneho vplyvu je dôsledné zmapovanie výskytu, aby sa tieto časti vylúčili zo zásahu a gravitovania dreva, pričom je odporúčané realizáciu posunúť do obdobia premrznutia pôdy, alebo súvislej snehovej pokrývky, pokiaľ časové hľadisko vylúči ukončenie vývoja biotických škodlivých činiteľov predovšetkým podkôrneho hmyzu označovaného za tzv. fyziologických škodcov drevín. Nutnosťou je opäť zvolenie vhodnej technológie a upovedomiť personál s podmienkami realizácie. V miestach bez prirodzeného zmladenia je žiadúce uplatniť opatrenie 1.1.7 (vnášanie deficitných drevín v areáli ich prirodzeného rozšírenia) a na ostatných i opatrenie 1.1.3 – ponechávanie mŕtveho dreva.
- JPRL č. 4509 s navrhnutou obnovnou ťažbou na výmere 0,96 ha. Tento predpis v podobe účelového výberu jednotlivou a skupinovou formou je v súlade z opatrením č. 1.1.2 (realizácia

PBHL), a zabezpečí odcloňovanie následného porastu buka lesného a cenných listnáčov ako je javor. Realizácia tejto obnovnej ťažby je v závislosti od priebehu asanačnej ťažby v oblasti. V prípade, že sa potvrdí opatrením č. 1.2.1. (monitoring predmetov ochrany) výskyt cyklámenu fatranského, bude nevyhnutné postupovať maximálne opatrne pri sústreďovaní dreva, aby sa zamedzilo ohrozeniu predmetov ochrany. Možným postupom na minimalizáciu negatívneho vplyvu je časové obmedzenie plánovanej ťažby, ktorú je potrebné realizovať v čase premrznutia pôdy prípadne súvislej snehovej pokrývky, alebo po posúdení predmetu ochrany miestnou obhliadkou za účasti zástupcu Správy NP Nízke Tatry, za predpokladu použitia vhodnej technológie.

V tomto prípade uvažujeme aj z čiastočným nesúladom so schváleným PSL v prípade realizácie opatrenia 1.1.3 spočívajúceho v realizácii nad rámec PSL – ponechaním výstavkov a mŕtveho dreva.

- JPRL č. 4510, 4511, 4512 sú bez plánovaných činností v aktuálnom decéniu, no nemožno vylúčiť asanačnú ťažbou v zmysle opatrenia č. 1.1.4, čím sa zabezpečí redukcia smreka obyčajného v častiach s jeho nadlimitným zastúpením.

Ciele ochrany i samotné opatrenia navrhované v programe starostlivosti pre CHA Brvnište, ako aj ich plnenie vyplývajú z potrieb reflektujúcich súčasný stav zalesnenej krajiny. Pre obhospodarovateľov v 4. stupni ochrany platí zákonná povinnosť uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, čo bude zohľadnené aj pri vyhotovovaní ďalšieho PSL s platnosťou na roky 2030-2039. Hospodárske spôsoby uplatňované v súčasne platnom PSL však rovnako zohľadňujú postupy PBHL (účelový hospodársky spôsob).

V súčasnosti dotknutými subjektami nie je čerpaná žiadna z náhrad podľa § 61a až § 61d zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. v aktuálnom znení.

Ďalšie možnosti podpory z SP SPP (opatrenia v územiach sústavy Natura 2000) na podporu lesnícko-environmentálnych a klimatických služieb lesov

- lesnícko-environmentálne záväzky v územiach európskeho významu (platba 111,44 €/ha). Podmienky podpory upravuje nariadenie Vlády SR č. 3/2023 Z. z.

Závery a odporúčania:

Navrhované opatrenia pre lesné biotopy a druhy európskeho významu nie sú v zásadnom rozpore z PSL pre lesný celok Slovenská Ľupča, len opatrenie 1.1.3 (ponechanie výstavkov a mŕtveho dreva) je nad rámec PSL. Doterajšia hospodárska činnosť obhospodarovateľov je v intenciách tohto programu starostlivosti. Počty stromov ponechaných na dožitie, objem odumretého dreva a časové obmedzenie vykonávania hospodárskych zásahov bude potrebné uviesť pre jednotlivé JPRL v novom PSL (2030-2039). V závere poukazujeme na plánované rozšírenie verejnej komunikácie – cesty, ktoré prinesie požiadavky v podobe plnenia ďalších opatrení

1.2.3. Transfer cyklámenu fatranského v réžii S-NAPANT,

1.2.2 Monitoring a odstraňovanie inváznych druhov na zasiahnutých častiach v réžii Slovenskej správy ciest Banskobystrického kraja,

Nakoľko sa jedná len o pripravovanú investičnú činnosť, ktorá čiastočne ovplyvní hospodárenie v lesoch i budúce PSL (napr. vyňatím pozemkov z lesa) bude potrebné pretaviť zmeny výmer do dokumentácie ochrany prírody – napr. rezervačnej knihy CHA, PSL i ďalšieho PS o SKUEV0298.

6.11. Posúdenie súladu územno-plánovacej dokumentácie s cieľmi a opatreniami ochrany

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov. Územno-plánovacia

dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.200/2022 Z.z. (zákon o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov) a v zmysle Vyhlášky č. 392/2023 Z. z. (Vyhláška Úradu pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia).

Obec Priechod

Územný plán zóny Priechod bol vypracovaný podľa vtedy platných predpisov ako územnoplánovacia dokumentácia malého sídelného útvaru na úrovni zóny. V súčasnosti plní funkciu územného plánu obce. Schválený bol uznesením rady Okresného národného výboru v Banskej Bystrici č.206/1983-R-ONV zo dňa 25.11.1983.
Doplnok č.1 k ÚPN zóny Priechod bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Priechode č.21/2001 zo dňa 27.11.2001.
Zmena a doplnok č.2 k ÚPN zóny Priechod bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Priechode č.11/2006 zo dňa 14. 02. 2006.
Doplnok č.3 k ÚPN zóny Priechod bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Priechode č.28/2011 zo dňa 16. 03. 2011.
Zmena a doplnok č.4 k ÚPN zóny Priechod bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Priechode č.75/2015 zo dňa 10. 12. 2015.
Zmena a doplnok č.5 k ÚPN zóny Priechod bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Priechode č.15/2021 zo dňa 14. 04. 2021.
Zmena a doplnok č.6 k ÚPN zóny Priechod bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Priechode č.7/2024 zo dňa 11. 12. 2024.

Územný plán obce principiálne rieši celé katastrálne územie obce, vrátane chránených území prírody. Vyššie uvedená územno-plánovacia dokumentácia obce Priechod neobsahuje zámery, ktoré sa dotýkajú CHA Brvnište (SKUEV 0298 Brvnište).

Obec Podkonice

Územný plán obce bol schválený všeobecne záväzným nariadením obce Podkonice č. 5/2014 zo dňa 11.12.2014, ktorým boli vyhlásené záväzné časti Územného plánu obce Podkonice.
Doplnok č. 1 - všeobecne záväzné nariadenie č. 3/2019 schválilo Obecné zastupiteľstvo v Podkoniciach dňa 16.05.2019 uznesením č. 104/2019.
Doplnok č. 2 - všeobecne záväzné nariadenie č. 1/2021 schválilo Obecné zastupiteľstvo v Podkoniciach dňa 8.3.2021 uznesením č. 367/2021.
Doplnok č. 3 - všeobecne záväzné nariadenie č. 1/2024 schválilo Obecné zastupiteľstvo v Podkoniciach dňa 26.6.2024 uznesením č. 210/2024.

Územný plán obce principiálne rieši celé katastrálne územie obce, vrátane chránených území prírody. Vyššie uvedená územno-plánovacia dokumentácia obce Podkonice neobsahuje zámery, ktoré sa dotýkajú CHA Brvnište (SKUEV 0298 Brvnište).

VÚC Banskobystrický kraj

Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj bol schválený Vládou SR uzn.č. 394/1998 dňa 09.06.1998, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Nariadením Vlády Slovenskej republiky č. 263/1998 Z.z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj.
Zmeny a doplnky 2004 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č.4/2004 zo dňa 17. decembra 2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21. januára 2005.
Zmeny a doplnky 1/2007 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uzn.č. 222/2007 zo dňa 23. augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007.
Zmeny a doplnky 2009 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uzn.č. 94/2010 zo dňa 18. júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.
Zmeny a doplnky 2014 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uzn. č. 84/2014 zo dňa 5. decembra 2014, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č. 27/2014 (PDF, OCR, 981 kB), ktoré nadobudlo účinnosť 16. januára 2015.
Zmeny a doplnky 2020 boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uzn. č. 321/2024 zo 7. marca 2024, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 55/2024, ktoré nadobudlo účinnosť 11. apríla 2024.

V rámci regulatívu 4.2. v oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a pôdneho fondu určuje rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V chránených územiach (európska sústava chránených území NATURA 2000 vrátane navrhovaných, národná sústava chránených území, chránené územia vyhlásené v zmysle medzinárodných dohovorov), v prvkoch územného systému ekologickej stability, v NECONET, v biotopoch európskeho významu, národného významu, regionálneho významu a v biotopoch druhov európskeho, národného a regionálneho významu zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny s cieľom udržania resp. dosiahnutia priaznivého stavu druhov, biotopov a častí krajiny. V regulatíve 4.7.1. vylúčiť umiestňovanie veterných elektrární a technických prvkov s negatívnym (aj vizuálnym) vplyvom na krajinu v chránených územiach a na územiach sústavy NATURA 2000.

Vyššie uvedená územno-plánovacia dokumentácia VÚC BBSK neobsahuje rozvojové plochy, ktoré sa dotýkajú CHA Brvnište (SKUEV 0298 Brvnište).

6.12. Posúdenie súladu so strategickým plánom spoločnej poľnohospodárskej politiky s cieľmi a opatreniami ochrany* – nerelevantné, v území je rozloha PPF 0,00 ha.